

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ Κ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ27 ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΟΣΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

ΑΝΔΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΜΩΣΙΑΔΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΧΡΟΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ - 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας έχει ως βασική της επιδίωξη να περιγράψει, να αναλύσει και να μελετήσει τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που σημειώθηκαν την τελευταία δεκαετία στο παγκόσμιο οικονομικό σκηνικό. Ειδικότερα, θα ασχοληθεί κυρίως με τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που έλαβαν χώρα τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη όσο και στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Θα παρουσιασθούν οικονομικά μεγέθη και στατιστικά δεδομένα της τελευταίας δεκαετίας του οικονομικού κύκλου προκειμένου να καταγράφονται και να αναλυθούν οι σημαντικές αλλαγές και ανατροπές στην παγκόσμια οικονομία.

Δύο είναι τα γεγονότα που φαίνεται να επηρέασαν ισχυρότερα τις αγορές και την παγκόσμια οικονομία σε μακροοικονομικό επίπεδο. Η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος (Ευρώ) από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και την κυκλοφορία του το 2002, είναι το ένα γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας τεράστιας ενιαίας αγοράς και παράλληλα ενός ισχυρού οικονομικού παίκτη στο οικονομικό τοπίο, γεγονός που κλόνισε τις ισορροπίες στην παγκόσμια αγορά και διαμόρφωσε νέες προοπτικές στις ροές εμπορίου τόσο στην Ευρωζώνη, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη. Το δεύτερο γεγονός που κλόνισε συθέμελα την παγκόσμια οικονομία δεν είναι άλλο από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007-2008, η οποία ξεκίνησε μεν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά ως ντόμινο επηρέασε σχεδόν το σύνολο του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού συστήματος, επιφέροντας οικονομική ύφεση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία επιδιώκει να παρουσιάσει και να μελετήσει τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που σημειώθηκαν την τελευταία δεκαετία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωζώνη αλλά και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Μελετώντας οικονομικά μεγέθη και στατιστικά δεδομένα της τελευταίας δεκαετίας του οικονομικού κύκλου καταγράφονται οι σημαντικές αλλαγές και ανατροπές στην παγκόσμια οικονομία. Αντικείμενο της μακροοικονομικής ανάλυσης είναι η μελέτη της διάρθρωσης και της συμπεριφοράς των εθνικών οικονομιών, καθώς και της πολιτικής που ασκείται από τις κυβερνήσεις, στην προσπάθειά τους να επηρεάσουν την πορεία της οικονομίας. Δύο είναι τα γεγονότα που φαίνεται να επηρέασαν ισχυρότερα τις αγορές και την παγκόσμια οικονομία σε μακροοικονομικό επίπεδο. Ξεκινώντας με χρονολογική σειρά η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος (Ευρώ) από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και την κυκλοφορία του το 2002, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας τεράστιας ενιαίας αγοράς και παράλληλα ενός ισχυρού οικονομικού παίκτη στο οικονομικό τοπίο, γεγονός που κλόνισε τις ισορροπίες στην παγκόσμια αγορά και διαμόρφωσε νέες προοπτικές στις ροές εμπορίου τόσο στην Ευρωζώνη, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη. Το δεύτερο γεγονός που κλόνισε συθέμελα την παγκόσμια οικονομία δεν είναι άλλο από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007-2008, η οποία ξεκίνησε μεν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά ως ντόμινο επηρέασε σχεδόν το σύνολο του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού συστήματος, επιφέροντας οικονομική ύφεση.

Στα τρία πρώτα κεφάλαια της εργασίας πραγματοποιείται μία ιστορική αναδρομή στη δημιουργία και ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), της Ευρωζώνης και του ΟΟΣΑ και παρατίθεται μία συνοπτική παρουσίαση σημαντικών οικονομικών μεγεθών των κρατών-μελών τους. Παράλληλα περιγράφεται η Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος - Optimum Currency Area (OCA), η οποία αποτέλεσε και αποτελεί το κριτήριο για την αξιολόγηση των υποψηφίων προς ένταξη κρατών σε μία νομισματική ένωση, όπως η Ευρωζώνη

Στο τέταρτο κεφάλαιο μελετώνται οι ροές εμπορίου και γίνεται καταγραφή και στατιστική ανάλυση μακροοικονομικών μεγεθών για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωζώνης και του ΟΟΣΑ, όπως το ΑΕΠ, οι εισαγωγές, οι εξαγωγές και το ισοζύγιο πληρωμών.

Τέλος στο τελευταίο κεφάλαιο παρατίθεται τα συμπεράσματα σχετικά τις επιδράσεις και τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις των τελευταίων δέκα ετών όπως αυτές αποτυπώθηκαν στις οικονομίες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Μακροοικονομικές διακυμάνσεις, ευρωζώνη, Ευρωπαϊκή Ένωση, ευρώ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ / OECD), διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (GDP)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	
1.1 Ανασκόπηση στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	7
1.2 Η δημιουργία της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).....	10
1.3 Σύντομη παρουσίαση της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 17 ΚΑΙ Η ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	
2.1 Εισαγωγή.....	17
2.2 Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος.....	17
2.3 Αναλυτική περιγραφή των κριτηρίων.....	18
2.3.1 Η ομοιότητα των δομών των οικονομιών των κρατών.....	18
2.3.2 Η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών.....	19
2.3.3 Ο βαθμός «ανοικτότητας» του εμπορίου των υποψηφίων χωρών.....	19
2.3.4 Η ευκαμψία των μισθών και των τιμών.....	20
2.3.5 Η ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού.....	20
2.3.6 Η ενοποίηση των οικονομικών αγορών.....	20
2.4 Πλεονεκτήματα Βέλτιστης Θεωρίας Περιοχής Νομίσματος.....	20
2.5 Μειονεκτήματα Βέλτιστης Θεωρίας Περιοχής Νομίσματος.....	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

3.1	Εισαγωγή.....	23
3.2	Τα όργανα λειτουργίας του ΟΟΣΑ.....	24
3.3	Βασικά οικονομικά στοιχεία του ΟΟΣΑ.....	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΛΕΤΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ27 ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΟΣΑ

4.1	Εισαγωγή.....	27
4.2	Μακροοικονομική προσέγγιση της οικονομίας.....	28
4.3	Διαχρονική εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στην ΕΕ27, την Ευρωζώνη και τον ΟΟΣΑ.....	29
4.4	Μελέτη του εμπορίου τη δεκαετία 2002-2011 στην ΕΕ27, την Ευρωζώνη και τον ΟΟΣΑ.....	37
4.4.1	Ανάλυση των εισαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης.....	42
4.4.2	Ανάλυση των εξαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης.....	51
4.4.3	Μελέτη του ισοζυγίου πληρωμών στην ΕΕ27.....	60
4.5	Η αντίδραση της Ευρωζώνης στη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008 και οι μακροοικονομικές επιπτώσεις στην οικονομία των κρατών-μελών.....	61
4.5.1	Η δημιουργία και οι λειτουργίες του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ και η θέσπιση του αποκεντρωμένου συστήματος TARGET.....	62
4.5.2	Η κρίσιμη διετία 2009-2010 και η προσπάθεια ανάκαμψης από τη οικονομική ύφεση.....	63
4.5.3	Η Χρηματοπιστωτική μεταρρύθμιση στη ζώνη του Ευρώ.....	65

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.1 Ανασκόπηση την ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μία μοναδική μορφή οικονομική και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών. Εδώ και μισό περίπου αιώνα, προσφέρει ειρήνη, σταθερότητα και ευημερία, συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ευρωπαίων, ενώ παράλληλα οικοδομεί βήμα-βήμα μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όπου οι πολίτες, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια κυκλοφορούν μεταξύ των κρατών-μελών ελεύθερα όπως στο εσωτερικό μίας χώρας μετά και τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος. Επιπλέον, χάρη στην κατάργηση των συντοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πολίτες μπορούν πλέον να ταξιδεύουν ελεύθερα στις περισσότερες χώρες της, ενώ πλέον, είναι ευκολότερη η διαμονή και η εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μία οικονομική και πολιτική ένωση και σήμερα αποτελείται από 27 κράτη-μέλη που βρίσκονται κυρίως στην Ευρώπη. Ξεκίνησε ως μια αποκλειστικά οικονομική ένωση με βασική επιδίωξη τη σφυρηλάτηση μίας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ χωρών που ανέπτυσαν εμπορικές συναλλαγές και εξαρτιόνταν οικονομικά το ένα από το άλλο, ώστε να αποφεύγουν τις μεταξύ τους συγκρούσεις, γρήγορα όμως μετασχηματίστηκε σε μια τεράστια ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα, το Ευρώ.

Παράλληλα με τις οικονομικές και πολιτικές της επιδιώξεις και προεκτάσεις η Ευρωπαϊκή Ένωση μετεξελίχθηκε σε έναν οργανισμό που δραστηριοποιείται σε όλους τους τομείς, από την αναπτυξιακή βοήθεια έως την περιβαλλοντική πολιτική. Προάγει ενεργά τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία και έχει θέσει τους πιο φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με στόχο την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε ολόκληρο τον κόσμο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μετρά ήδη 18 χρόνια ζωής, καθώς ιδρύθηκε το 1993 με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992. Οι ρίζες της και η προέλευσή της μπορούν να αναζητηθούν σε δύο προγενέστερους οργανισμούς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) ήταν κατά βάση μία τελωνειακή ένωση έξι κρατών, (της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, του Βελγίου, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας) που επικυρώθηκε με την υπογραφή της Συνθήκης του Παρισιού το 1951 και κατήργησε τους τελωνιακούς δασμούς ή φόρους μεταξύ των έξι αυτών ευρωπαϊκών χωρών. Εν συνέχεια τα έξι κράτη-μέλη υπέγραψαν το 1957 τη Συνθήκη της Ρώμης με την οποία και ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) σκόπευε στη δημιουργία μιας κοινής αγοράς μεταξύ των κρατών-μελών και περιελάμβανε τόσο την πραγματοποίηση μιας τελωνιακής ένωσης, δηλαδή την κατάργηση μεταξύ τους των τελωνιακών δασμών και κοινή δασμολογική πολιτική προς τρίτες χώρες, όσο και τη σύγκλιση ορισμένων οικονομικών πολιτικών, όπως την ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων, μισθωτών εργαζομένων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Τα χρόνια που ακολούθησαν η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) γνώρισε μεγάλη εξέλιξη και αρκετές χώρες εντάχθηκαν σε αυτή, αυξάνοντας το μέγεθος αλλά και τη σπουδαιότητα και επιρροή της στην Ευρώπη. Με τη Συνθήκη των Βρυξελλών το 1972 εντάχθηκαν στην ΕΟΚ το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία, την 1^η Ιανουαρίου 1981 εντάχθηκε η Ελλάδα με την υπογραφή της Συνθήκη των Αθηνών το 1979, ενώ την 1^η

Ιανουαρίου 1986 η Ισπανία και η Πορτογαλία αποτελέσαν τα τελευταία νέα κράτη-μέλη της. Αποτελούμενη πια από δώδεκα κράτη-μέλη η ΕΟΚ αποφάσισε να γυρίσει σελίδα και να δώσει νέες προοπτικές στην ένωση και στη συνεργασία των κρατών-μελών της. Στις 7 Φεβρουαρίου 1992 οι δώδεκα χώρες υπογράφουν τη Συνθήκη του Μάαστριχ με σκοπό την ανάπτυξη, μέσα στην ενιαία αγορά, μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, μιας συνεργασίας για τις εσωτερικές υποθέσεις, δηλαδή την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων και τη συνεργασία για τις δικαστικές υποθέσεις καθώς και μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, δηλαδή κοινή αμυντική πολιτική, μετατρέποντας την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Στα χρόνια που μεσολάβησαν από την ίδρυσή της έως σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εξελιχθεί ραγδαία τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Αρχικά αξίζει να σημειωθεί η σημαντική διεύρυνση του μεγέθους της μετά από συνεχείς εντάξεις νέων κρατών-μελών. Από δώδεκα τα κράτη-μέλη γίνονται δεκαπέντε με την υπογραφή το 1994 στην Κέρκυρα της ένταξης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Στη συνέχεια, το Δεκέμβριο του 2002, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, αποφασίστηκε η ένταξη οκτώ χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Πολωνίας, της Ουγγαρίας, της Τσεχίας, της Σλοβακίας, της Σλοβενίας, της Εσθονίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, ενώ το 2004 εντάχθηκαν η Κύπρος και η Μάλτα.

Τέλος το 2007 εντάχθηκαν τα νεότερα κράτη-μέλη η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Οκτώ από τα νέα κράτη-μέλη αποτελούν πρώην σοβιετικά κράτη (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία και Σλοβακία), ένα είναι πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία (Σλοβενία), δύο είναι μεσογειακά κράτη (Μάλτα και Κύπρος), όπου είναι και τα μικρότερα πληθυσμιακά, και δυο βαλκανικά (Βουλγαρία και Ρουμανία). (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1)

Επιπλέον, χάρη στην κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πολίτες μπορούν πλέον να ταξιδεύουν ελεύθερα στις περισσότερες χώρες της, ενώ πλέον, είναι ευκολότερη η διαμονή και η εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα θεσμικά όργανα που εξασφαλίζουν την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

> το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**, στο οποίο συνεδριάζουν οι ηγέτες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο θέτει τις κυρίαρχες προτεραιότητες της ΕΕ, συνεδριάζει κάθε έξι μήνες, χωρίς όμως να αποτελεί νομοθετική εξουσία,

> το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, όπου οι άμεσα εκλεγμένοι ευρωβουλευτές συνεδριάζουν εκπροσωπώντας τους ευρωπαίους πολίτες,

> η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, της οποίας τα μέλη διορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις, με σκοπό να προωθούν τα συμφέροντα της ΕΕ ως συνόλου και

> το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, όπου οι κυβερνήσεις προασπίζουν τα εθνικά συμφέροντα των χωρών τους.

Τα όργανα που έχουν τη δικαιοδοσία να συμμετέχουν στη θέσπιση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα τρία αυτά θεσμικά όργανα παράγουν μαζί μέσω της λεγόμενης «Συνήθους Νομοθετικής Διαδικασίας» τις πολιτικές και τους νόμους που τίθενται σε εφαρμογή σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά κανόνα, η Επιτροπή προτείνει νέους νόμους και το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τους εγκρίνουν. Στη συνέχεια, οι νομοθετικές αυτές πράξεις τίθενται σε εφαρμογή από τα κράτη μέλη και την Επιτροπή η οποία μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των νόμων.

Δύο ακόμα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

> το **Δικαστήριο**, που έχει την υποχρέωση της εξασφάλισης της τήρησης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και

> το **Ελεγκτικό Συνέδριο** που ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Οι εξουσίες και τα καθήκοντα αυτών των θεσμικών οργάνων καθορίζονται στις Συνθήκες οι οποίες αποτελούν τη νομική βάση για όλες τις ενέργειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι Συνθήκες θεσπίζουν επίσης τους κανόνες και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Οι Συνθήκες εγκρίνονται από τους προέδρους και τους πρωθυπουργούς όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη συνέχεια κυρώνονται από τα κοινοβούλια τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης ορισμένα άλλα θεσμικά όργανα και **διοργανικούς φορείς** με ειδικό ρόλο:

> την **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή**, που αντιπροσωπεύει την κοινωνία των πολιτών, τους εργοδότες και τους εργαζομένους,

> την **Επιτροπή των Περιφερειών**, που εκπροσωπεί την τοπική αυτοδιοίκηση και την περιφερειακή διοίκηση,

> την **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων**, που χρηματοδοτεί επενδυτικά έργα της Ένωσης και βοηθάει μικρές επιχειρήσεις μέσω του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων**,

> την **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα**, η οποία είναι υπεύθυνη για την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική,

> τον **Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή**, που ερευνά τις καταγγελίες πολιτών κατά των θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της ΕΕ για λόγους κακής διοίκησης,

> τον **Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων**, που διαφυλάττει τον απόρρητο χαρακτήρα των προσωπικών δεδομένων των πολιτών,

> την **Υπηρεσία Εκδόσεων**, που δημοσιεύει πληροφοριακό υλικό σχετικά με την ΕΕ,

> την **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού**, που προσλαμβάνει προσωπικό για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης,

> την **Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης**, που παρέχει επιμόρφωση σχετικά με συγκεκριμένους τομείς στο προσωπικό της ΕΕ,

> την **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης**, που επικουρεί τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας και έχει ως λειτουργία της να εφαρμόζει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, ενώ παράλληλα μεριμνά για τη συνοχή και τον συντονισμό της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και τέλος

> μια σειρά **εξειδικευμένων οργανισμών και αποκεντρωμένων φορέων** που έχουν διάφορα τεχνικά, επιστημονικά και διοικητικά καθήκοντα.

1.2 Η δημιουργία της Οικονομικής Νομισματικής Ένωση (ΟΝΕ)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώθηκε και μετασχηματίστηκε μέσα από διάφορα εξελικτικά στάδια. Η εξέλιξη όμως που καθόρισε τον ρυθμό και την μετέπειτα πορεία της είναι η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος. Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 έχει καταφέρει να δημιουργήσει μία ενιαία αγορά σε ολόκληρη την επικράτεια των κρατών-μελών της και επιπροσθέτως μία ισχυρή νομισματική ένωση, την Ευρωζώνη, στην οποία έχει υιοθετηθεί ένα κοινό νόμισμα, το Ευρώ και στην οποία συμμετέχουν 17 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πορεία προς το κοινό νόμισμα δεν ούτε σύντομη ούτε απλή. Χρειάστηκαν αρκετές ζυμώσεις μέχρι να φτάσουμε στην υιοθέτηση του Ευρώ ως το κοινό νόμισμα των κρατών-μελών της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Η Συνθήκη του Μάαστριχ προέβλεπε τη σταδιακή καθίδρυση μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής, βασισμένης σε ένα κοινό νόμισμα το οποίο θα διαχειρίζεται μια ενιαία και ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα. Το μεγαλόπνοο αυτό όραμα δεν πραγματοποιήθηκε από τη μια μέρα στην άλλη.

Η πρώτη φάση του έργου άρχισε την 1^η Ιουλίου 1990 και είχε ως στόχο την επίτευξη μιας πιο μεγάλης σύγκλισης των οικονομικών πολιτικών των κρατών-μελών και παράλληλα τη στενότερη συνεργασία των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995 αποφασίστηκε πως το όνομα του νέου ενιαίου νομίσματος θα ήταν «Ευρώ».

Η δεύτερη φάση διήρκησε από την 1^η Ιανουαρίου 1994 έως την 31^η Δεκεμβρίου 1998. Σε αυτήν τη φάση τα κράτη-μέλη θα έπρεπε να αποφύγουν τα υπερβολικά ελλείμματα και να προχωρήσουν σταδιακά στην ανεξαρτητοποίηση των κεντρικών τραπεζών τους. Ταυτόχρονα έπρεπε οι χώρες που επιθυμούσαν να υιοθετήσουν το κοινό νόμισμα να οδηγηθούν προς την επίτευξη πέντε κριτηρίων που είχαν οριστεί στη Συνθήκη του Μάαστριχ:

- α) ο πληθωρισμός δεν θα έπρεπε να ξεπερνά το συν 1,5% του μέσου όρου των τριών κρατών με τις καλύτερες επιδόσεις στο επίπεδο τιμών,
- β) το δημοσιονομικό έλλειμμα να μην ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ,
- γ) το δημόσιο χρέος να μην ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ,
- δ) να υπάρχει σύγκλιση των επιτοκίων και τέλος
- ε) να υπάρχει επίτευξη σταθερότητας της συναλλαγματικής τους ισοτιμίας.

Την 1^η Μαΐου 1998 το Συμβούλιο έκρινε ότι τα ένδεκα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, της Δανίας, της Σουηδίας και της Ελλάδας, πληρούσαν τους απαραίτητους όρους για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αρνήθηκαν να προχωρήσουν στην Τρίτη φάση υιοθέτησης του κοινού νομίσματος ενώ η Ελλάδα και η Σουηδία δεν πληρούσαν τους απαραίτητους όρους τότε αλλά τον Ιούλιο του 2000 διαπιστώθηκε ότι η Ελλάδα πληρούσε πλέον τα κριτήρια σύγκλισης.

Από την 1^η Ιανουαρίου 1999 ξεκινά η υλοποίηση της τρίτης φάσης της ΟΝΕ, όπου τα έντεκα κράτη-μέλη εντάσσονται στο μηχανισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΕΝΣ 2 ή ΕRM II) εντός του οποίου καθορίζεται αμετάκλητα μια κεντρική ισοτιμία των εθνικών νομισμάτων τους έναντι του Ευρώ με κεντρικό περιθώριο διακύμανσης +/- 15%. Την 1^η Ιανουαρίου 2002 τα εθνικά νομίσματα έπαυσαν να ισχύουν και αντικαταστάθηκαν από το Ευρώ. Αρκετά από τα νέα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται σε ένα μεταβατικό στάδιο όσον αφορά την μετατροπή τους σε οικονομίες αγοράς. Στόχος των χωρών αυτών είναι η ένταξή τους στην ΟΝΕ, όμως πριν την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος θα πρέπει να αποδείξουν ότι είναι έτοιμες και ικανοποιούν τα κριτήρια σύγκλισης. Όλα οι χώρες θα πρέπει να εντάξουν τα νομίσματά τους για αυτό τον σκοπό στον ΕΝΣ 2 για δύο τουλάχιστον έτη και θα πρέπει να τηρούν τα συνήθη περιθώρια διακύμανσης που προβλέπονται από αυτόν. Στον ΕΝΣ 2 εισήλθαν η Εσθονία, η Λιθουανία

και η Σλοβενία στις 28 Ιουνίου 2004 και η Κύπρος, η Λετονία και η Μάλτα στις 2 Μαΐου 2005 με σκοπό να αποκτήσουν το νέο νόμισμα μέχρι το 2007. Η Σλοβενία κατάφερε τελικώς να ενταχθεί στην ΟΝΕ τον Ιανουάριο του 2007 και η Κύπρος και η Μάλτα τον Ιανουάριο του 2008.

1.3 Συνοπτική παρουσίαση της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργώντας ως ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα αποτελεί μία από τις κυρίαρχες οικονομικά και εμπορικά δυνάμεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μετά και τη διεύρυνση του 2004, με την ένταξη δώδεκα νέων κρατών-μελών, το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2009 ήταν μεγαλύτερο από το ΑΕΠ των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 2010, και ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναλογεί περίπου το 7% του πληθυσμού της γης, παράγαγε το 20% του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (15,170.419 δισ. διεθνή δολάρια) μετά από προσαρμογή με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης, καθιστώντας την τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο κυριότερος εξαγωγέας και ο δεύτερος κατά σειρά εισαγωγέας στον κόσμο. Τα δύο τρίτα περίπου των συνολικών εμπορικών συναλλαγών των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωση πραγματοποιούνται με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ΗΠΑ είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της, ενώ αμέσως μετά ακολουθεί η Κίνα. Το 2005, στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναλογούσε το 18,1% των παγκόσμιων εξαγωγών και το 18,9% των εισαγωγών. Σημαντικές αλλαγές έχουν επέλθει στην οικονομία των κρατών-μελών, αλλά και συνολικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα, όπως καταγράφεται στον πίνακα 1, τα τελευταία 50 χρόνια μειώθηκε η απασχόληση στο γεωργικό και το βιομηχανικό τομέα, ενώ όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται σήμερα στον τομέα των υπηρεσιών. Βλέπουμε ότι η απασχόληση εργατικού δυναμικού στις υπηρεσίες παρουσίασε σημαντική αύξηση το χρονικό διάστημα 1998-2009, σημειώνοντας αύξηση δύο ποσοστιαίων μονάδων. Η απασχόληση εργατικού δυναμικού στη βιομηχανία αυξήθηκε ελάχιστα το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ενώ τα ποσοστά της απασχόλησης στη γεωργία κατέγραψαν σημαντική μείωση της τάξης του 2,2%, γεγονός που επιβεβαιώνει την αλλαγή στην οικονομία των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πίνακας 1

Ποσοστό εργατικού δυναμικού που απασχολούνταν στη γεωργία, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (1998 – 2009)

	1998	2009
Υπηρεσίες	64,7	66,7
Βιομηχανία	27,5	27,7
Γεωργία	7,8	5,6

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

Στον πίνακα 2 που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία για ένα άλλο πολύ σημαντικό μακροοικονομικό δείκτη, αυτόν της ανεργίας για το έτος 2008. Η ανεργία αυξήθηκε με την

έναρξη της πρόσφατης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης και βρίσκεται τώρα στο 7,5% στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στον πίνακα 2 δίδονται αναλυτικά τα ποσοστά ανεργίας για τις 27 χώρες της ΕΕ το 2008. Η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας το έτος 2008 είναι η Ισπανία, με ποσοστό 11,3%, ενώ η χώρα με τη μικρότερη ανεργία το ίδιο έτος είναι η Ολλανδία.

Πίνακας 2

Ποσοστό ανεργίας (2008) στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27

Χώρα	%	Χώρα	%
Ισπανία	11.3	Ρουμανία	6.0
Σλοβακία	9.5	Ιρλανδία	6.0
Γαλλία	7.8	Βουλγαρία	5.6
Ουγγαρία	7.8	Λιθουανία	5.8
Ελλάδα	7.7	Ηνωμένο Βασίλειο	5.6
Πορτογαλία	7.7	Εσθονία	5.5
Λεττονία	7.5	Λουξεμβούργο	4.9
Γερμανία	7.3	Τσεχική Δημοκρατία	4.4
Πολωνία	7.1	Σλοβενία	4.4
Βέλγιο	7.0	Αυστρία	3.8
Ιταλία	6.8	Κύπρος	3.7
Φινλανδία	6.4	Δανία	3.3
Μάλτα	6.4	Ολλανδία	2.8
Σουηδία	6.2		

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

Στην προσπάθεια της να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει στις μεταφορές, την ενέργεια και την έρευνα, επιδιώκοντας όμως ταυτόχρονα να ελαχιστοποιήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της περαιτέρω οικονομικής ανάπτυξης. Έτσι, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει σημαντική στην Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α). Στόχος είναι να αυξηθούν οι δαπάνες για Ε&Α, ώστε να ευθυγραμμιστούν με τις αντίστοιχες δαπάνες των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Όπως μπορούμε να δούμε και στον πίνακα 3 τις μεγαλύτερες δαπάνες σε Ε&Α το 2008 πραγματοποίησε η Σουηδία (3,6%) και η Φινλανδία (3,47%), ενώ τις μικρότερες η Βουλγαρία (0,48%), η Σλοβακία (0,46%) και η Κύπρος (0,45%). Τα μεγέθη των δαπανών σε Ε&Α αναφέρονται σε ποσοστά επί του ΑΕΠ των κρατών-μελών.

Πίνακας 3

Συνολικές δαπάνες σε E&A ως ποσοστό επί του ΑΕΠ (2008) στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27

Χώρα	% του ΑΕΠ	Χώρα	% του ΑΕΠ
Σουηδία	3.60	Πορτογαλία	1.18
Φινλανδία	3.47	Εσθονία	1.14
Αυστρία	2.56	Ιταλία	1.13
Δανία	2.55	Ουγγαρία	0.97
Γερμανία	2.54	Λιθουανία	0.82
Γαλλία	2.08	Λεττονία	0.59
Βέλγιο	1.87	Μάλτα	0.59
Ηνωμένο Βασίλειο	1.79	Ελλάδα	0.57
Ολλανδία	1.70	Πολωνία	0.57
Λουξεμβούργο	1.62	Ρουμανία	0.53
Τσεχική Δημοκρατία	1.54	Βουλγαρία	0.48
Σλοβενία	1.45	Σλοβακία	0.46
Ιρλανδία	1.31	Κύπρος	0.45
Ισπανία	1.27		

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

Σε ό,τι αφορά τις μεταφορές η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει σημαντικά πόσα στον τομέα των υποδομών. Οι σιδηρόδρομοι και οι εσωτερικές πλωτές οδοί (ποτάμια και κανάλια) εξυπηρετούν ένα μικρό μόνο ποσοστό των συνολικών μεταφορών εμπορευμάτων και επιβατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα τρία τέταρτα όλων των εμπορευμάτων και των επιβατών της μεταφέρονται σήμερα οδικώς. Στον συγκριτικό πίνακα 4 που ακολουθεί είναι εύκολο αν διακρίνουμε την αλλαγή στον τρόπο μεταφοράς των επιβατών και τις επενδύσεις που έχουν γίνει και έχουν επηρεάσει τις μεταφορές τόσο σε ποσοτικό επίπεδο όσο και σε ποιοτικό. Ο σιδηρόδρομος και οι εναέριες μεταφορές αποκομίζουν τα μεγαλύτερα ποσά επενδύσεων, ενώ οι δημόσιες οδικές μεταφορές και οι μεταφορές με αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσεως προβλέπεται να σημειώσουν μία μικρή ποσοστιαία μείωση τα επόμενα χρόνια.

Πίνακας 4

Χρήση των τεσσάρων μέσων μεταφοράς επιβατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 25, ως ποσοστό του συνολικού αριθμού μεταφερθέντων επιβατών/χιλιόμετρα (2000, 2010 και 2030)

Δημόσιες Οδικές Μεταφορές	
Έτος	%
2000	8.9
2010	8.7
2030	7.3
Αυτοκίνητο Ιδιωτικές Χρήσεως	
Έτος	%
2000	77.8
2010	76.6
2030	74.7
Σιδηρόδρομος	
Έτος	%
2000	7.3
2010	7.8
2030	7.7
Εναέριες Μεταφορές	
Έτος	%
2000	5.4
2010	6.3
2030	9.7

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

Όπως προαναφέραμε η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρεται φυσικά να επιτύχει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη ταυτοχρόνως όμως επειδή είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένη σε ζητήματα περιβάλλοντος επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της περαιτέρω οικονομικής ανάπτυξης. Βλέπουμε λοιπόν, στον πίνακα 5, ότι σε επίπεδο

ενεργειακών αναγκών τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλύπτουν περισσότερο από το 50% αναγκών τους από εισαγωγές.

Πίνακας 5

Καθαρή εξάρτηση από εισαγωγές ενέργειας ως ποσοστό της συνολικής κατανάλωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (2007)

Χώρα	% εξάρτησης από τις εισαγωγές	Χώρα	% εξάρτησης από τις εισαγωγές
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 27)	53.1	Ουγγαρία	61.4
Μάλτα	100	Γερμανία	58.9
Λουξεμβούργο	98	Φινλανδία	53.8
Κύπρος	95.9	Σλοβενία	52.5
Ιρλανδία	88.3	Βουλγαρία	51.9
Ιταλία	85.3	Γαλλία	50.4
Πορτογαλία	82	Ολλανδία	37.8
Ισπανία	79.5	Σουηδία	36.1
Βέλγιο	77.2	Ρουμανία	32
Αυστρία	69.1	Εσθονία	29.9
Σλοβακία	69	Πολωνία	25.5
Ελλάδα	67.3	Τσεχική Δημοκρατία	25.1
Λιθουανία	62.3	Ηνωμένο Βασίλειο	20.1
Λεττονία	61.5	Δανία	-25.4

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

Επίσης με γνώμονα τη μείωση αυτής της εξάρτησης και την προστασία του περιβάλλοντος, προσπαθεί να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικότερα την ενέργεια και να αυξήσει τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ο στόχος που έχει θέσει είναι η παραγωγή του 20% των αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, όπως ο άνεμος, ο ήλιος, το νερό, οι γεωθερμικές μονάδες και η βιομάζα, μέχρι το 2010. Στον ακόλουθο πίνακα 6 παρουσιάζεται το ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας που παράχθηκε από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας από τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2007.

Πίνακας 6

Ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας που παράχθηκε από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (2007).

Χώρα	%	Χώρα	%
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 27)	15.6	Ιρλανδία	9.3
Αυστρία	59.8	Ολλανδία	7.6
Σουηδία	52.1	Βουλγαρία	7.5
Λεττονία	36.4	Ελλάδα	6.8
Πορτογαλία	30.1	Ηνωμένο Βασίλειο	5.1
Δανία	29.0	Τσεχική Δημοκρατία	4.7
Ρουμανία	26.9	Ουγγαρία	4.6
Φινλανδία	26.0	Λιθουανία	4.6
Σλοβενία	22.1	Βέλγιο	4.2
Ισπανία	20.0	Λουξεμβούργο	3.7
Σλοβακία	16.6	Πολωνία	3.5
Γερμανία	15.1	Εσθονία	1.5
Ιταλία	13.7	Κύπρος	0.0
Γαλλία	13.3	Μάλτα	0.0

Πηγή: Europa - Ο επίσημος δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [http://europa.eu/index_el.htm]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 17 ΚΑΙ Η ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

2.1 Εισαγωγή

Το ευρώ αποτελεί σήμερα στοιχείο της καθημερινής ζωής εκατομμυρίων πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μακροπρόθεσμα, κι άλλα κράτη-μέλη πρόκειται να το υιοθετήσουν. Το ενιαίο νόμισμα παρουσιάζει αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα: ελαττώνει το κόστος των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, διευκολύνει τα ταξίδια, ενδυναμώνει το ρόλο της Ευρώπης σε διεθνές επίπεδο κ.λπ. Σήμερα στην Ευρωζώνη συμμετέχουν 17 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2)

Η δημιουργία και η υιοθέτηση του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος αποτελούσε επίσημο στόχο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ήδη από το 1969. Ωστόσο, όχι νωρίτερα από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993, τα κράτη-μέλη δεσμεύτηκαν να ξεκινήσουν τη νομισματική ένωση, το αργότερο την 1^η Ιανουαρίου 1999. Η ημερομηνία αυτή αποτελεί σταθμό στην ευρωπαϊκή οικονομική, πολιτική και όχι μόνο ιστορία, καθώς το κοινό νόμισμα, ευρώ, έκανε την εμφάνισή του σε ένδεκα από τα δεκαπέντε τότε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και τα τρία πρώτα χρόνια ήταν ένα άυλο νόμισμα και χρησιμοποιούταν μόνο για λογιστικούς σκοπούς, έως την 1^η Ιανουαρίου 2002 ημέρα κατά την οποία κυκλοφόρησαν τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ και τα εθνικά νομίσματα άρχισαν σταδιακά να καταργούνται στην Ευρωζώνη των 12 τότε κρατών-μελών. Η ευρωζώνη σήμερα έχει διευρυνθεί περαιτέρω και 5 ακόμα χώρες έχουν υιοθετήσει το ευρώ, με πιο πρόσφατη την Εσθονία που προσχώρησε την 1^η Ιανουαρίου 2011. Σήμερα το ευρώ χρησιμοποιείται από 329 εκατομμύρια πολίτες σε 16 χώρες της ζώνης του ευρώ και τυγχάνει ευρείας αποδοχής από τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές.

Πριν όμως ασχοληθούμε με τις αλλαγές, θετικές ή αρνητικές, που επήλθαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και στην παγκόσμια αγορά μετά την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος και με το κατά πόσο το Ευρώ διαδραμάτισε ένα καταλυτικό ρόλο στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις ροές εμπορίου τόσο μέσα όσο και έξω από αυτή, αξίζει να μελετήσουμε τη θεωρία στην οποία βασίστηκε η δημιουργία της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης αλλά και αποτέλεσε το κριτήριο για την ένταξη ή όχι των υποψηφίων κρατών, τη Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος (Optimum Currency Area).

2.2 Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος

Η **Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος** (Optimum Currency Area) αποτελεί ένα ξεχωριστό κλάδο της οικονομικής επιστήμης και προσπαθεί να απαντήσει στα ερωτήματα που εγείρονται σχετικά με τα οφέλη, τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα και τους κανόνες του σχηματισμού περιοχών με κοινό νόμισμα. Σύμφωνα με De Grauwe (2003) ένα κοινό νόμισμα οδηγεί σε κέρδη στην οικονομική αποδοτικότητα τα οποία προέρχονται από δύο κύριες πηγές:

- την ελαχιστοποίηση των δαπανών συναλλαγής που συνδέονται με την ανταλλαγή των εθνικών νομισμάτων και
- τον περιορισμό του κινδύνου που προέρχεται από τις μελλοντικές κινήσεις αβεβαιότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Βέλτιστη Νομισματική Περιοχή (Optimum Currency Area) ονομάζεται μία γεωγραφική επικράτεια μιας ομάδας κρατών τα οποία έχουν υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα, όπως η Οικονομική Νομισματική Ένωση (ONE) και η Ευρωζώνη, όπου το κοινό αυτό νόμισμα μπορεί να κυκλοφορεί και να συναλλάσσεται ελεύθερα με τα νομίσματα των χωρών του υπόλοιπου κόσμου και δύναται να οδηγήσει σε μια ταυτόχρονη μείωση της ανεργίας και του πληθωρισμού τα κράτη-μέλη της (Mundell, 1961). Η παραδοσιακή θεωρία της Βέλτιστης Νομισματικής Περιοχής προέρχεται από την ανάλυση των θετικών και των αρνητικών επιπτώσεων, των σταθερών και των κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών στην οικονομία μίας χώρας. Κυρίως σκοπός της είναι ο προσδιορισμός και η αξιολόγηση των κριτηρίων που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιας χώρες μιας νομισματικής ένωσης.

Η θεωρία των Βέλτιστων Νομισματικών Περιοχών, που αναπτύχθηκε αρχικά την δεκαετία του '60 από τους Mundell (1961) και McKinnon (1963), παρέχει κάποια κριτήρια που χρησιμοποιούνται για να εκτιμούνται τα κόστη και τα οφέλη από την ένταξη ενός κράτους σε μία Βέλτιστη Νομισματική Περιοχή. Τα κριτήρια είναι:

- α) η ομοιότητα των δομών των οικονομιών των κρατών,
- β) η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, και ιδιαίτερα της εργασίας που αποτελεί κύριο μηχανισμό προσαρμογής έναντι των ασύμμετρων διαταραχών,
- γ) ο βαθμός στον οποίο είναι «ανοικτό» το εμπόριο των υποψηφίων κρατών με τα υπόλοιπα κράτη των Βέλτιστων Νομισματικών Περιοχών,
- δ) η ευκαμψία των μισθών και των τιμών,
- ε) η ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού και
- στ) η ενοποίηση των οικονομικών αγορών.

2.3 Αναλυτική περιγραφή των κριτηρίων

Τα κριτήρια που κατά καιρούς έχουν προταθεί προκειμένου μία χώρα να κριθεί αν είναι κατάλληλη για να γίνει μέλος μιας νομισματικής ένωσης ή όχι και αν θα έχει όφελος από την ένταξή της είναι πολλά και ποικίλα. Στη συνέχεια περιγράφονται συνοπτικά τα κυριότερα από αυτά.

2.3.1 Η ομοιότητα των δομών των οικονομιών των κρατών

Είναι προφανές ότι η απώλεια της ανεξαρτησίας της συναλλαγματικής πολιτικής των κρατών έχει αρνητικές και ζημιογόνες προεκτάσεις ιδιαίτερα όταν οι οικονομίες πλήττονται από ασύμμετρες διαταραχές. Αυτό συμβαίνει διότι οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες αποτελούν το σημαντικότερο μηχανισμό αποκατάστασης της ισορροπίας, έτσι οποιαδήποτε αστάθεια της συναλλαγματικής ισοτιμίας αποτελεί σημάδι ύπαρξης ασύμμετρων διαταραχών και επομένως μία χώρα θα είχε όφελος να ενταχθεί σε μία Βέλτιστη Νομισματική Περιοχή μόνο όταν οι διαταραχές είναι συμμετρικές. Είναι κρίσιμο να αναφερθεί ότι η ομοιότητα των δομών των οικονομιών των Βέλτιστων Νομισματικών Περιοχών συνεπάγεται ότι οι διαταραχές που ενδεχομένως τις πλήττουν θα είναι συμμετρικές και άρα θα υπάρξει σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, και κατ' επέκταση συγχρονισμός των επιχειρηματικών κύκλων των οικονομιών αυτών.

Επομένως στόχος για την ένταξη σε μία Βέλτιστη Νομισματική Περιοχή είναι οι οικονομικοί κύκλοι των υπό ένταξη κρατών να συγκλίνουν με αυτούς των άλλων κρατών-μελών της

Νομισματικής Ένωσης, ώστε να εξασφαλίζεται σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας και κατά συνέπεια απουσία ασύμμετρων διαταραχών καθώς θα υπάρχει ομοιότητα των δομών των οικονομιών και σύγκλιση των επιχειρηματικών κύκλων.

2.3.2 Η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών

Το κυριότερο κριτήριο σύμφωνα με τον Mundell (1961) το οποίο θα πρέπει να καθορίζει τη δημιουργία μιας νομισματικής ένωσης είναι η ύπαρξη ενός υψηλού βαθμού κινητικότητας των παραγωγικών συντελεστών. Η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, και ιδιαίτερα της εργασίας, αποτελεί κύριο μηχανισμό προσαρμογής έναντι των ασύμμετρων διαταραχών (διαταραχών που είτε δεν πλήττουν το σύνολο των κρατών της νομισματικής ένωσης αλλά μόνο ορισμένα από αυτά τα κράτη, είτε πλήττονται όλες οι οικονομίες των Βέλτιστων Νομισματικών Περιοχών σε διαφορετική έκταση). Εάν ο βαθμός κινητικότητας των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ δύο κρατών είναι υψηλός, τότε τα κράτη αποτελούν ιδανικές περιπτώσεις υποψηφίων για να δημιουργήσουν μια νομισματική ένωση. Αυτό συμβαίνει επειδή η κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών είναι ένα υποκατάστατο της ευελιξίας της συναλλαγματικής ισοτιμίας αναφορικά με την αντιμετώπιση των μη συμμετρικών κλονισμών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αν και προτείνει ως κριτήριο την κινητικότητα όλων των παραγωγικών συντελεστών για τη συμμετοχή ενός κράτους σε μια νομισματική ένωση, ο Mundell εστιάζει κατά κύριο λόγο την προσοχή και το ενδιαφέρον του στην κινητικότητα της εργασίας. Όσον αφορά την κινητικότητα του κεφαλαίου, η επίδραση της σε περίπτωση ανισορροπιών στις πληρωμές (payments disequilibria) μεταξύ των μελών μιας νομισματικής ένωσης είναι αβέβαιη. Στην Ευρώπη ωστόσο παρατηρείται εμμονή των ρυθμών ανεργίας, λόγω της χαμηλής κινητικότητας της εργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών.

2.3.3 Ο βαθμός «ανοικτότητας» του εμπορίου των υποψηφίων χωρών

Ο McKinnon (1963) υποστηρίζει πως η ένταξη μίας χώρας σε μια νομισματική ένωση είναι περισσότερο ελκυστική όσο πιο ανοιχτή είναι η οικονομία του. Θεωρεί ότι όσο πιο ανοικτή είναι μια οικονομία, τόσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη για την υιοθέτηση σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών προκειμένου να αποτρέψουν οποιαδήποτε αστάθεια των τιμών που προκαλείται από τις διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Ένα συμπέρασμα αυτού του επιχειρήματος είναι ότι μία μικρή χώρα θα τείνει να γίνει μέλος μιας νομισματικής ένωσης, καθώς όσο μικρότερο το μέγεθος της οικονομίας, τόσο πιο ανοικτή είναι αυτή η οικονομία. Πιο συγκεκριμένα, όσο περισσότερο ανοιχτή είναι μια οικονομία τόσο λιγότερο αποτελεσματική είναι η συναλλαγματική της πολιτική και το κόστος από την απώλεια της ανεξαρτησίας της είναι μικρότερο, αφού οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι αναγκαίες όταν πρόκειται για κλειστές οικονομίες από ότι αν ασκηθούν μακροοικονομικές πολιτικές. Επιπροσθέτως, όταν μία χώρα πλήττεται από μια αρνητική διαταραχή, είναι προτιμότερο να ανήκει σε μια νομισματική ένωση διότι έτσι οι κίνδυνοι μοιράζονται μεταξύ των μελών της Βέλτιστης Νομισματικής Περιοχής. Η ένταξη μιας χώρας σε μια νομισματική ένωση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του αναλαμβανόμενου κινδύνου από πιθανές διαταραχές, κάτι που δίνει ώθηση στο εμπόριό της και αυτό έχει θετική επίδραση στην σύγκλιση των επιχειρηματικών της κύκλων.

2.3.4 Η ευκαμψία των μισθών και των τιμών

Ένα ακόμα σημαντικό κριτήριο για τη δημιουργία μίας νομισματικής ένωσης σύμφωνα με τον Mundell αποτελεί η τέλεια ευελιξία των μισθών και των τιμών. Εάν οι τιμές και οι μισθοί είναι και οι δύο εξ' ολοκλήρου εύκαμπτες, δεν υπάρχει καμία ανάγκη για την εφαρμογή συναλλαγματικής και νομισματικής πολιτικής καθώς απορροφώνται οι ασύμμετρες διαταραχές που προκαλούν πληθωρισμό και ανεργία και συνεπώς ευνοείται η δημιουργία μιας νομισματικής ένωσης.

2.3.5 Η ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού

Σύμφωνα με Fleming (1971) τα κράτη που σχηματίζουν μια νομισματική ένωση είναι καλό να έχουν κατά προσέγγιση παρόμοια ποσοστά πληθωρισμού. Όταν οι ρυθμοί πληθωρισμού μεταξύ των κρατών μίας Βέλτιστης Νομισματικής Περιοχής παραμένουν όμοιοι, με το πέρασμα του χρόνου, προωθείται το εμπόριο χωρίς να υπάρχει ανάγκη προσαρμογής μέσω των διακυμάνσεων της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας. Σε αντίθετη περίπτωση εάν παρουσιάζεται μεγάλη διαφορά στα ποσοστά πληθωρισμού μεταξύ των κρατών-μελών οι σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες δεν μπορούν να διατηρηθούν και τα κράτη οδηγούνται σε ανατίμηση της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας που επιφέρει μείωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων των κρατών και επομένως έχει επίπτωση στο εμπόριό τους. Επιπλέον, ο υψηλός πληθωρισμός σχετίζεται και με υψηλότερη ανεργία καθώς και με χαμηλότερα επίπεδα πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος.

2.3.6 Η ενοποίηση των οικονομικών αγορών

Ένα τελευταίο κριτήριο εφαρμογής μίας Βέλτιστης Νομισματικής Περιοχής είναι η ενοποίηση της οικονομικής αγοράς που πραγματοποιείται μέσω της οικονομικής σύγκλισης, όπου όλα τα κράτη-μέλη της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης έχουν ικανοποιήσει τα κριτήρια του Μάαστριχ, ακόμη και μέσω της ομοιομορφίας οικονομικών θεσμών και αγορών, του βαθμού οικονομικών ροών ανάμεσα στα κράτη και τέλος της ισοτιμίας των αγοραστικών δυνάμεων.

2.4 Πλεονεκτήματα Βέλτιστης Θεωρίας Περιοχής Νομίσματος

Ένα κοινό νόμισμα επιφέρει σημαντικά οφέλη για τα κράτη που το υιοθετούν, τόσο σε μικροοικονομικό όσο σε και μακροοικονομικό επίπεδο. Τα πλεονεκτήματα μίας νομισματικής ένωσης είναι αρκετά με πιο προφανές το κέρδος από τη μείωση κόστους συναλλαγής, η οποία επιτρέπει στις επιχειρήσεις καθώς επίσης και στους καταναλωτές να ταξιδέψουν μεταξύ των κρατών. Ένα κοινό νόμισμα καταργεί τις δαπάνες συναλλαγής που προκύπτουν κατά τη μετατροπή των νομισμάτων. Όσο υψηλότερο το εμπόριο και όσο περισσότερες επενδύσεις πραγματοποιούνται μεταξύ των κρατών, τόσο μεγαλύτερο το κέρδος από τις μειωμένες δαπάνες συναλλαγής. Οι Emerson et al (1992) έχουν υπολογίσει ότι το κέρδος από τις μειωμένες δαπάνες συναλλαγής για τις μεγαλύτερες οικονομίες τις ΟΝΕ ανέρχεται στο 0,2% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κάθε κράτους.

Επιπλέον, η κατάργηση των δαπανών συναλλαγής οδηγεί σε ένα πρόσθετο έμμεσο κέρδος λόγω της μεγαλύτερης διαφάνειας των τιμών στα κράτη που συγκροτούν τη νομισματική ένωση, καθώς διευκολύνεται η σύγκριση των τιμών και των μισθών μεταξύ των κρατών. Σύμφωνα με τον Visser (2000) η χρήση ενός κοινού νομίσματος καθιστά τις αγορές των κρατών συγκρίσιμες και μειώνει το κόστος της πληροφόρησης για τους καταναλωτές.

Η άμεση συγκρισιμότητα των τιμών αυξάνει επίσης τον ανταγωνισμό, ο οποίος ωφελεί τους καταναλωτές που αντιμετωπίζουν τις ίδιες χαμηλότερες τιμές σε όλα τα κράτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι από την εισαγωγή του κοινού νομίσματος κάποιο άλλοι οικονομικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στην αγορά συναλλάγματος παρουσιάζουν σημαντική απώλεια από τις προμήθειες επί των συναλλαγών που πραγματοποιούνται στην αγορά αυτή. Παρόλο αυτά όμως, ο De Grauwe (2003) έδειξε ότι το κέρδος για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές είναι μεγαλύτερο από την απώλεια των τραπεζών μετά την εισαγωγή του κοινού νομίσματος.

Ένα ακόμα σπουδαίο πλεονέκτημα των νομισματικών ενώσεων είναι η μείωση στον κίνδυνο αβεβαιότητας (uncertainty risk) όσον αφορά τις μετακινήσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Σύμφωνα με τον Mongelli (2002) μέσα σε μια νομισματική ένωση η ονομαστική αβεβαιότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας (nominal exchange rate uncertainty) του νομίσματος μηδενίζεται, οδηγώντας σε ελαχιστοποίηση του hedging cost.

Επίσης, το κοινό νόμισμα ενισχύει την πειθαρχία και την αξιοπιστία της νομισματικής πολιτικής γιατί σύμφωνα με τον Visser (2000), εάν σε μια νομισματική ένωση υπάρχουν χαμηλά ποσοστά πληθωρισμού, είναι προς το συμφέρον ενός κράτους με υψηλό πληθωρισμό να εισέλθει στην ένωση. Εντούτοις, αν ένα κράτος με υψηλό πληθωρισμό γίνει μέλος της ένωσης μπορεί αυτό με τη σειρά του να αυξήσει το πληθωρισμό σε όλη την ένωση αν αυτό το κράτος δεν καταφέρει άμεσα να τον μειώσει.

Ένα άλλο όφελος που προκύπτει από την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος σύμφωνα με τον Visser (2000) είναι ότι δεν υπάρχει καμία ανάγκη να κρατούνται πλέον σε μορφή συναλλαγματικών ρευστών διαθεσίμων νομίσματα άλλων κρατών της ένωσης, με αποτέλεσμα τα διαθέσιμα αυτά να μπορούν πια να επενδυθούν σε διάφορες δραστηριότητες βελτιώνοντας την ανάπτυξη της οικονομίας.

Κλείνοντας το σημαντικότερο πλεονέκτημα όλων είναι η αύξηση στο διεθνές εμπόριο των κρατών της νομισματικής ένωσης. Το εμπόριο που αυξάνεται λόγω της χρήσης ενός κοινού νομίσματος μπορεί να είναι πολύ σημαντικό και το όφελος για τις οικονομίες μπορεί να είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από ότι το κέρδος λόγω των μειωμένων δαπανών συναλλαγής και της μείωσης της αστάθειας της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

2.5 Μειονεκτήματα Βέλτιστης Θεωρίας Περιοχής Νομίσματος

Η υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος και η δημιουργία μίας νομισματικής ένωσης με βάση τη Βέλτιστη Θεωρία Περιοχής Νομίσματος όπως προαναφέραμε δημιουργεί πολλά οφέλη για τα κράτη-μέλη της κυρίως σε μικροοικονομικό επίπεδο. Αντιθέτως τα μειονεκτήματα μίας νομισματικής ένωσης σχετίζονται με τα μακροοικονομικά μεγέθη των διαφόρων κρατών-μελών της. Οι αρνητικές επιπτώσεις από τη δημιουργία μίας νομισματικής ένωσης κατά κύριο λόγο αφορούν την στέρηση της αυτονομίας των κρατών στην άσκηση συναλλαγματικής πολιτικής. Είναι γνωστό πως η συναλλαγματική πολιτική αποτελεί πολύτιμο σταθεροποιητικό εργαλείο έναντι των διαταραχών. Έτσι λοιπόν, η απώλεια της ανεξαρτησίας ενός κράτους σε θέματα νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής αποτελεί σημαντικό κόστος. Ένα κράτος που ανήκει σε μια νομισματική ένωση δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος του, ως μέσο για την προστασία του από οικονομικές διαταραχές, οπότε δεν μπορεί και να καθορίσει την ποσότητα των νομισμάτων που κυκλοφορούν στη χώρα προκειμένου να αντιμετωπίσει πιθανά ελλείμματα στην οικονομία του.

Ένα ακόμα, μικρότερης όμως σημασίας, μειονέκτημα εμφανίζεται όταν πρωτο-εισάγεται το κοινό νόμισμα σε ένα κράτος και αποτελεί τη δαπάνη μετατροπής του νομίσματος του κράτους στο κοινό νόμισμα της Ένωσης. Το κόστος αυτής της μετατροπής αρχικά είναι τα

νέα χαρτονομίσματα και κέρματα πρέπει να παρασχεθούν στη κυκλοφορία και τα παλαιά θα πρέπει να αποσυρθούν. Στη συνέχεια οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις πρέπει να μετατρέψουν τα χαρτονομίσματα, τα κέρματα καθώς και τις τιμές τους στο νέο νόμισμα και τέλος οι οικονομικοί φορείς πρέπει να εξομοιωθούν με τους υπολογισμούς στη νέα μονάδα του νομίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

3.1 Εισαγωγή

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης - ΟΟΣΑ (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD) είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος υποστηρίζει τις αρχές της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς και επιδιώκει να παρέχει στα κράτη-μέλη ένα περιβάλλον όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να συγκρίνουν εφαρμογές πολιτικής, να συντονίσουν τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές, να βρουν απαντήσεις στα κοινά ζητήματα που τις απασχολούν προσδιορίζοντας αποτελεσματικές πρακτικές. Είναι φόρουμ όπου η όμοια πίεση μπορεί να ενεργήσει ως ισχυρό κίνητρο για να βελτιώσει την πολιτική και να εφαρμόσει με ήπιο τρόπο -μη δεσμευτικά όργανα- που μπορούν περιστασιακά να οδηγήσουν στις δεσμευτικές συνθήκες. Οι ανταλλαγές μεταξύ των κυβερνήσεων του ΟΟΣΑ ρέουν από τις πληροφορίες και την ανάλυση που παρέχονται από την γραμματεία στο Παρίσι, η οποία συλλέγει στοιχεία, παρακολουθεί τις τάσεις και αναλύσεις, καθώς και τις προβλέψεις οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης, στον οργανισμό, ερευνούνται οι κοινωνικές αλλαγές ή πιθανά εξελισσόμενα σενάρια στο εμπόριο, το περιβάλλον, η γεωργία, η τεχνολογία, τη φορολογία και διάφορα άλλα πεδία.

Φέτος, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης γιόρτασε την 50^η επέτειό του από την ίδρυσή του στις 30 Σεπτεμβρίου 1961, αν και οι ρίζες του φτάνουν στο 1948 και στον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (Organization for European Economic Co-operation). Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας με πρώτο γενικό γραμματέα το Γάλλο Robert Marjolin, είχε ως σκοπό τη διαχείριση του σχεδίου Marshall για την ανοικοδόμηση της Ευρώπης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τα συντρίμια που άφησε πίσω του, οι ηγέτες και οι κυβερνήσεις των κρατών αναγνώρισαν την αλληλεξάρτηση των οικονομιών τους και τη σπουδαιότητα της συνεργασίας προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος για μία νέα εποχή, στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ο ΟΟΣΑ εδρεύει στο Παρίσι και σήμερα αριθμεί 34 κράτη-μέλη που καλύπτουν όλο τον κόσμο, από τη Βόρεια και τη Νότια Αμερική, προς την Ευρώπη και την περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού. Κατά την ίδρυσή του συμμετείχαν 18 ευρωπαϊκές χώρες, οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς. Στη συνέχεια προσχώρησαν στον οργανισμό πολλές από τις πιο προηγμένες χώρες του κόσμου, αλλά και κάποιες αναπτυσσόμενες όπως το Μεξικό, η Τουρκία και η Χιλή. Οι χώρες μέλη του ΟΟΣΑ έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, όπως, σεβασμός στις αρχές της δημοκρατικής διακυβέρνησης και στις αρχές της οικονομίας της αγοράς. Ο ΟΟΣΑ συνεργάζεται με 70 ακόμη χώρες καθώς και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Ο ΟΟΣΑ είναι περισσότερο γνωστός για τις μελέτες που εκπονεί για την ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών σε διάφορους τομείς, καθώς και για τις στατιστικές μελέτες του. Λόγω της εγκυρότητάς τους, οι μελέτες και στατιστικές του ΟΟΣΑ αποτελούν συχνά, ακόμη και αρκετά χρόνια μετά την εκπόνησή τους, σοβαρή βάση για την ανάληψη αλλά και κριτική της αποτελεσματικότητας στρατηγικών και μέτρων πολιτικής.

3.2 Τα όργανα λειτουργίας του ΟΟΣΑ

Όπως προαναφέρθηκε ο ΟΟΣΑ επιδιώκει να παρέχει στα κράτη-μέλη ένα περιβάλλον όπου οι κυβερνήσεις μπορούν να συγκρίνουν εφαρμογές πολιτικής, να συντονίσουν τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές, να βρουν απαντήσεις στα κοινά ζητήματα που τις απασχολούν προσδιορίζοντας αποτελεσματικές πρακτικές. Συνολικά, το ιδιαίτερο βάρος του ΟΟΣΑ έγκειται στο ότι παρέχει στις χώρες μέλη του το πλαίσιο για τη ανάπτυξη οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών που καθορίζουν την εξέλιξη διάφορων κίριων τομέων σε παγκόσμιο επίπεδο και με μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα προσφέροντας ένα περιβάλλον συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων και πληροφοριών μεταξύ των κυβερνήσεων, όπου πέραν των άλλων μελετώνται και κρίσιμα θέματα όπως οι κοινωνικές αλλαγές, το εμπόριο, το περιβάλλον, η γεωργία και η τεχνολογία. Με δεδομένο ότι ο οργανισμός έχει εξελιχθεί σε ένα πολυδιάστατο, από πλευράς αντικειμένων, οργανισμό, στις εργασίες του οποίου συμμετέχουν εμπειρογνώμονες από πολλά διαφορετικά επιστημονικά πεδία, είναι απαραίτητη η παρουσία οργάνων λειτουργίας και διαδικασιών προκειμένου να γίνει εφικτή η εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του. Τα βασικά όργανα λειτουργίας και διαδικασιών του ΟΟΣΑ που εξασφαλίζουν το συντονισμό και την οργάνωση στην κρατών-μελών είναι το Συμβούλιο Υπουργών, οι Επιτροπές, η Γραμματεία και οι ομάδες εργασίας.

> Το **Συμβούλιο Υπουργών** αποτελεί το κυριότερο όργανο, στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών-μελών καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς έχει ως αρμοδιότητά του να καθορίζει τη στρατηγική κατεύθυνση των εργασιών του Οργανισμού.

> Οι **Επιτροπές** (Γεωργίας, Εμπορίου, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, κ.α.) αποτελούν το περιβάλλον ανταλλαγής απόψεων για τη διεξαγωγή των εργασιών σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθύνσεις που έχει καθορίσει το Συμβούλιο και τη διάθεση πόρων.

> Η **Γραμματεία** έχει την ευθύνη της ανάλυσης των πρωτευόντων, κατά το Συμβούλιο και τις Επιτροπές, ζητημάτων και της κατάθεσης των προτάσεων εργασίας. Διοικείται από το Γενικό Διευθυντή, τους Αναπληρωτές του, και τους Διευθυντές κατά θεματικό αντικείμενο (πχ Διεύθυνση Τροφίμων, Αγροτικών Θεμάτων και Αλιείας).

> Τέλος, οι **ομάδες εργασίας**, στις οποίες συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών-μελών, αξιολογούν τις προτάσεις εργασίας καθώς και τις εργασίες σε εξέλιξη. Κριτήρια αξιολόγησης είναι για παράδειγμα: η επίτευξη του αρχικού στόχου, η δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής και χρησιμότητας των αποτελεσμάτων, αλλά και η μεθοδολογική και τεχνική αξιοπιστία της μελέτης. Οι προτάσεις για μελέτη μπορεί να γίνουν δεκτές, να απορριφθούν αν κριθεί αδύναμη η επιχειρηματολογία για τη στήριξή τους, ή να επανεξετασθούν στο μέλλον κατόπιν συστάσεων για βελτίωση. Αν οι μελέτες είναι ήδη σε εξέλιξη ή κατατεθούν ως ολοκληρωμένες, μπορεί και να συμφωνηθεί η δημοσίευση των αποτελεσμάτων.

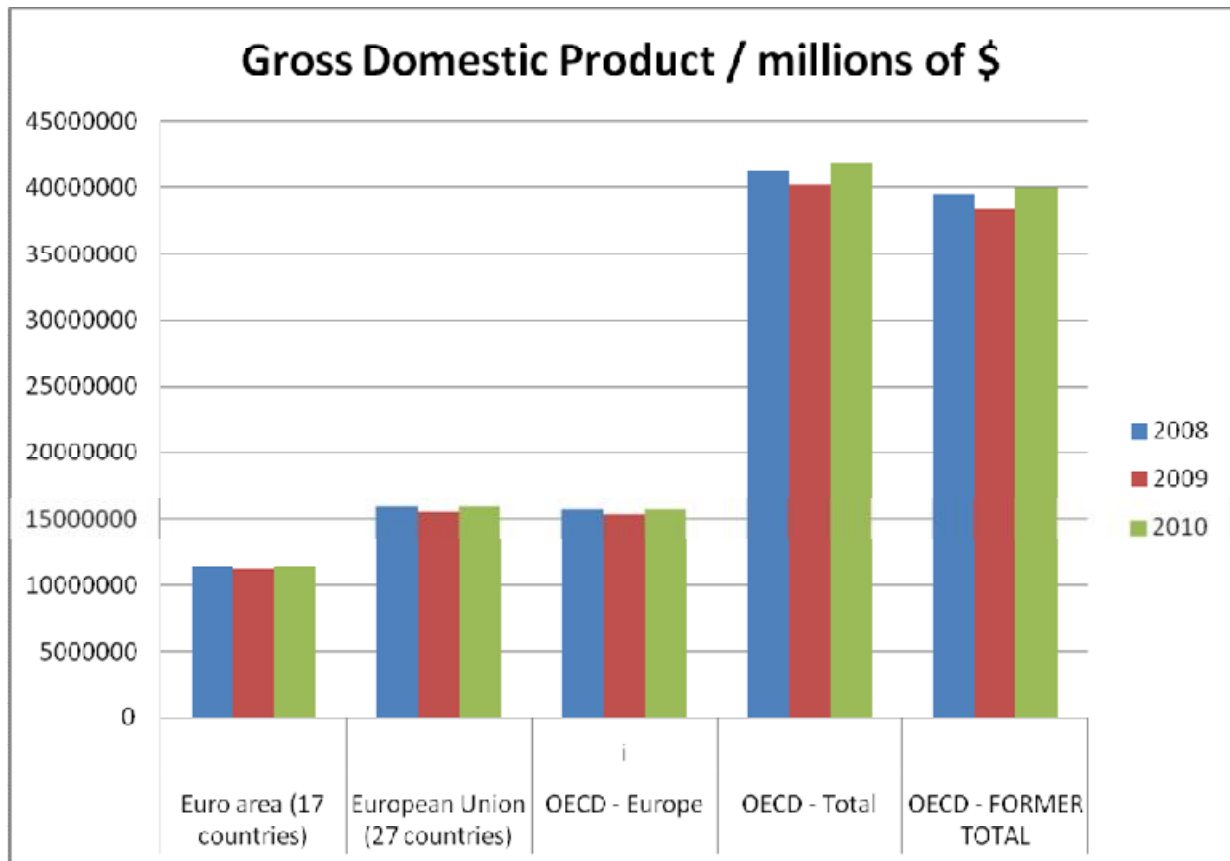
3.3 Βασικά οικονομικά στοιχεία του ΟΟΣΑ

Για να αποκτήσουμε μία σαφέστερη εικόνα της σπουδαιότητας και της επιρροής του ΟΟΣΑ θα ήταν χρήσιμο να αποδώσουμε μία εικόνα σχετικά με το μέγεθος των οικονομιών των χωρών που τον απαρτίζουν. Κάποια από τα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ αποτελούν μερικές από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Ενδεικτικά αναφέρονται οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Γερμανία, ο Καναδάς, η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία, η Γαλλία και η Ιταλία. Το γεγονός αυτό καθιστά το ρόλο του οργανισμού πολύ σημαντικό καθώς έχει την ισχύ και την επιρροή να λάβει αποφάσεις και να αναλάβει πρωτοβουλίες με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη αλλά και την επέμβαση του και σε άλλα κρίσιμα ζητήματα που ταλανίζουν ολόκληρο τον κόσμο όπως οι κοινωνικές αλλαγές, το εμπόριο, το περιβάλλον, η γεωργία, η τεχνολογία και η ενέργεια. Στο διάγραμμα 1 παρουσιάζονται οι τιμές του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος των χωρών του ΟΟΣΑ, της Ευρωζώνης, της Ευρωπαϊκής

Ένωσης και των εκτός ΟΟΣΑ χωρών την τελευταία τριετία. Αξίζει να σημειωθεί η πτώση στις τιμές του ΑΕΠ, το 2009, καθώς και η σημαντική ανάκαμψη που καταγράφηκε την επόμενη κιόλας χρονιά τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη, όσο στον ΟΟΣΑ αλλά και στις εκτός ΟΟΣΑ χώρες.

Διάγραμμα 1

Πηγή: Organization for Economic Co-operation and Development [<http://www.oecd.org>]

Παρατηρούμε ότι το συνολικό ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ είναι πολλαπλάσιο του αντίστοιχου των χωρών είτε της Ευρωζώνης είτε της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε ακόμα και των χωρών εκτός ΟΟΣΑ.

Στον πίνακα 7 που ακολουθεί παρατίθενται το ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ για να καταστεί σαφές το μέγεθος των οικονομιών των χωρών που τον απαρτίζουν και το μέγεθος της ισχύς του στην παγκόσμια οικονομία.

Πίνακας 7

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) των χωρών του ΟΟΣΑ (2002-2010)

Gross domestic product (expenditure approach) / (millions of \$)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Αυστραλία	601771	642128	678684	721314	774508	831024	848668	884706	916696
Αυστρία	246209	254234	268511	276672	302302	316109	331804	325192	335434
Βέλγιο	310462	314199	325028	337213	360763	378707	396187	393108	409061
Καναδάς	937829	989327	1049111	1132000	1200544	1263042	1298956	1277080	1329864
Χιλή	157035	166767	181854	198366	214218	230663	244217	242429	257461
Τσεχία	179311	191453	205042	217659	238730	262841	281204	276566	273932
Δανία	165346	164004	174524	179888	195873	206010	216902	208068	218933
Εσθονία	16289	18130	19940	22275	25730	28979	29593	26601	27244
Φινλανδία	143180	143952	156184	161097	174417	191319	201911	190363	196583
Γαλλία	1704949	1692447	1761934	1860700	1990959	2114425	2178484	2152421	2194118
Γερμανία	2263786	2339582	2449874	2565997	2761780	2925790	3043354	2946618	3044242
Ελλάδα	235150	247981	264038	270364	298626	310212	332274	325875	314721
Ουγγαρία	149020	155412	163671	171223	184178	190431	206172	199844	200462
Ισλανδία	8938	8902	9873	10353	10898	11577	12498	11718	11076
Ιρλανδία	130826	138957	149714	161806	181077	198309	189464	177818	180411
Ισραήλ	154577	148913	160656	161748	175199	189867	201662	205254	217764
Ιταλία	1532045	1563250	1594940	1649438	1781462	1893938	1990548	1951037	1908569
Ιαπωνία	3417249	3509948	3708493	3872843	4071410	4290184	4316608	4082561	4301851
Κορέα	936042	965846	1039100	1096741	1172954	1269102	1306387	1322666	1417549
Λουξεμβούργο	25677	27417	29767	31779	37079	40580	43574	41441	43956
Μεξικό	1047711	1108736	1186564	1293788	1432182	1540937	1629595	1545856	1644477
Ολλανδία	515792	514311	540507	572901	621999	667311	703006	673383	701947
Νέα Ζηλανδία	90417	94808	100441	104608	113374	121154	124478	126272	130929
Νορβηγία	168179	174834	194005	218707	248375	259029	288428	263400	276954
Πολωνία	442062	457767	496897	526079	574552	638908	688458	721873	755473
Πορτογαλία	197914	202477	207900	224641	242062	256787	265100	266395	272564
Σλοβακία	69739	73150	78901	87134	99039	112684	125498	123578	127267
Σλοβενία	39419	40952	44490	46962	51055	54961	59084	56089	55555
Ισπανία	994283	1039542	1108198	1188102	1337379	1447256	1512485	1481082	1477840
Σουηδία	261304	272485	292356	295294	324012	352073	363958	346025	366060
Ελβετία	245189	246339	257442	266130	295626	325737	351515	349794	364507
Τουρκία	572094	587814	688590	781243	894602	976374	1063519	1022261	1114630
Ηνωμένο Βασίλειο	1713698	1777701	1902564	1971253	2118654	2178371	2260520	2172047	2233883
Η.Π.Α.	10590200	11089300	11797800	12564300	13314500	13961800	14219300	13863600	14447100

Πηγή: Organization for Economic Co-operation and Development [<http://www.oecd.org>]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΛΕΤΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ27 ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΟΣΑ

4.1 Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να μελετήσει και να παρουσιάσει τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που σημειώθηκαν στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωζώνης αλλά και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης τη δεκαετία 2002-2011. Οι μακροοικονομικές διακυμάνσεις και οι αλλαγές στις ροές εμπορίου τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, επηρεάστηκαν κυρίως από δύο ιστορικής σημασίας γεγονότα. Άλλωστε, σκοπός της μακροοικονομικής ανάλυσης είναι να παρακολουθεί την οικονομία και να εξετάζει τις συνέπειες των οικονομικών γεγονότων.

Ξεκινώντας με χρονολογική σειρά η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος (ευρώ) από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και η κυκλοφορία του το 2002, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μίας τεράστιας ενιαίας αγοράς και παράλληλα ενός ισχυρού οικονομικού παίκτη, γεγονός που κλόνησε τις ισορροπίες στην παγκόσμια αγορά και διαμόρφωσε νέες προοπτικές στις ροές εμπορίου τόσο στην Ευρωζώνη, όσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη. Το δεύτερο γεγονός που κλόνησε συθέμελα την παγκόσμια οικονομία δεν είναι άλλο από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007-2008, η οποία ξεκίνησε μεν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά ως ντόμινο επηρέασε σχεδόν το σύνολο του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού συστήματος, επιφέροντας οικονομική ύφεση.

Σε ότι αφορά την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος από την Ευρωζώνη είναι προφανές ότι η επιδίωξη των κρατών-μελών της Ευρωζώνης ήταν η προώθηση των κοινών συμφερόντων τους, η ανάπτυξη μίας ισχυρής οικονομικής οντότητας, ενός σημαντικού και κρίσιμου παίκτη στο παγκόσμιο οικονομικό σκηνικό. Η Ευρωζώνη, ως μία ενιαία αγορά, κατάφερε να αλλάξει ριζικά το ρόλο της και να αναδυθεί σε μία από τις μεγαλύτερες, ισχυρότερες και σημαντικότερες οικονομίες. Το κρίσιμο ερώτημα όμως που εγείρεται, ήδη από τα πρώτα χρόνια της υιοθέτησης του κοινού νομίσματος, είναι ο βαθμός στον οποίο πρακτικά η κυκλοφορία του ευρώ και η δημιουργία της ενιαίας αγοράς έχει επηρεάσει θετικά τις επιμέρους οικονομίες των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Έχει το ευρώ φέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, τόσο στην Ευρωζώνη, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή ακόμα και στον ΟΟΣΑ; Ευνοήθηκαν τα κράτη που υιοθέτησαν το κοινό νόμισμα σε σχέση με τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διατηρούν το εθνικό τους νόμισμα; Το ευρώ επηρέασε τις μεταξύ τους ροές εμπορίου, προώθησε ή εμπόδισε τις οικονομικές σχέσεις των κρατών της Ευρωζώνης με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ερωτήματα αυτά διχάζουν τους οικονομολόγους που προσπαθούν να εκτιμήσουν τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις και επιπτώσεις του κοινού νομίσματος στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι την τελευταία δεκαετία 2002 – 2011, επιδιώκοντας να υπολογίσουν την επίδρασή του στην οικονομία.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου θα παρουσιασθούν διαχρονικά στατιστικά και οικονομικά δεδομένα τα οποία αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο έτσι ώστε να σκιαγραφήσουμε την επίδραση του κοινού νομίσματος στο εμπόριο και την οικονομία την δεκαετία που ακολούθησε από την κυκλοφορία του ευρώ.

Παράλληλα, αναφορικά με τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση θα γίνει προσπάθεια να καταγραφεί η επίδραση και οι επιπτώσεις στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ευρωζώνης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και του ΟΟΣΑ, διότι μπορεί να ξεκίνησαν από

τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά επηρέασαν το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό σύστημα, επιφέροντας οικονομική ύφεση στην αγορά.

4.2 Μακροοικονομική προσέγγιση της οικονομίας

Η μακροοικονομική θεωρία αποτελεί έναν από τους δύο κύριους κλάδους της οικονομικής θεωρίας, ο άλλος είναι η μικροοικονομική θεωρία. Μολονότι οι μακροοικονομολόγοι και οι μικροοικονομολόγοι χρησιμοποιούν πολλές κοινές οικονομικές έννοιες και μεθόδους, υπάρχει μία σημαντική διαφορά ανάμεσα στις δύο θεωρίες η οποία έγκειται στο επίπεδο μελέτης της οικονομίας. Οι μικροοικονομολόγοι εστιάζουν στα μεμονωμένα άτομα, τους εργάτες, και τις επιχειρήσεις, που, λόγω του πολύ μικρού μεγέθους, δεν είναι σε θέση να επηρεάσουν την εθνική οικονομία. Αντιθέτως, οι μακροοικονομολόγοι, αγνοούν τις λεπτές διαφορές μεταξύ των διαφόρων αγαθών, επιχειρήσεις και αγορών που υπάρχουν στην οικονομία και εστιάζουν στα εθνικά συνολικά μεγέθη. Παραδείγματος χάρη, αθροίζουν τις δαπάνες των καταναλωτών για όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες προκειμένου να πάρουν ένα γενικό σύνολο, που ονομάζεται συνολική κατανάλωση, χρησιμοποιώντας τη διαδικασία της πρόσθεσης των μεμονωμένων οικονομικών μεταβλητών, που αποκαλείται άθροιση. Η χρήση της άθροισης και η έμφαση στις συνολικές ποσότητες, όπως η συνολική κατανάλωση, η συνολική επένδυση και το συνολικό προϊόν αποτελούν τα κύρια σημεία διαφοροποίησης των μακροοικονομολόγων από τους μικροοικονομολόγους.

Αντικείμενο της μακροοικονομικής θεωρίας είναι η μελέτη της διάρθρωσης και της συμπεριφοράς των εθνικών οικονομιών, καθώς και της πολιτικής που ασκείται από τις κυβερνήσεις, στην προσπάθειά τους να επηρεάσουν την πορεία της οικονομίας. Σήμερα, κάθε εύρωστη οικονομία είναι μία ανοικτή οικονομία, ή έχει εκτεταμένες εμπορικές και χρηματοοικονομικές σχέσεις με άλλες εθνικές οικονομίες. (Διευκρινίζεται ότι μία κλειστή οικονομία δεν έχει οικονομικές συναλλαγές με τον υπόλοιπο κόσμο). Η μακροοικονομία μελετά τα διάφορα πρότυπα διεθνούς εμπορίου και δανεισμού, προκειμένου να κατανοήσει τη σύνδεση των εθνικών οικονομιών. Λόγου χάρη, δύο σημαντικά ζητήματα που εξετάζουν οι μακροοικονομολόγοι είναι ο βαθμός στον οποίο το διεθνές εμπόριο και ο διεθνής δανεισμός διευκολύνουν τη μετάδοση των οικονομικών κύκλων από κράτος σε κράτος, καθώς και οι ανισορροπίες που παρατηρούνται στο διεθνές εμπόριο. Όταν για παράδειγμα οι εξαγωγές ενός κράτους είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές του, έχουμε εμπορικό πλεόνασμα. Στην αντίθεση περίπτωση που οι εξαγωγές υπερκεράζονται από τις εισαγωγές σημειώνεται εμπορικό έλλειμμα, γεγονός που εγείρει την προσοχή των οικονομολόγων. Σε τέτοιες περιπτώσεις εμπορικού ελλείμματος πρέπει να σχεδιαστούν και να ασκηθούν μακροοικονομικές πολιτικές που να διορθώσουν την ανισορροπία στο εμπορικό ισοζύγιο.

Η μακροοικονομική συμπεριφορά ενός κράτους εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα από τους πλουτοπαραγωγικούς και ανθρώπινους πόρους που διαθέτει, από το απόθεμα κεφαλαίου, από την τεχνολογία και τις οικονομικές επιλογές των πολιτών του, ατομικές ή συλλογικές, κτλ. Όλα τα παραπάνω επηρεάζουν και καθορίζουν τη μακροοικονομική πολιτική την οποία θα χαράξει ένα κράτος, η οποία έχει συνήθως δύο κύριες μορφές, είναι είτε η δημοσιονομική πολιτική, είτε η νομισματική πολιτική. Η δημοσιονομική πολιτική ορίζεται σε εθνικό, πολιτειακό και τοπικό επίπεδο και αφορά τις δημόσιες δαπάνες και τη φορολογία του κράτους. Η νομισματική πολιτική προσδιορίζει το ρυθμό αύξησης της προσφοράς χρήματος της χώρας και τελεί υπό τον έλεγχο ενός κρατικού οργανισμού, που είναι γνωστός ως κεντρική τράπεζα.

4.3 Διαχρονική εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στην ΕΕ27, την Ευρωζώνη και τον ΟΟΣΑ

Ένας από τους σημαντικότερους μακροοικονομικούς δείκτες της πορείας της οικονομίας ενός κράτους είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν – ΑΕΠ (Gross Domestic Product -GDP). Το ΑΕΠ αποτελεί το ευρύτερο μέτρο της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας, ενώ επίσης είναι το πιο γνωστό και συνηθέστερα χρησιμοποιούμενο. Για τον υπολογισμό του ΑΕΠ (GDP) υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις, που ωστόσο καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα, ενώ κάθε μία προσεγγίζει το ΑΕΠ (GDP) με διαφορετικό τρόπο. Η προσέγγιση προϊόντος, η προσέγγιση δαπάνης και η προσέγγιση εισοδήματος είναι οι τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις να τον προσδιορισμό του ΑΕΠ (GDP).

Κατά την προσέγγιση δαπάνης το ΑΕΠ (GDP) υπολογίζεται ως η συνολική δαπάνη για τα τελικά αγαθά και τις υπηρεσίες που παράγονται σε μία χώρα, μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Με άλλα λόγια το ΑΕΠ (GDP) εκφράζει σε χρηματικές μονάδες το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία, είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών (υλικών και άυλων) που παράχθηκαν εντός μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού. Ο υπολογισμός του ΑΕΠ (GDP) προκύπτει από τον τύπο:

GDP = C + I + G + NX (1), όπου:

> **(C): κατανάλωση** (consumption)

Η κατανάλωση αντιπροσωπεύει τη δαπάνη των εγχώριων νοικοκυριών για τελικά αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και όσων παράγονται στο εξωτερικό. Αποτελεί τη μεγαλύτερη συνιστώσα της δαπάνης και περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες, τη δαπάνη για διαρκή καταναλωτικά αγαθά, τη δαπάνη για μη διαρκή αγαθά και τη δαπάνη για υπηρεσίες.

> **(I): επενδύσεις** (investments)

Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν τόσο τη δαπάνη για νέα κεφαλαιουχικά αγαθά (επενδύσεις σε πάγια στοιχεία), όσο και τις αυξήσεις στα αποθέματα που διατηρούν οι επιχειρήσεις (επενδύσεις σε αποθέματα). Οι επενδύσεις σε πάγια στοιχεία διακρίνονται σε δύο κύριες κατηγορίες, τις επιχειρηματικές επενδύσεις σε πάγια στοιχεία (δαπάνη για εγκαταστάσεις και εξοπλισμό) και τις επενδύσεις σε κατοικίες (δαπάνη για κατασκευή νέων σπιτιών και διαμερισμάτων).

> **(G): δημόσιες δαπάνες** (government purchase)

Οι δημόσιες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες, περιλαμβάνουν κάθε δημόσια δαπάνη για ένα νέο αγαθό ή υπηρεσία, εγχώριο ή ξένο, σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

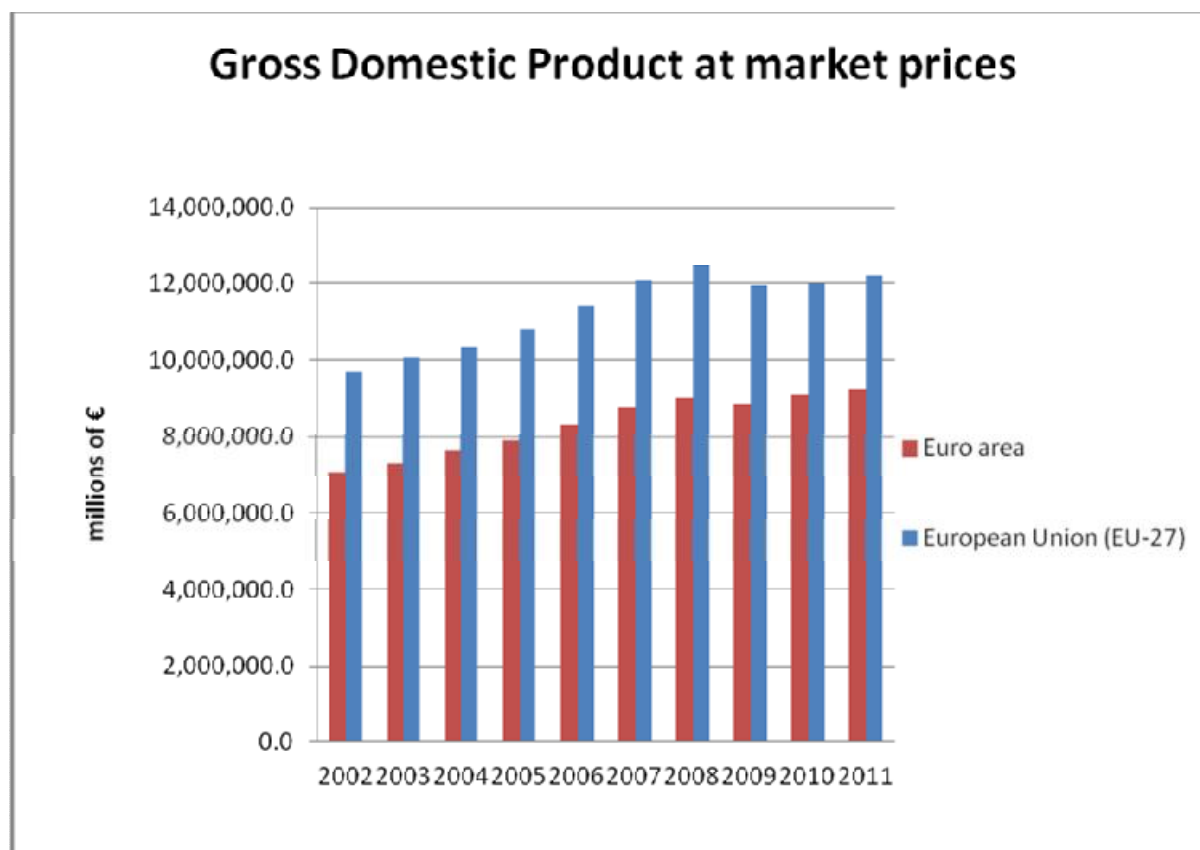
> **(NX): καθαρές εξαγωγές** (net exports)

Οι καθαρές εξαγωγές είναι η διαφορά των εξαγωγών μείον τις εισαγωγές. Με άλλα λόγια είναι η δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην εγχώρια οικονομία και αγοράζονται από αλλοδαπούς (εξαγωγές) μείον τη δαπάνη για την αγορά ξένων αγαθών και υπηρεσιών που πωλούνται στην εγχώρια οικονομία (εισαγωγές). Οι καθαρές εξαγωγές είναι θετικές όταν οι εξαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές και αρνητικές στην αντίθετη περίπτωση.

Η παρακολούθηση του ΑΕΠ (GDP) μας βοηθά να αποκρυσταλλώσουμε την εικόνα μιας οικονομίας και ιδιαίτερα εάν δίνεται διαχρονικά. Έτσι για να μπορέσουμε να αποκτήσουμε μία πρώτη εικόνα των επιπτώσεων της υιοθέτησης του ευρώ στην Ευρώπη, θα εξετάσουμε τη διακύμανση του ΑΕΠ των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών – μελών (Ε.Ε.27) σε βάθος δεκαετίας, δηλαδή από το 2002 (οπότε και κυκλοφόρησε στην αγορά το Ευρώ) έως το 2011.

Στο Διάγραμμα 2 που ακολουθεί αποτυπώνονται οι τιμές του ΑΕΠ (GDP) σε εκατ. €, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) για την Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 (EU27) και την Ευρωζώνη (Euro area) τη δεκαετία που προηγήθηκε.

Διάγραμμα 2

EURO area*: (EA11-2000, EA12-2006, EA13-2007, EA15-2008, EA16-2010, EA17-2011)

[Πηγή: Eurostat]

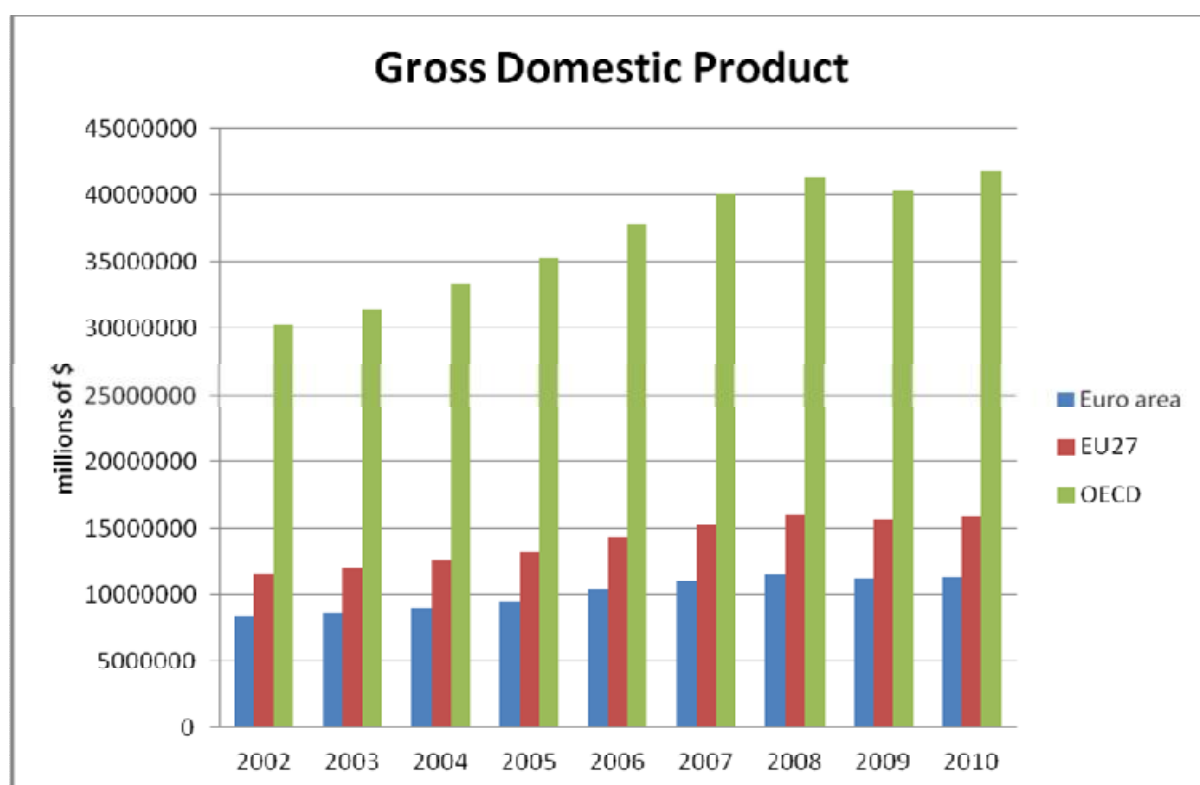
Παρατηρούμε ότι κατά τα έτη 2002 – 2008 σημειώνεται συνεχής αύξηση του ΑΕΠ τόσο στην ΕΕ27 όσο και στην Ευρωζώνη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2002 το ΑΕΠ της ΕΕ27 ήταν 9.706.060,3 εκατ. € ενώ το 2008 το ΑΕΠ έφθασε τα 12.463.672,2 εκατ. €, σημείωσε αύξηση της τάξης του 28%. Αντίστοιχα το 2002 το ΑΕΠ της Ευρωζώνης ήταν 2.485.089,4 εκατ. € ενώ το 2008 το ΑΕΠ έφθασε τα 3.585.118,4 εκατ. €, σημείωσε αύξηση της τάξης του 44%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη ετήσια ποσοστιαία αύξηση πραγματοποιήθηκε το 2006 όπου το ΑΕΠ της ΕΕ27 και της Ευρωζώνης αυξήθηκαν κατά 3,4% και 3,2% ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα, σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά. Το 2009 παρατηρείται μία

κρίσιμη καμπή στο ΑΕΠ της ΕΕ27 και της Ευρωζώνης, καθώς σημειώνεται μείωση 4,3% και 4,2% αντίστοιχα σε σχέση με το 2008, ενώ τα επόμενα έτη 2010 και 2011 συνεχίστηκε η ανοδική του πορεία, χωρίς όμως σε επίπεδο της ΕΕ27 να καταφέρει να φθάσει στην υψηλότερη τιμή του 2008.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση που ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το 2007-2008 και επέφερε μία παγκόσμια οικονομική ύφεση, γεγονός που οφείλουμε να συμπεριλάβουμε στην εκτίμηση των διακυμάνσεων του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ευρωζώνη.

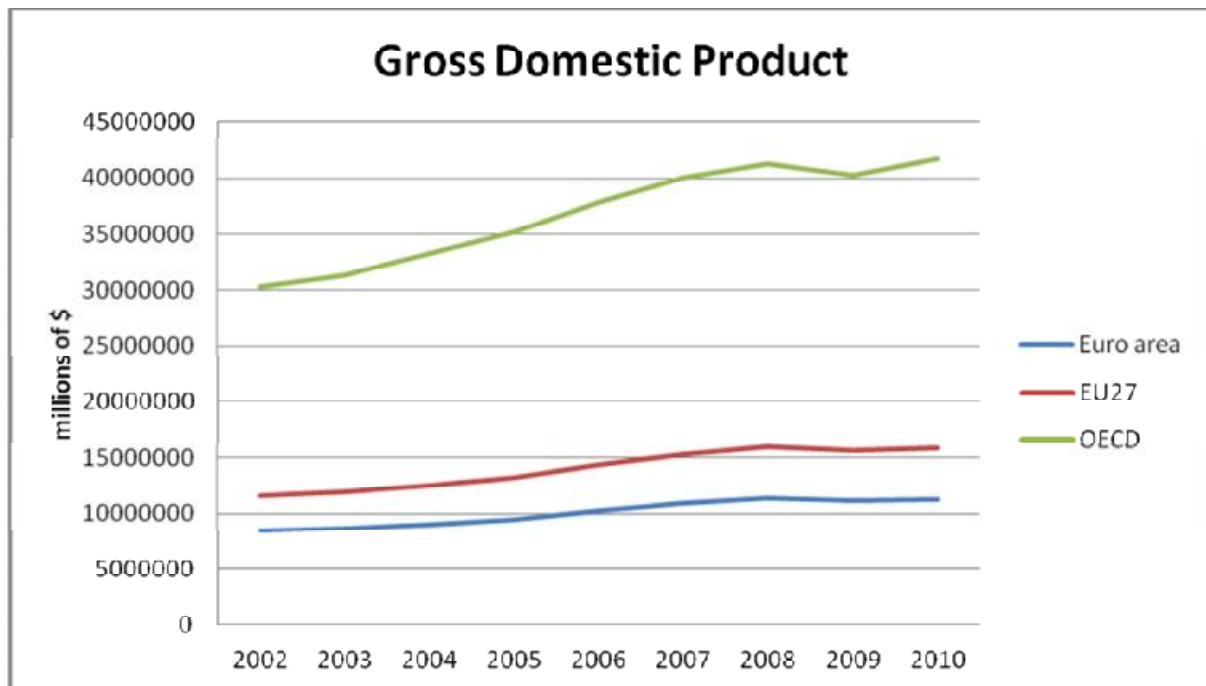
Για να κατανοήσουμε καλύτερα την επίδραση της οικονομικής κρίσης στο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό σύστημα, αξίζει να μελετήσουμε τη διακύμανση του ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ. Όπως μπορείτε να δείτε στο Διάγραμμα 3 και στο Διάγραμμα 4 τις χρονιές 2008 και 2009 καταγράφεται μία σημαντική πτώση τις τιμές του ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ. Είναι η μοναδική χρονιά μέσα στη δεκαετία 2002-2010 που εμφάνισε αρνητικό πρόσημο η πορεία του ΑΕΠ. Είναι λογικό ότι η κρίση δεν επηρέασε μόνο τις χώρες του ΟΟΣΑ αλλά και την Ευρώπη. Όπως θα δούμε στη συνέχεια, με αντίστοιχα διαγράμματα, και μελετώντας διάφορους μακροοικονομικούς δείκτες όπως το ΑΕΠ, οι εισαγωγές, οι εξαγωγές αλλά και το ισοζύγιο πληρωμών, η παγκόσμια οικονομική ύφεση που ακολούθησε τη χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε σημαντικά την Ευρώπη, όχι όμως σε τέτοιο βαθμό όσο τις χώρες του ΟΟΣΑ, καθώς οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής στις οποίες και ξέσπασε η κρίση είναι μέλος του ΟΟΣΑ.

Διάγραμμα 3

Πηγή: Organization for Economic Co-operation and Development [<http://www.oecd.org>]

Διάγραμμα 4

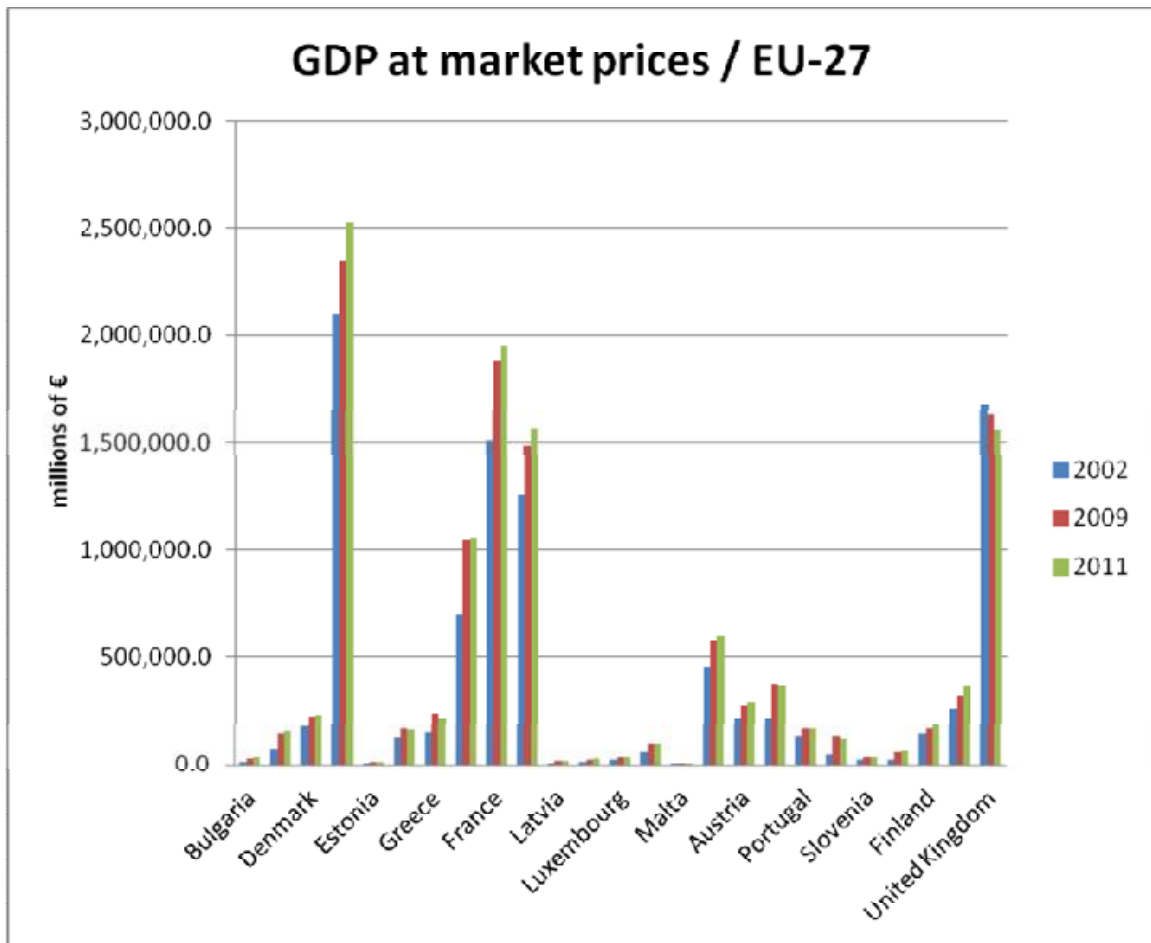
Πηγή: Organization for Economic Co-operation and Development [<http://www.oecd.org>]

Στο Διάγραμμα 5 καταγράφονται οι τιμές του ΑΕΠ (GDP) των 25 κρατών – μελών της ΕΕ27 (εκτός του Βελγίου και της Κύπρου για τις οποίες δεν βρέθηκαν αντίστοιχα στοιχεία) για τα έτη 2002, 2009, 2011. Επελέγησαν οι συγκεκριμένες χρονιές καθώς αποτελούν την αρχή και τη λήξη της δεκαετίας που μελετούμε (2002 – 2011), ώστε να έχουμε μία πιο διαχρονική αποτύπωση του ΑΕΠ, και το 2009 καθώς είναι η χρονιά που για πρώτη φορά σημείωσε πτωτική πορεία το ΑΕΠ.

Βλέπουμε ότι όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ27, εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, έχουν καταγράψει διαχρονικά σημαντική αύξηση στο ΑΕΠ τους, αν και μετά την πτώση του 2009, αρκετές δεν κατάφεραν ανακάμψουν πλήρως να επιτύχουν τις παλαιότερες υψηλές τιμές του ΑΕΠ (GDP) που είχαν πριν την «κρίση».

Διάγραμμα 5

[Πηγή: Eurostat]

Την μεγαλύτερη αύξηση το 2011 συγκριτικά με το 2002 κατέγραψαν η Σλοβακία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Τσεχία, χώρες που διπλασίασαν το ΑΕΠ τους αυτή τη δεκαετία. Αναλυτικά, οι τιμές του ΑΕΠ καταγράφονται στον πίνακα 8 που ακολουθεί:

Πίνακας 8

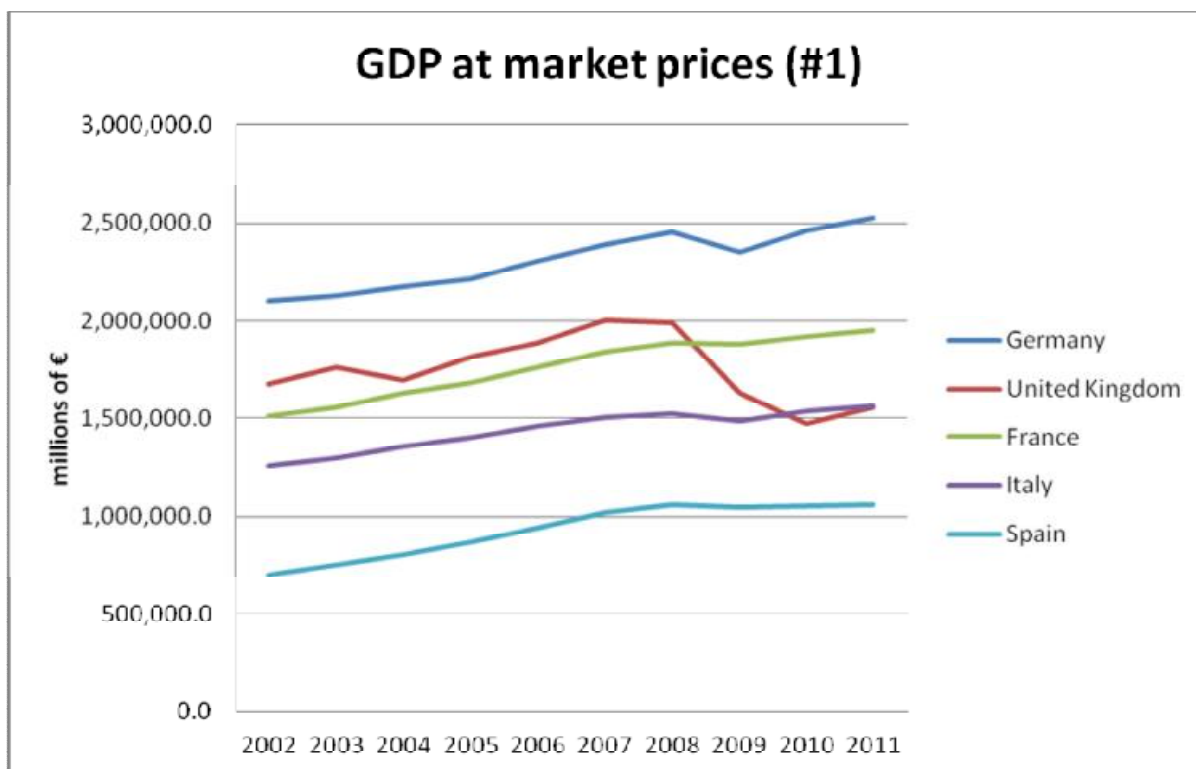
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) στην ΕΕ27 το 2000, 2009, 2011

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν των 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σε εκατομμύρια €)			
	2000	2009	2011
Βέλγιο			
Βουλγαρία	13.140,9	33.490,2	35.964,6
Τσεχία	58.472,6	141.743,7	149.709,8
Δανία	168.958,6	221.318,7	230.179,9
Γερμανία	2.061.440,0	2.346.900,0	2.525.874,0
Εσθονία	5.892,9	13.979,6	14.839,5
Ιρλανδία	99.887,9	167.400,4	160.937,3
Ελλάδα		232.074,1	216.654,4
Ισπανία	609.228,0	1.047.618,0	1.060.420,8
Γαλλία	1.417.311,1	1.880.422,9	1.951.164,8
Ιταλία	1.168.716,7	1.485.964,4	1.554.170,9
Κύπρος			
Λετονία	7.249,2	18.801,9	18.930,7
Λιθουανία	10.626,4	27.527,9	28.194,2
Λουξεμβούργο	21.565,9	38.201,4	40.769,3
Ουγγαρία	48.308,8	99.253,9	98.299,5
Μάλτα	4.072,2	5.642,1	6.527,6
Ολλανδία	401.413,0	573.456,0	591.981,1
Αυστρία	206.574,7	271.973,5	287.831,0
Πολωνία	164.177,7	368.985,8	363.044,3
Πορτογαλία	123.045,0	167.672,5	167.085,9
Ρουμανία	34.579,8	129.872,3	118.476,4
Σλοβενία	21.741,9	34.294,2	36.491,1
Σλοβακία	19.454,8	61.484,6	67.885,6
Φινλανδία	128.833,0	170.378,0	186.245,5
Σουηδία	253.605,2	316.019,3	356.983,9
Ηνωμένο Βασίλειο	1.465.062,2	1.628.433,5	1.557.678,9

[Πηγή: Eurostat]

Για να αποκτήσουμε μία σαφέστερη εικόνα της πορείας των οικονομιών και του ΑΕΠ (GDP) των κρατών-μελών της ΕΕ27 παρουσιάζουμε αναλυτικά την εξέλιξη του κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2002-2011 στα Διαγράμματα 5,6,7 όπου και έχουν χωριστεί τα 25 κράτη-μέλη ανάλογα με το μέγεθος των οικονομιών τους ώστε να είναι εφικτή μία πιο αποτελεσματική σύγκριση των τιμών του ΑΕΠ (GDP). (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3)

Διάγραμμα 6

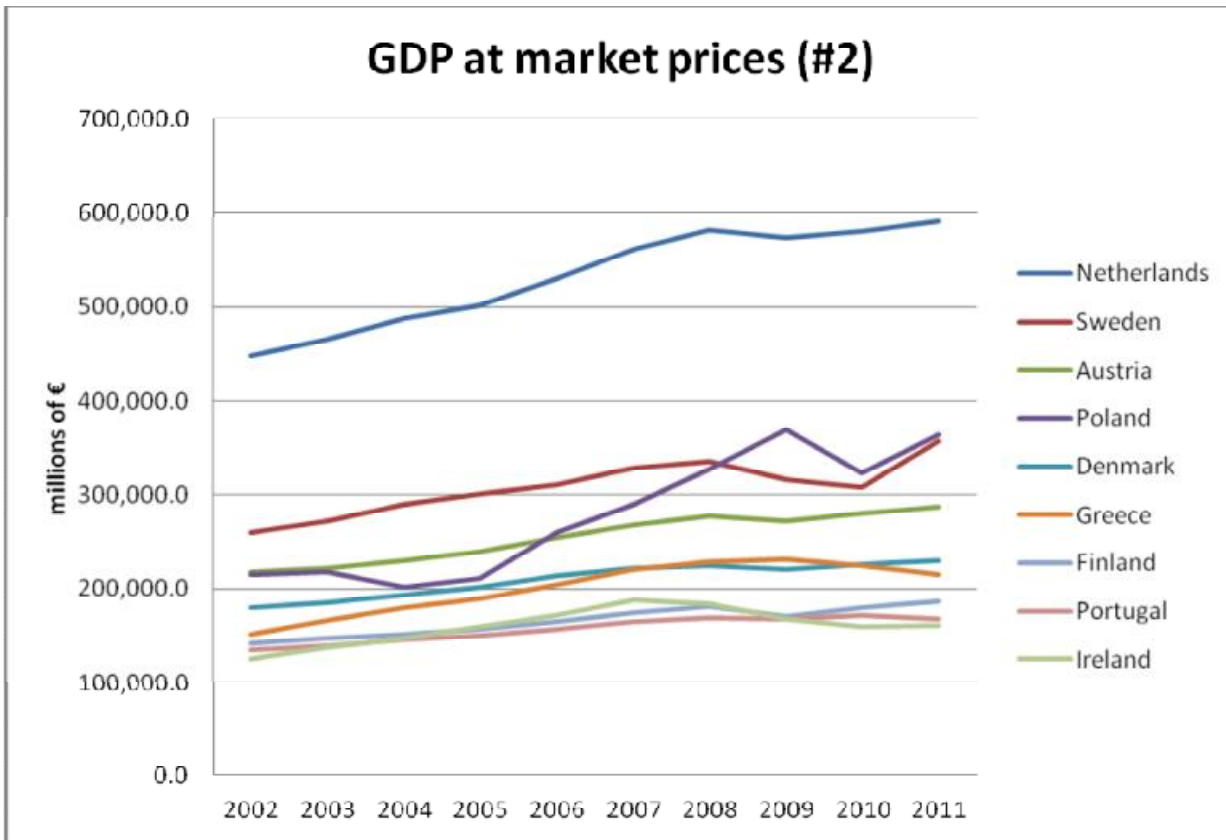

[Πηγή: Eurostat]

Από τις «μεγάλες» οικονομικές δυνάμεις της ΕΕ27 μεγαλύτερη αύξηση συγκριτικά τις τιμές του ΑΕΠ το 2002 εμφανίζει η Ισπανία, η οποία σημείωσε θετική μεταβολή της τάξης του 52%. Η Γαλλία, η Ιταλία και η Γερμανία το 2011 είχαν ΑΕΠ μεγαλύτερο 20-30% σε σχέση με το 2002. Εξάιρεση αποτελεί όπως προείπαμε το Ηνωμένο Βασίλειο που το 2011 σημείωσε «ιστορικά χαμηλά» και συγκριτικά με την αρχή της δεκαετίας πτώσης 7,15%.

Στο Διάγραμμα 7 βρίσκονται οι χώρες με τιμές ΑΕΠ από 100.000-600.000 εκατ. €. Και οι εννέα αυτές χώρες εμφανίζουν μία παρόμοια πορεία με θετική εξέλιξη στις τιμές του ΑΕΠ και με ποσοστιαία αύξηση σε σχέση με τις τιμές του 2002 από 24-34%. Η Σουηδία και η Ελλάδα κατάφεραν να επιτύχουν μία λίγο μεγαλύτερη αύξηση της τάξης του 37% και 42% αντίστοιχα. Η Πολωνία ξεχωρίζει για δύο λόγους, καθώς καταγράφει μία πορεία με μία επιπλέον κάμψη την πορεία του ΑΕΠ και το 2004 πέραν του 2009, αλλά ταυτόχρονα κατορθώνει στο τέλος της δεκαετίας να αυξήσει το ΑΕΠ της κατά 69% σε σχέση με το 2002.

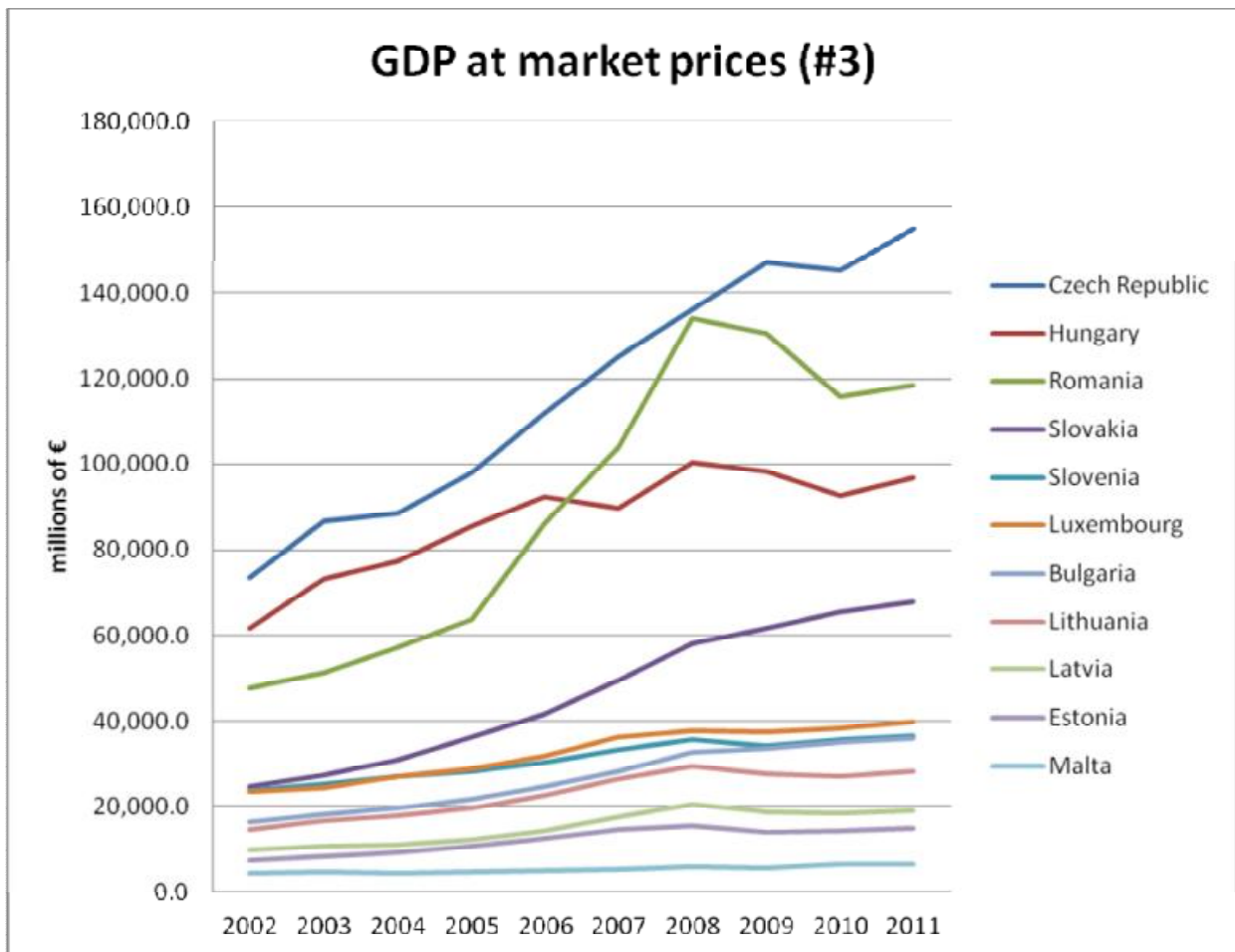
Διάγραμμα 7

[Πηγή: Eurostat]

Τέλος, ακολουθούν οι δέκα χώρες με τις χαμηλότερες τιμές του ΑΕΠ, που όμως έχουν να επιδείξουν τη μεγαλύτερη και εντυπωσιακότερη μεταβολή σε σχέση με τις τιμές του 2002. Η Ουγγαρία, η Σλοβενία σημείωσαν μεταβολή 58% και 54% αντίστοιχα, το Λουξεμβούργο 69% ενώ η Λιθουανία, η Εσθονία, και η Λετονία σχεδόν διπλασίασαν τις τιμές τους στο τέλος της δεκαετίας. Την πιο θεαματική αύξηση σημείωσαν η Τσεχία (111%), η Βουλγαρία (121%) και η Ρουμανία (149%) και η Σλοβακία (175%) συγκριτικά με το 2002.

Διάγραμμα 8

[Πηγή: Eurostat]

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη των τιμών του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2002-2011 που εξετάζουμε, μπορούμε να υποστηρίξουμε την ανοδική πορεία των τιμών και τη θετική επίδραση της υιοθέτησης του κοινού νομίσματος στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Η διαχρονική αύξηση του ΑΕΠ υπογραμμίζει την σπουδαιότητα της νομισματικής ένωσης και της οικονομικής ανάπτυξης που ακολούθησε την κυκλοφορία του κοινού νομίσματος.

4.4 Μελέτη του εμπορίου τη δεκαετία 2002-2011 στην ΕΕ27, την Ευρωζώνη και τον ΟΟΣΑ

Κατά την μακροοικονομική μελέτη και ανάλυση των οικονομικών δύο πολύτιμα στοιχεία που μας βοηθούν στην εκτίμηση των ροών εμπορίου μεταξύ των χωρών, είναι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές των χωρών. Το κατά πόσο δηλαδή οι χώρες επικοινωνούν, συνδέονται, συνεργάζονται αλλά και αλληλοεξαρτώνται οικονομικά. Είναι κρίσιμο να μελετήσουμε εάν η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος και η κυκλοφορία του ευρώ έχει κάποια επίδραση στο εμπόριο μεταξύ των χωρών. Αξίζει με μελετηθεί το εμπόριο μεταξύ των χωρών της

Ευρωπαϊκής Ένωση, των χωρών της Ευρωζώνης αλλά και το εμπόριο αυτών των χωρών με τρίτες χώρες και διεθνής οργανισμούς καθώς και με τα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ.

Στα Διαγράμματα 9 και 10 καθώς και στους πίνακες 9 και 10, που ακολουθούν, αποτυπώνονται οι εξαγωγές και οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της ΕΕ27 και της Ευρωζώνης τη δεκαετία 2002-2011.

Οι εξαγωγές κατά τη διάρκεια της δεκαετίας που εξετάζουμε έχουν πραγματοποιήσει αλματώδη άνοδο τόσο στην ΕΕ27 όσο και στην Ευρωζώνη, παρόλο που και πάλι σημειώνεται μία σημαντική κάμψη το 2009 μειώνοντας το μέγεθος των εξαγωγών κατά 12,2% και 12,8% αντίστοιχα σε σχέση με το 2008. Δεν μπορεί όμως να μην αναφερθεί ότι τόσο η ΕΕ27, όσο και η Ευρωζώνη κατόρθωσαν να ανακάμψουν άμεσα καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 10,1% ήδη από την επόμενη χρονιά.

Ούτε οι εισαγωγές ξεφεύγουν από την πτωτική πορεία που χαρακτήρισε τους οικονομικούς δείκτες το 2009 καταγράφοντας πτώση 12,1% και 11,6% συγκριτικά με το 2008, αν και τόσο η ΕΕ27, όσο και η Ευρωζώνη κατάφεραν να βγουν από την κάμψη του 2009 άμεσα καταγράφοντας αύξηση ίση με 9,6% και 9,3% αντίστοιχα μόλις το 2010.

Αναλυτικά οι τιμές των εξαγωγών και εισαγωγών για την ΕΕ27 και την Ευρωζώνη τη δεκαετία 2002-2011 είναι:

Πίνακας 9

Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της ΕΕ27 και της Ευρωζώνης

Exports of goods & services		
	EU27	Euro area
2002	3.515.480,6	2.623.927,6
2003	3.565.294,2	2.642.499,5
2004	3.756.890,0	2.811.581,1
2005	4.013.757,9	2.973.261,5
2006	4.500.054,1	3.304.973,1
2007	4.877.680,6	3.621.657,5
2008	5.039.358,6	3.727.367,7
2009	4.516.261,9	3.372.979,9
2010	4.743.984,4	3.589.867,1
2011	5.088.332,7	3.850.221,0

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 1

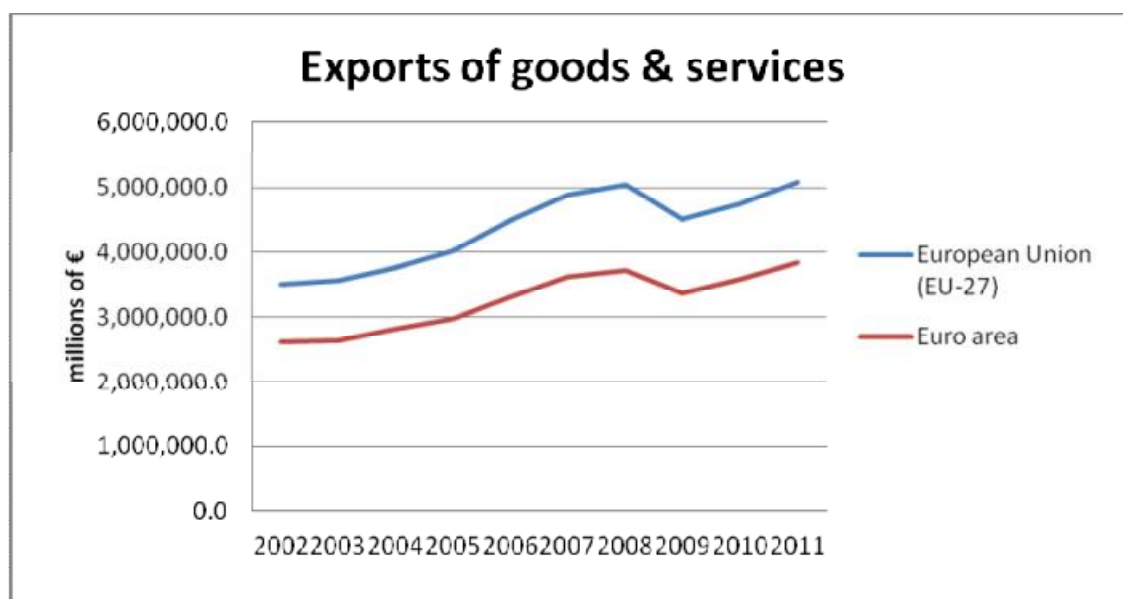
Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών της ΕΕ27 και της Ευρωζώνης

Imports of goods & services		
	EU27	Euro area
2002	3.424.098,2	2.485.089,4
2003	3.467.052,3	2.508.039,0
2004	3.620.446,5	2.636.756,6
2005	3.889.704,1	2.818.007,0
2006	4.411.148,5	3.163.942,8
2007	4.841.310,1	3.497.819,4
2008	4.956.244,4	3.585.118,4
2009	4.491.807,5	3.340.965,1
2010	4.600.863,2	3.437.350,3
2011	4.857.210,2	3.633.821,5

[Πηγή: Eurostat]

Αντίστοιχα, σε μία γραμμική απεικόνιση των εισαγωγών και εξαγωγών παρατηρούμε ευκολότερα την διαχρονική ανοδική πορεία τους, ενώ αξίζει να σημειωθεί η σημαντική καμπή το 2008-2009.

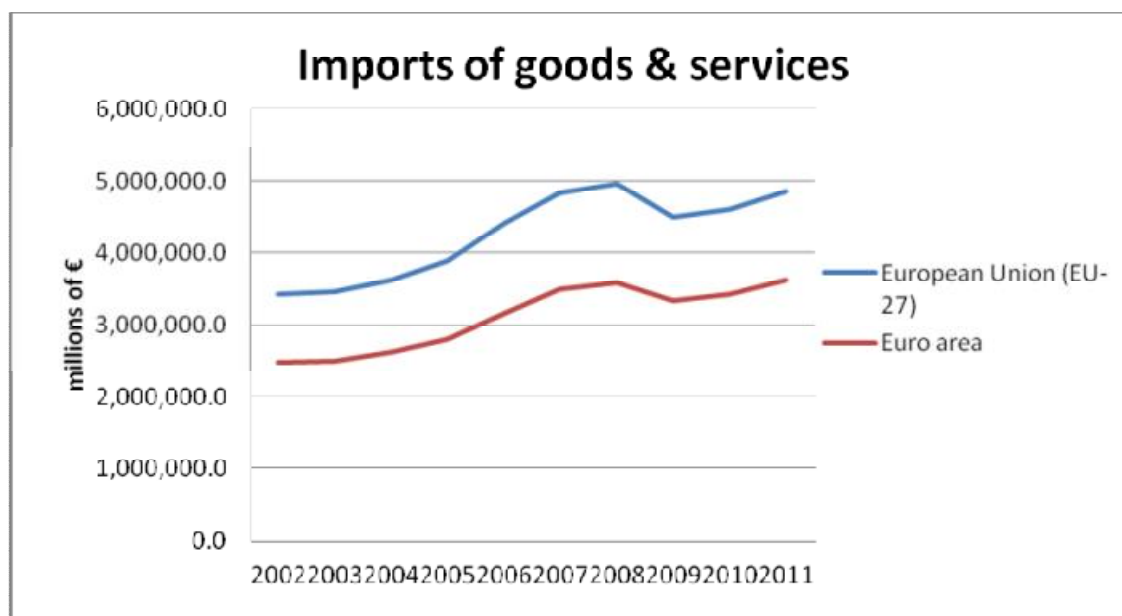
Διάγραμμα 9

EURO area*: (EA11-2000, EA12-2006, EA13-2007, EA15-2008, EA16-2010, EA17-2011)

[Πηγή: Eurostat]

Διάγραμμα 10

EURO area*: (EA11-2000, EA12-2006, EA13-2007, EA15-2008, EA16-2010, EA17-2011)

[Πηγή: Eurostat]

Στους Πίνακες 11,12 καταγράφεται η ποσοστιαία ετήσια μεταβολή των εξαγωγών και των εισαγωγών αντιστοίχως σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Κρίνεται σκόπιμο να γίνει ξανά αναφορά στη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση καθώς φαίνεται να έχει επηρεάσει σημαντικά και τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, αρκεί να δούμε τις τιμές των μακροοικονομικών μεγεθών το 2009. Είναι η μόνη χρονιά που σημειώνεται κάμψη στη μέχρι τότε θετική και ανοδική πορεία του ΑΕΠ, των εξαγωγών και των εισαγωγών μετά την υιοθέτηση του Ευρώ

Πίνακας 11

Ποσοστιαία μεταβολή των εξαγωγών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ27	2,1%	1,8%	7,8%	5,9%	9,7%	5,7%	1,5%	-12,2%	10,1%	7,3%
Ευρωζώνη	1,9%	1,1%	7,8%	5,1%	8,8%	6,5%	1,0%	-12,8%	10,1%	6,9%

Πίνακας 12

Ποσοστιαία μεταβολή των εισαγωγών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ27	1,6%	3,3%	7,6%	6,1%	9,5%	5,9%	1,2%	-12,1%	9,6%	5,6%
Ευρωζώνη	0,5%	3,0%	7,1%	5,6%	8,6%	6,1%	0,9%	-11,6%	9,3%	5,4%

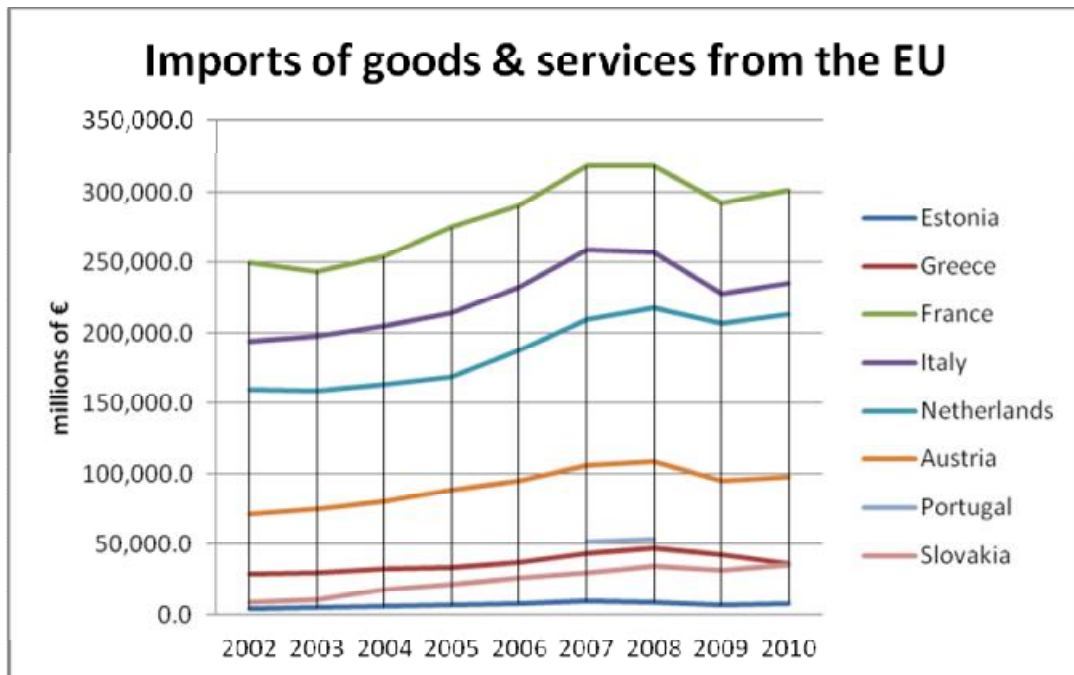
Για να μπορέσουμε όμως να εξάγουμε πιο ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις οι οποίες έχουν λάβει χώρα στην ΕΕ27, στην Ευρωζώνη και στον ΟΟΣΑ την τελευταία δεκαετία θεωρείται χρήσιμο σε αυτό το σημείο να μελετήσουμε διεξοδικά την αλληλεπίδραση και το εμπόριο των κρατών του ευρώ με τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, επιχειρώντας να ελέγχουμε τις συνέπειες στο μεταξύ τους εμπόριο και στην αλληλεπίδραση των οικονομιών τους.

Στις παραγράφους που ακολουθούν παρατίθενται στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) σχετικά με τις εισαγωγές και εξαγωγές των κρατών της Ευρωζώνης από και προς α) κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) κράτη της Νομισματικής Ένωσης, γ) κράτη εκτός της Νομισματικής Ένωσης και δ) από και προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Σε κάθε διάγραμμα καταγράφονται όλα τα δυνατά διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, και πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν αντίστοιχα δεδομένα και για τα 17 κράτη-μέλη της Ευρωζώνης

4.4.1 Ανάλυση των εισαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε αυτό το σημείο θα μελετήσουμε διεξοδικά την αλληλεπίδραση και το εμπόριο των χωρών του Ευρώ με τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ και του ΟΟΣΑ. Ξεκινώντας, στο Διάγραμμα 11 και στον πίνακα 13 παρουσιάζονται οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών των κρατών - μελών της Ευρωζώνης από κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Διάγραμμα 11

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 13

Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση

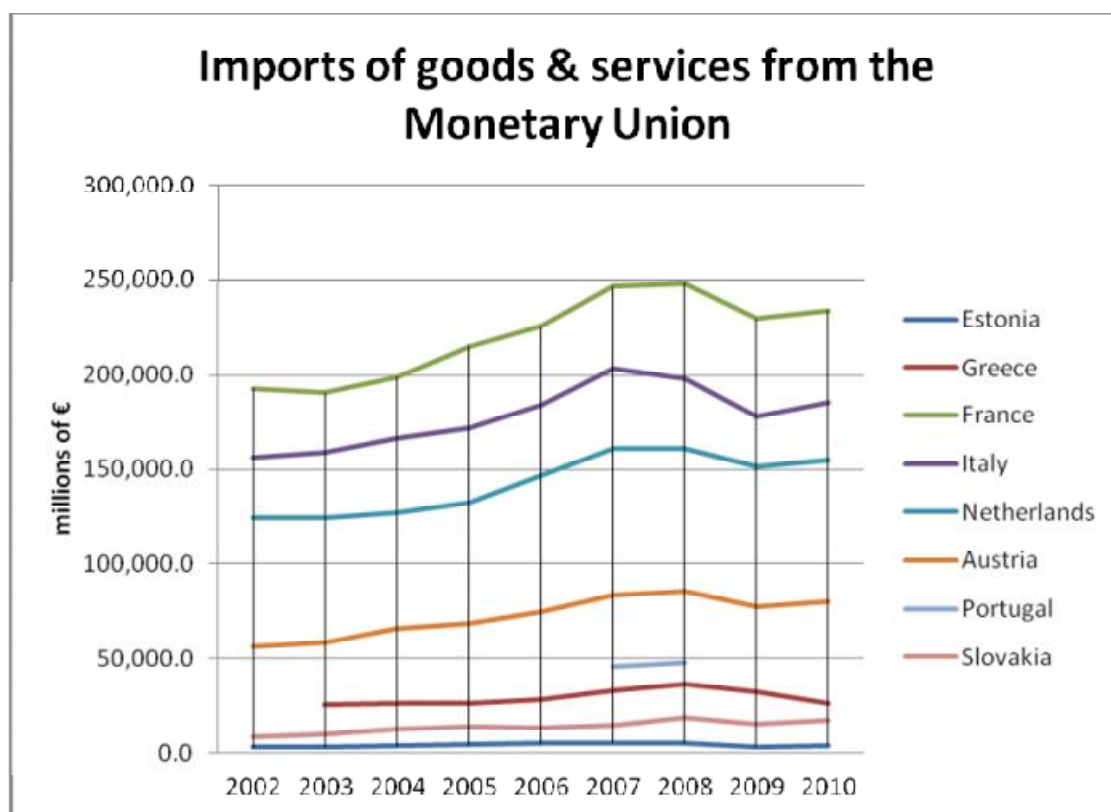
Imports of goods & services from the EU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							585.600,0	540.100,0	568.960,0
Estonia	4.261,5	5.168,5	5.977,7	7.072,6	8.374,2	9.636,5	9.367,2	6.852,5	8.112,8
Greece	28.976,9	30.217,8	32.607,1	33.436,0	36.632,1	43.882,7	46.992,5	42.241,8	36.622,1
France	249.828,9	243.670,2	253.895,7	274.831,6	290.449,7	318.599,4	319.164,7	292.076,6	301.085,6
Italy	194.591,6	197.915,8	204.849,5	213.857,8	232.158,0	258.962,1	256.798,9	227.767,4	235.593,7
Netherlands	159.602,0	159.245,0	163.053,0	169.241,0	187.716,0	209.799,0	217.783,0	206.611,0	213.486,0
Austria	71.816,9	75.694,6	81.109,1	88.968,0	95.011,9	106.148,0	108.691,4	95.047,5	98.320,3
Portugal						51.422,0	53.333,5		
Slovakia	9.275,7	10.811,5	17.670,0	21.236,4	25.839,2	30.112,5	34.558,1	31.546,1	35.150,3

[Πηγή: Eurostat]

Παρατηρούμε ότι οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών των κρατών της Ευρωζώνης από την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2003 – 2008 παρουσίασαν σημαντική και σταθερή άνοδο, ενώ εμφάνισαν μία αξιόλογη μείωση το 2009. Τη υψηλότερη αύξηση διαχρονικά εμφανίζει η Σλοβακία όπου το 2002 είχε ύψος εισαγωγών 9275,7 εκατ. €, ενώ το 2010 οι εισαγωγές εκτοξεύτηκαν στα 35150,3 εκατ. €, ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του 279% σε σχέση με το 2002. Αμέσως μετά έρχεται η Εσθονία με αύξηση των εισαγωγών ίση με 90% συγκριτικά με τις εισαγωγές του 2002. Οι εισαγωγές των υπολοίπων κρατών σημείωσαν αύξηση που κυμαίνεται από 20-37% συγκριτικά με το 2002.

Παρόμοια εικόνα αποτυπώνεται και στο Διάγραμμα 12 και στον πίνακα 14, στις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από κράτη της Νομισματικής Ένωσης (ONE). Την διαχρονική αύξηση στις τιμές των εισαγωγών το διάστημα 2002 – 2008 ανακόπτει μία πτώση το 2009, η οποία όμως ακολουθείται από μία αξιόλογη θετική μεταβολή το 2010.

Διάγραμμα 12

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 14

Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από τη Νομισματική Ένωση

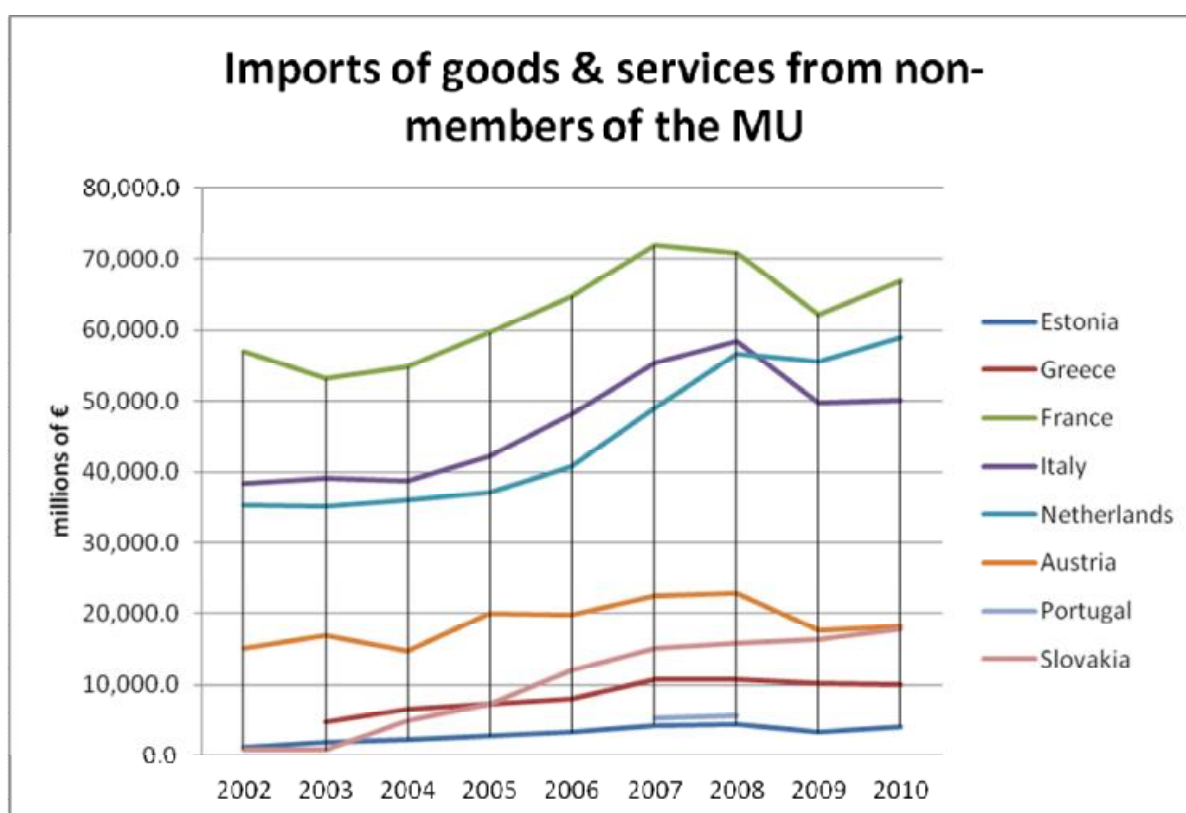
Imports of goods & services from the MU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							396.240,0	362.610,0	382.310,0
Estonia	3.065,9	3.214,0	3.645,9	4.261,0	5.062,5	5.330,8	4.923,8	3.468,3	4.001,0
Greece		25.419,0	26.037,3	26.054,7	28.519,7	33.055,9	36.223,1	32.035,3	26.552,4
France	192.912,4	190.520,7	199.082,2	215.161,9	225.625,8	246.683,1	248.211,0	229.827,8	234.239,0
Italy	156.171,9	158.719,5	166.161,1	171.588,0	184.025,3	203.675,6	198.384,2	178.031,5	185.378,5
Netherlands	124.349,0	124.057,0	126.999,0	132.189,0	146.899,0	160.779,0	161.114,0	151.115,0	154.595,0
Austria	56.746,8	58.703,1	66.389,3	69.068,0	75.280,2	83.665,1	85.842,5	77.376,1	80.061,7
Portugal						46.135,0	47.679,5		
Slovakia	8.411,3	10.014,0	12.583,0	13.952,1	13.705,9	15.014,0	18.689,2	15.225,9	17.416,7

[Πηγή: Eurostat]

Η Σλοβακία παρουσιάζει την υψηλότερη αύξηση διαχρονικά καθώς το 2002 είχε ύψος εισαγωγών 8.411,3 εκατ. €, ενώ το 2010 οι εισαγωγές άγγιξαν τα 17.416,7εκατ. €, ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του 107% σε σχέση με το 2002. Οι υπόλοιπες χώρες εμφανίζουν αύξηση που κυμαίνεται από 20-40%, με εξαίρεση την Ελλάδα, η οποία στις εισαγωγές από χώρες της Νομισματικής Ένωσης παρουσιάζει μία πολύ μικρή θετική μεταβολή στη διάρκεια της δεκαετίας, μόλις της τάξης των 4,46 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2002.

Αναφορικά με τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από μη κράτη – μέλη της Νομισματικής Ένωσης στο Διάγραμμα 13 και στον πίνακα 15, φαίνεται ότι η κάθε χώρα της Ευρωζώνης ακολούθησε τη δική της πορεία, αν και όλες συγκλίνουν σε θετική μεταβολή κατά τη διάρκεια της δεκαετίας μετά την υιοθέτηση του Ευρώ.

Διάγραμμα 13

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 15

Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από τη μη-μέλη της Νομισματικής Ένωσης

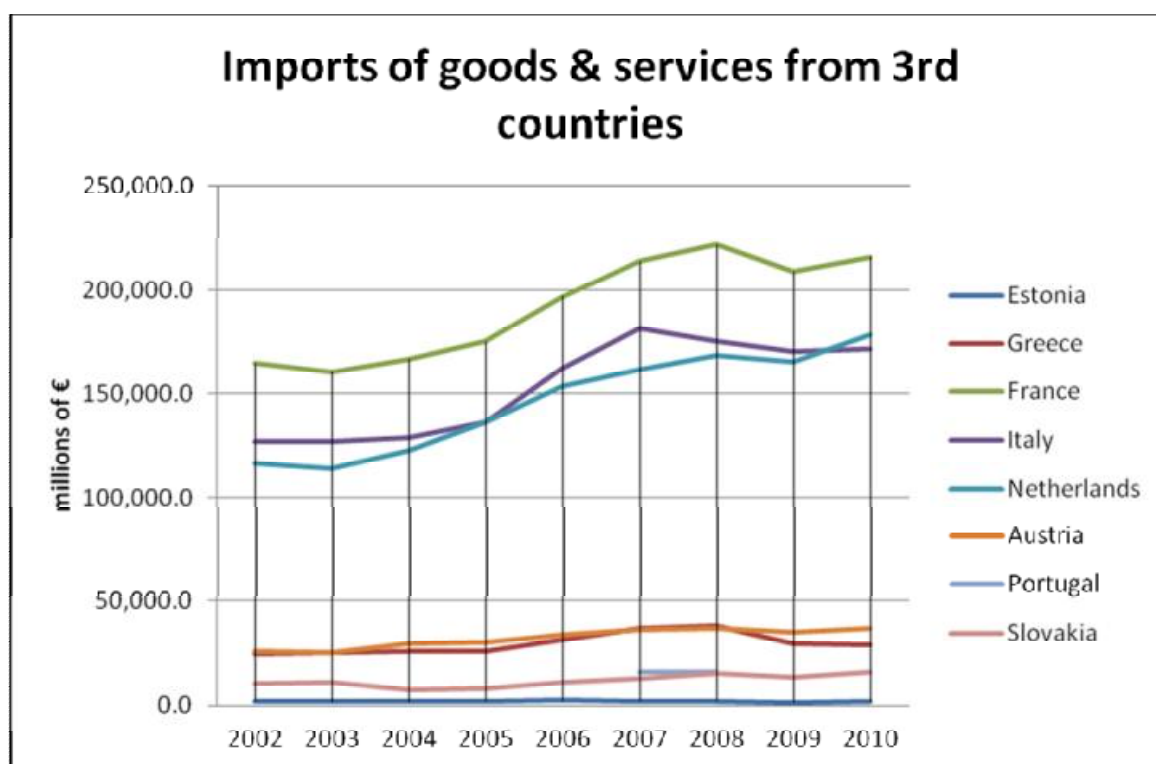
Imports of goods & services from non-members of the MU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							189.360,0	177.490,0	186.650,0
Estonia	1.195,6	1.946,9	2.324,1	2.811,7	3.311,6	4.305,6	4.443,4	3.383,7	4.111,7
Greece		4.798,9	6.569,9	7.381,3	8.112,4	10.826,8	10.769,5	10.206,5	10.069,6
France	56.916,5	53.149,5	54.813,5	59.669,8	64.823,9	71.916,4	70.953,7	62.248,8	66.846,6
Italy	38.418,7	39.192,4	38.680,8	42.209,4	48.117,3	55.269,2	58.375,7	49.713,2	50.210,2
Netherlands	35.253,0	35.188,0	36.054,0	37.052,0	40.817,0	49.020,0	56.669,0	55.496,0	58.891,0
Austria	15.070,1	16.991,5	14.719,8	19.900,0	19.731,7	22.482,9	22.848,9	17.671,4	18.258,6
Portugal						5.286,0	5.654,1		
Slovakia	864,4	797,4	5.086,5	7.284,3	12.133,3	15.098,4	15.868,9	16.320,2	17.733,5

[Πηγή: Eurostat]

Η Γαλλία, η Αυστρία και η Ιταλία το 2010 σε σχέση με το 2002 καταγράφουν αύξηση που κυμαίνεται από 17-30%. Είναι οι χώρες που σημείωσαν τη μεγαλύτερη κάμψη το 2009 εμφανίζοντας πολύ σημαντική μείωση στις εισαγωγές από μη κράτη -μέλη της Νομισματικής Ένωσης. Η Ολλανδία καταγράφει ιδιαίτερα ανοδική πορεία που αγγίζει το 2010 το 67% συγκριτικά με το 2002. Η Ελλάδα και η Εσθονία υπερδιπλασίασαν το παραπάνω διάστημα εισαγωγές από μη κράτη -μέλη της Νομισματικής Ένωσης. Τέλος η Σλοβακία σημείωσε μία εντυπωσιακή αύξηση αφού το 2002 είχε εισαγωγές από μη κράτη -μέλη της Νομισματικής Ένωσης 864,4 εκατ. € και το 2010 οι εισαγωγές εκτοξεύτηκαν στα 17.733,5 εκατ. €, αύξηση 1952%.

Κλείνοντας με την ανάλυση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών των κρατών της Ευρωζώνης, πρέπει να μελετήσουμε και τις εισαγωγές από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Στο Διάγραμμα 14 και στον πίνακα 16 αποτυπώνεται η εξέλιξη των εισαγωγών από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς τη δεκαετία 2002 – 2010.

Διάγραμμα 14

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 16

Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς

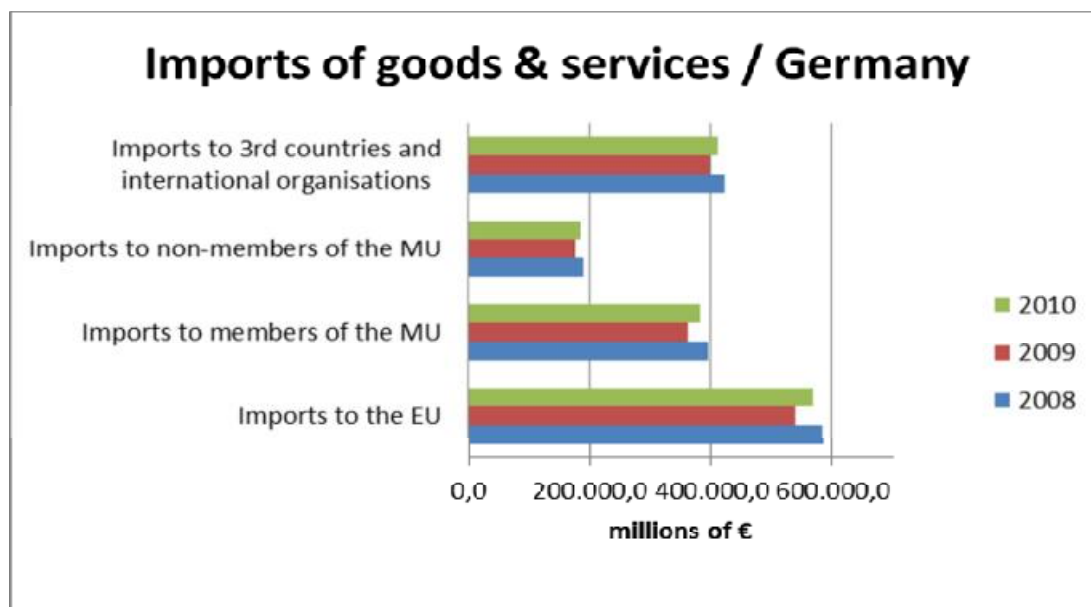
Imports of goods & services from 3 rd countries (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							422.330,0	399.380,0	411.200,0
Estonia	1.888,0	1.598,6	1.690,1	2.155,0	2.355,3	2.175,3	2.116,2	1.426,8	1.717,4
Greece	24.798,1	25.611,5	26.195,4	25.721,3	31.280,7	36.730,6	38.165,1	29.417,0	29.002,9
France	164.371,9	160.481,9	166.704,2	175.036,6	196.743,1	213.894,6	221.710,3	208.730,1	215.820,2
Italy	127.272,1	126.719,1	129.034,9	136.069,2	161.852,9	181.309,6	175.125,5	170.222,0	171.682,2
Netherlands	116.408,0	113.774,0	122.899,0	136.276,0	153.671,0	161.680,0	168.207,0	165.160,0	177.971,0
Austria	25.987,0	25.511,7	29.441,2	30.185,0	33.660,7	36.113,0	36.938,1	35.348,4	37.252,9
Portugal						15.775,4	16.301,9		
Slovakia	10.600,2	11.062,6	7.168,4	8.294,1	10.850,5	12.911,4	15.149,4	13.475,1	16.302,7

[Πηγή: Eurostat]

Και σε αυτό το διάγραμμα αποτυπώνεται η θετική πορεία και η αύξηση των εισαγωγών από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, με μικρή εξαίρεση το 2009 και για την Ιταλία τη διετία 2008 – 2009. Αναλυτικά, η Ολλανδία και η Σλοβακία καταγράφουν άνοδο ίση με το 53% και 54% αντίστοιχα των εισαγωγών το 2002. Η Γαλλία και η Ιταλία παρουσίασαν αύξηση που κυμαίνεται γύρω στο 30-35%, ενώ η Αυστρία είδε τις εισαγωγές της να αυξάνονται το 2010 κατά 43% σε σχέση με το 2002. Τη μικρότερη αύξηση κατέγραψε η Ελλάδα με 17% σε σχέση με το 2002 και η Εσθονία είναι και η μόνη που σημείωσε πτώση ίση με 9% συγκριτικά με το 2002.

Κλείνοντας την ανάλυση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών των κρατών της Ευρωζώνης θα κάνουμε μία ειδική αναφορά στη Γερμανία. Η ειδική και ανεξάρτητη αναφορά στις εισαγωγές της Γερμανίας γίνεται για δύο λόγους α) η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία μας παρέχει στατιστικά δεδομένα μόνο για την τριετία 2008 - 2010 και β) διότι τα μεγέθη των εισαγωγών της Γερμανίας είναι πολλαπλάσια των άλλων κρατών του Ευρώ και έτσι δεν θα ήταν εύκολη η σύγκριση και απεικόνιση των μεγεθών. Για το λόγο αυτό, στο Διάγραμμα 15, αποτυπώνεται για την τριετία 2008 – 2010 η ανάλυση των εισαγωγών όπως έγινε παραπάνω για τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

Διάγραμμα 15

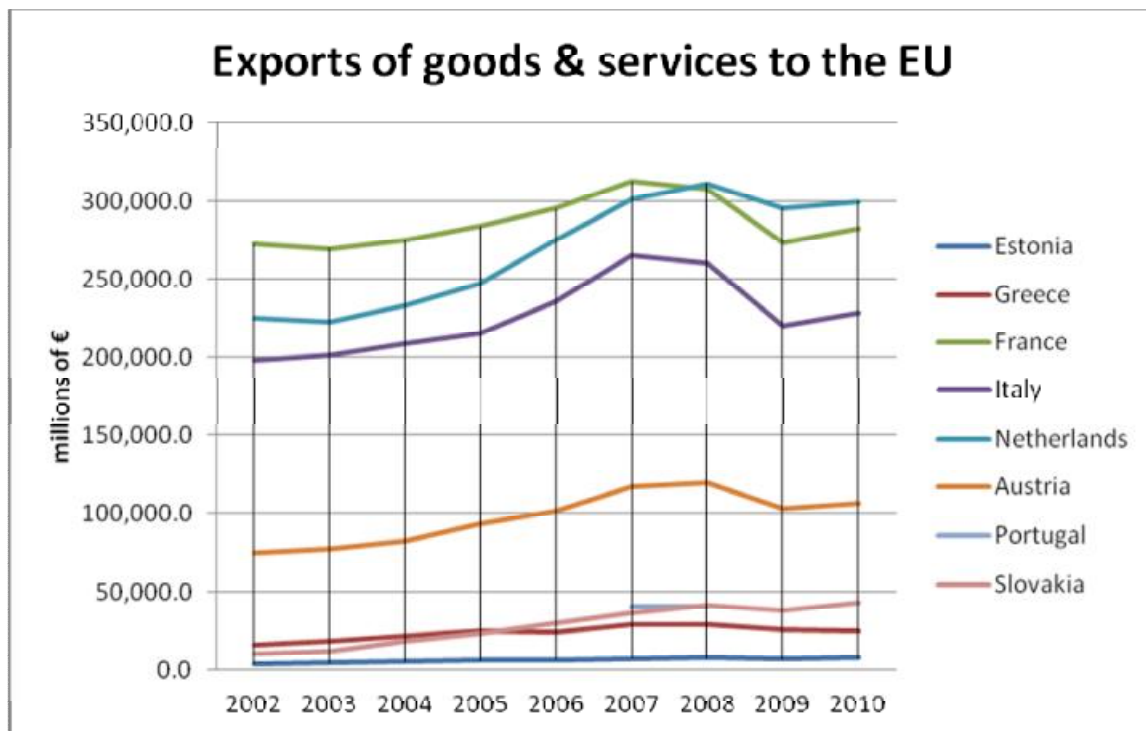
[Πηγή: Eurostat]

Παρατηρούμε ότι και στις εισαγωγές από χώρες της ΕΕ, και στις εισαγωγές από κράτη – μέλη ή μη κράτη – μέλη της Νομισματικής Ένωσης αλλά και στις εισαγωγές από τρίτες χώρες η Γερμανία εμφανίζει μία σημαντική μείωση το 2009, όπου παρόλο που το 2010 καταφέρνει να επιτύχει θετικό πρόσημο και να αυξήσει και πάλι τις εισαγωγές της, δεν κατορθώνει να φτάσει σε καμία περίπτωση τα μεγέθη των εισαγωγών του 2008.

4.4.2 Ανάλυση των εξαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης

Αφού μελετήσαμε την αλληλεπίδραση των χωρών της Ευρωζώνης με την Ευρωπαϊκή Ένωση και μη κράτη-μέλη της ΟΝΕ και τις τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, είναι χρήσιμο να κάνουμε την ίδια ανάλυση και για τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών των χωρών της Ευρωζώνης. Αρχικά στο Διάγραμμα 16 και στον πίνακα 17 αποτυπώνεται η πορεία των εξαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης στην ΕΕ το διάστημα 2002 – 2010, όπου για άλλη μία φορά παρατηρούμε την πτώση στα μεγέθη των εξαγωγών το 2009.

Διάγραμμα 16

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 17

Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

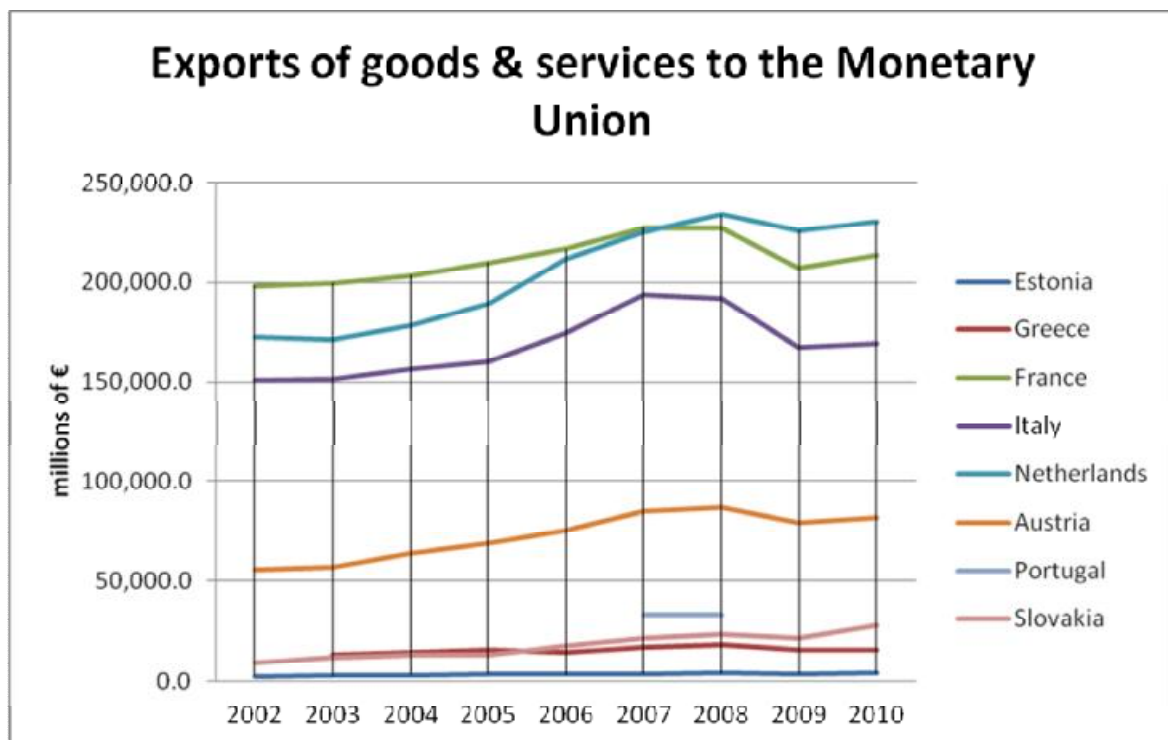
Exports of goods & services to the EU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							724.850,0	625.220,0	667.720,0
Estonia	3.712,4	4.614,4	5.237,2	6.236,0	6.567,6	7.395,6	7.869,9	6.874,1	7.899,2
Greece	16.301,7	18.875,5	21.919,6	24.963,1	24.078,6	29.010,5	29.578,1	25.895,9	25.012,3
France	272.893,9	269.514,3	274.900,5	283.828,1	295.296,7	312.734,1	307.884,9	273.681,7	282.467,9
Italy	198.131,9	201.538,7	208.606,5	215.577,1	236.004,3	265.475,2	260.686,3	220.371,3	228.171,3
Netherlands	224.824,0	222.626,0	233.041,0	247.293,0	275.482,0	301.135,0	311.276,0	295.763,0	299.844,0
Austria	75.032,2	77.920,9	82.602,9	93.218,8	101.346,1	116.606,7	119.664,2	103.406,7	106.402,2
Portugal						40.906,7	40.445,0		
Slovakia	10.186,8	12.163,0	18.977,3	23.478,2	30.167,2	36.888,5	41.450,7	38.433,1	43.475,0

[Πηγή: Eurostat]

Διαχρονικά, όλες οι χώρες εμφανίζουν θετική μεταβολή, με μεγαλύτερη αύξηση αυτή της Σλοβακίας που μέσα στη δεκαετία κατάφερε να τετραπλασιάσει τις εξαγωγές στην ΕΕ, και την Εσθονία να ακολουθεί έχοντας υπερδιπλασιάσει τις δικές της εξαγωγές. Τη αισθητά μικρότερη θετική μεταβολή καταγράφει η Γαλλία με αύξηση των εισαγωγών μόλις 3,5% από το 2002.

Δεν αλλάζει σημαντικά η εικόνα στο Διάγραμμα 17, όπου παρουσιάζονται οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στις χώρες της Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Στη διάρκεια της δεκαετίας 2002 - 2010 σημειώνεται αύξηση στις τιμές των εξαγωγών των χωρών της Ευρωζώνης σε χώρες της Νομισματικής Ένωσης, με εξαίρεση τη χρονιά 2009 όπου και θα συναντήσουμε πτώση και μείωση των εξαγωγών, η οποία όμως δεν θα κρατήσει για πολύ καθώς ήδη από το 2010 επιστρέφουμε σε θετικό πρόσημο στις τιμές των εξαγωγών.

Διάγραμμα 17

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 18

Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών στην Νομισματική Ένωση

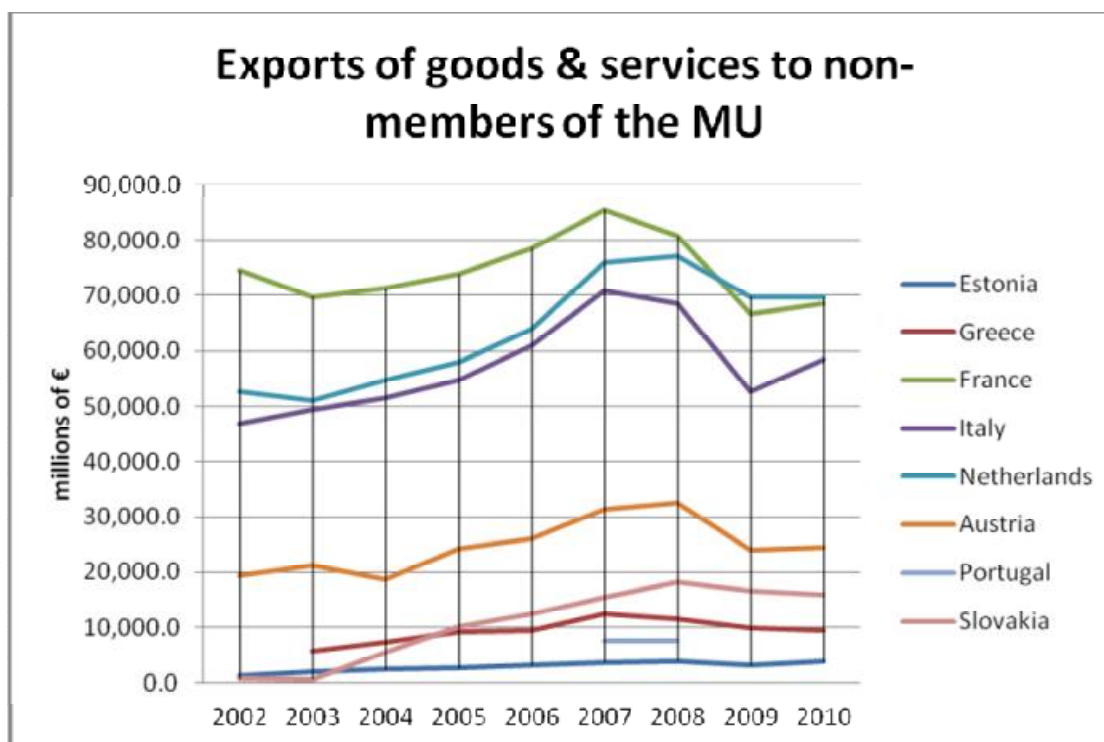
Exports of goods & services to the MU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							481.130,0	417.730,0	441.850,0
Estonia	2.377,7	2.637,7	2.846,0	3.499,7	3.383,2	3.655,2	3.945,8	3.707,8	4.049,9
Greece		13.252,9	14.486,8	15.743,9	14.649,0	16.684,9	18.088,7	15.969,2	15.675,7
France	198.303,5	199.650,9	203.627,1	209.937,9	216.734,7	227.148,4	227.106,2	206.902,4	213.820,6
Italy	150.574,2	151.519,4	156.592,2	160.201,1	174.525,9	193.794,6	191.554,6	167.105,6	169.123,8
Netherlands	172.215,0	171.527,0	178.257,0	189.304,0	211.441,0	225.160,0	234.035,0	225.958,0	230.176,0
Austria	55.740,7	56.735,7	63.813,2	68.906,1	75.367,3	85.288,4	87.216,9	79.413,7	81.984,6
Portugal						33.252,7	32.917,2		
Slovakia	9.395,7	11.504,4	13.427,0	13.338,3	17.619,1	21.459,4	23.187,6	21.767,0	27.685,4

[Πηγή: Eurostat]

Η Σλοβακία και πάλι καταφέρνει στη διάρκεια της δεκαετίας να τριπλασιάσει τις εξαγωγές της προς χώρες της Νομισματικής Ένωσης, ενώ την ακολουθεί η Εσθονία με αύξηση 70% σε σχέση με το 2002. Η Γαλλία καταγράφει τη μικρότερη αύξηση, μόλις 7,8% σε εξαγωγές Ευρωζώνη.

Αντίστοιχα στο Διάγραμμα 18 και στον πίνακα 19 αποτυπώνονται οι εξαγωγές των χωρών της Ευρωζώνης προς μη κράτη-μέλη της Ευρωζώνης. Η Γαλλία κερδίζει την προσοχή μας, καθώς εμφανίζει σημαντική κάμψη στις εξαγωγές της προς μη κράτη-μέλη της Νομισματικής Ένωσης από το 2008 έως και το 2010. Στο τέλος της δεκαετίας η Γαλλία παρουσιάζει μείωση των εξαγωγών ίση με 8% σε σχέση με το 2002. Η Σλοβακία για ακόμα μία φορά καταγράφει μία εντυπωσιακή άνοδο των εξαγωγών της και προς μη κράτη-μέλη της Νομισματικής Ένωσης, ενώ η Εσθονία κατορθώνει να τριπλασιάσει σχεδόν τις εξαγωγές της. Αξίζει να σημειωθεί ότι και η Ελλάδα στο τέλος της δεκαετίας εμφανίζει μία σημαντική αύξηση της τάξης του 66% σε σχέση με τις εξαγωγές προς μη κράτη – μέλη της Νομισματικής Ένωσης το 2003.

Διάγραμμα 18

[Πηγή: Eurostat]

Πίνακας 19

Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών σε μη-μέλη της Νομισματικής Ένωσης

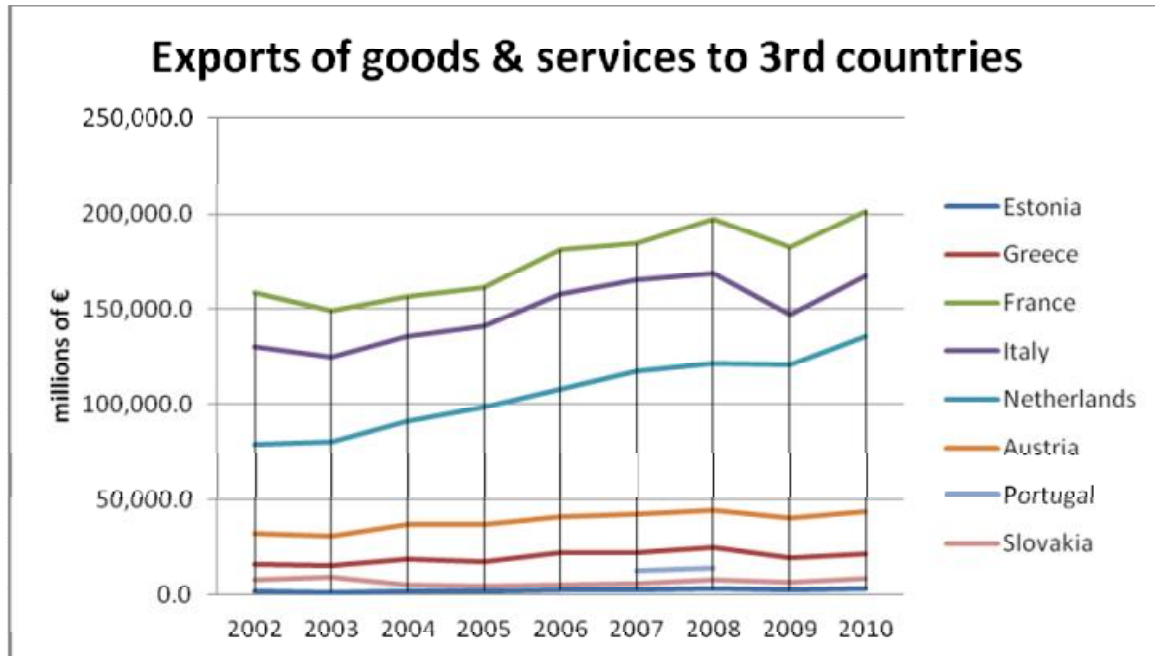
Exports of goods & services to non-members of the MU (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							243.720,0	207.490,0	225.870,0
Estonia	1.334,7	1.976,7	2.387,9	2.729,2	3.171,8	3.728,4	3.915,8	3.160,8	3.843,5
Greece		5.622,6	7.432,8	9.219,1	9.429,6	12.325,6	11.489,4	9.926,7	9.336,6
France	74.590,4	69.863,4	71.273,4	73.890,2	78.562,0	85.585,6	80.778,8	66.779,3	68.647,3
Italy	46.986,5	49.533,6	51.580,5	54.795,6	60.924,6	70.933,4	68.561,7	52.751,4	58.487,1
Netherlands	52.609,0	51.099,0	54.784,0	57.989,0	64.041,0	75.975,0	77.241,0	69.805,0	69.668,0
Austria	19.291,4	21.185,1	18.789,7	24.312,7	25.978,8	31.318,3	32.447,3	23.993,0	24.417,6
Portugal						7.654,0	7.527,8		
Slovakia	791,1	658,6	5.550,4	10.138,7	12.548,0	15.429,1	18.263,1	16.666,1	15.789,6

[Πηγή: Eurostat]

Κλείνοντας με την ανάλυση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών των χωρών της Ευρωζώνης, χρειάζεται να μελετήσουμε και τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Διάγραμμα 19

[Πηγή: Eurostat]

Στο Διάγραμμα 19 αποτυπώνονται η εξέλιξη των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς τη δεκαετία 2002-2010, ενώ στον πίνακα 20 έχουμε τις τιμές των εξαγωγών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2002-2011.

Πίνακας 20

Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών σε τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς

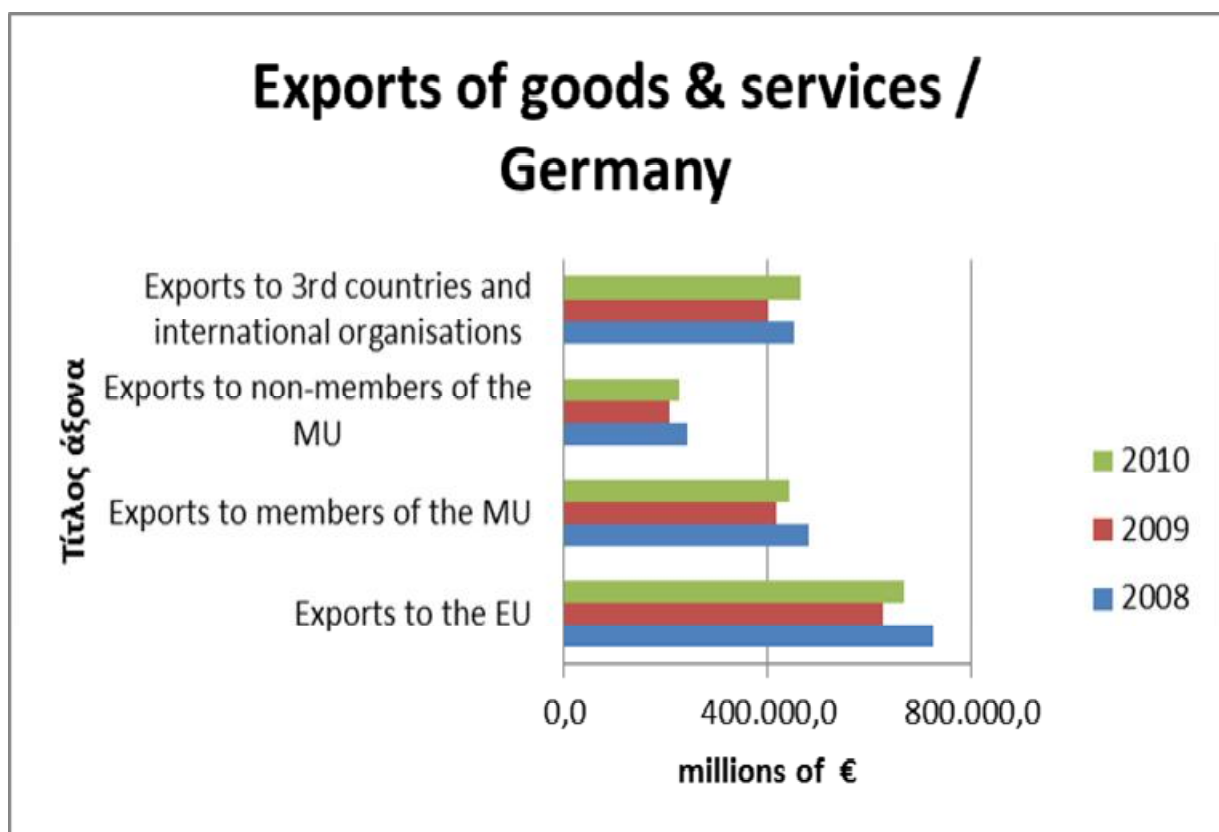
Exports of goods & services to 3 rd countries (millions of €)									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Germany							451.150,0	401.900,0	464.940,0
Estonia	1.703,9	1.327,2	1.671,7	2.159,7	2.651,4	2.696,1	2.976,7	2.520,6	3.080,3
Greece	15.931,6	15.091,7	18.563,8	17.486,0	22.116,3	22.035,3	24.417,9	19.388,8	21.313,2
France	158.103,9	149.197,6	156.153,2	161.334,1	181.052,3	184.505,9	197.270,1	182.564,3	201.403,1
Italy	130.459,8	125.011,9	135.271,8	141.134,9	157.893,2	165.117,3	168.289,1	147.288,4	167.338,5
Netherlands	79.180,0	80.401,0	91.139,0	98.381,0	107.961,0	117.505,0	121.510,0	121.058,0	135.439,0
Austria	31.962,1	31.000,1	36.902,5	36.524,1	40.899,2	42.326,5	43.994,1	40.138,1	43.653,6
Portugal						12.573,0	13.998,8		
Slovakia	7.852,1	9.251,5	5.038,4	4.387,1	5.331,2	6.085,9	7.651,9	6.758,5	8.329,4

[Πηγή: Eurostat]

Και σε αυτό το διάγραμμα αποτυπώνεται η θετική πορεία και η αύξηση των εξαγωγών προς τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, με μικρή εξαίρεση το 2009. Αναλυτικά, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Αυστρία και η Ιταλία το 2010 κατέγραψαν αύξηση που κυμαίνεται από 27-37% σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές των εξαγωγών το 2002. Η Ολλανδία επέτυχε ακόμα μεγαλύτερη αύξηση της τάξης του 71% συγκριτικά με το 2002, ενώ η Εσθονία πήγε ακόμα καλύτερα με θετική μεταβολή ίση με το 81% των εξαγωγών του 2002. Η χώρα που αποτελεί εξαίρεση καθώς σημείωσε ιδιαίτερος μικρή θετική μεταβολή είναι η Σλοβακία με αύξηση 6% σε σχέση με το 2002.

Ολοκληρώνοντας και την μελέτη και ανάλυση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών των χωρών της Ευρωζώνης θα πρέπει να αναφερθούμε ειδικά σε μία χώρα της Ευρωζώνης, τη Γερμανία. Η ειδική και ανεξάρτητη αναφορά στις εξαγωγές της Γερμανίας γίνεται για δύο λόγους: (όπως αναφέρθηκε και παραπάνω) α) η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία μας παρέχει στατιστικά δεδομένα μόνο για την τριετία 2008 - 2010 και β) διότι τα μεγέθη των εξαγωγών της Γερμανίας είναι πολλαπλάσια των άλλων χωρών του Ευρώ και έτσι δεν θα ήταν εύκολη η σύγκριση και απεικόνιση των μεγεθών. Για το λόγο αυτό, στο Διάγραμμα 20, αποτυπώνεται για την τριετία 2008-2010 η ανάλυση των εξαγωγών όπως έγινε παραπάνω για τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

Διάγραμμα 20

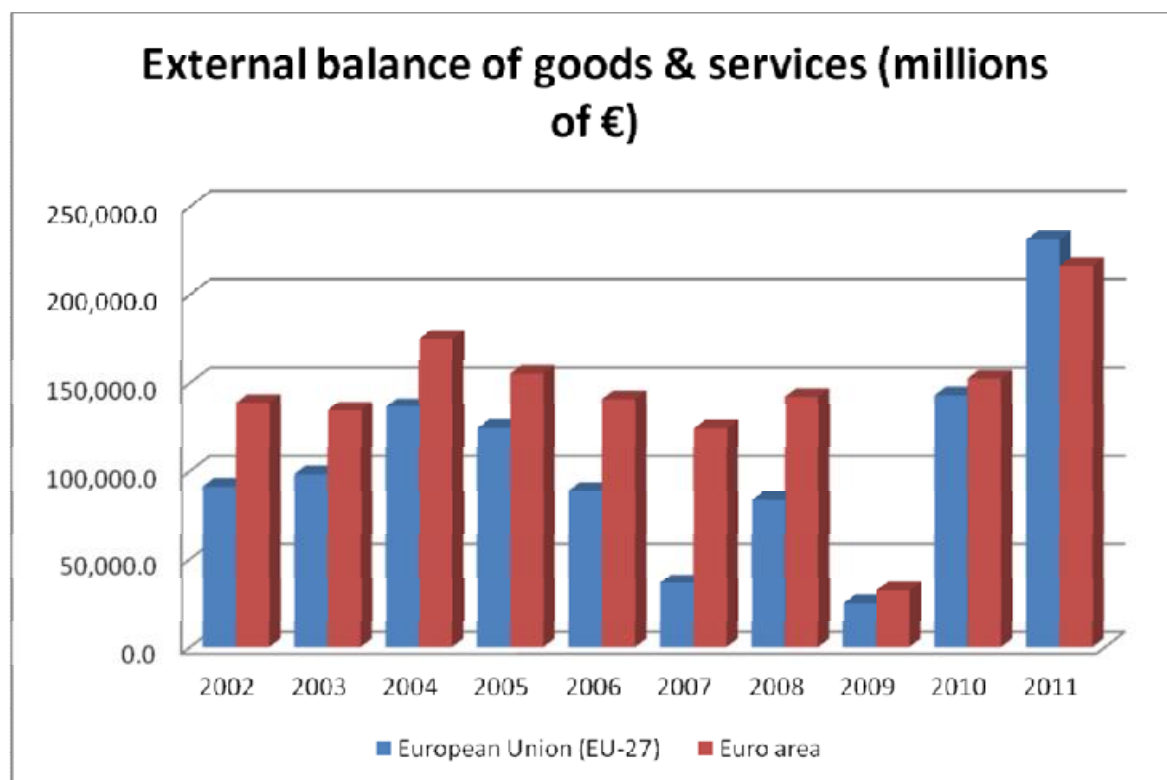
[Πηγή: Eurostat]

Παρατηρούμε ότι και στις εξαγωγές προς χώρες της ΕΕ, και στις εισαγωγές προς κράτη – μέλη ή μη κράτη – μέλη της Νομισματικής Ένωσης αλλά και στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες η Γερμανία εμφανίζει μία σημαντική μείωση το 2009, όπου παρόλο που το 2010 καταφέρνει να επιτύχει θετικό πρόσημο και να αυξήσει και πάλι τις εξαγωγές της, δεν κατορθώνει να φτάσει σε καμία περίπτωση τα μεγέθη των εξαγωγών του 2008.

4.4.3 Μελέτη του ισοζυγίου πληρωμών στην ΕΕ27

Για την ανάλυση των παραγόντων που επηρεάσουν το διεθνές εμπόριο και το διεθνή δανεισμό είναι αναγκαία η κατανόηση και η μελέτη του ισοζυγίου πληρωμών. Έτσι λοιπόν, προκειμένου να αποσαφηνίσουμε τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που διαδραματίστηκαν την τελευταία δεκαετία στην ΕΕ27 αλλά και στην Ευρωζώνη θα εξετάσουμε την πορεία του ισοζυγίου πληρωμών στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μίας και στο ισοζύγιο πληρωμών αποτυπώνονται οι διεθνείς συναλλαγές των χωρών. Στο Διάγραμμα 21 που παρατίθεται παρακάτω απεικονίζεται η εξέλιξη του ισοζυγίου πληρωμών τόσο για την ΕΕ27 όσο και για την Ευρωζώνη το χρονικό διάστημα 2002-2011

Διάγραμμα 21

EURO area*: (EA11-2000, EA12-2006, EA13-2007, EA15-2008, EA16-2010, EA17-2011)

[Πηγή: Eurostat]

Η πορεία του ισοζυγίου πληρωμών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή με πολλές διακυμάνσεις. Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται τόσο στο Διάγραμμα 21, όσο και στον πίνακα 21 στον οποίο καταγράφεται η ποσοστιαία ετήσια μεταβολή του.

Πίνακας 21

Ποσοστιαία μεταβολή του ισοζυγίου πληρωμών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ27	7,51%	38,89%	-9,08%	- 28,33%	- 59,09%	128,52%	- 70,58%	485,26%	61,49%	7,51%
Ευρωζώνη	- 3,15%	30,02%	- 11,19%	-9,16%	- 12,19%	14,87%	- 77,49%	376,39%	41,89%	- 3,15%

Ο πρώτος χρόνος κυκλοφορίας του Ευρώ βλέπουμε ότι επηρέασε θετικά το ισοζύγιο πληρωμών τόσο στις χώρες της Ευρωζώνης, όσο και στις χώρες της ΕΕ27, καταγράφοντας το 2003 αύξηση της τάξης του 30% και 39% αντίστοιχα. Τις χρονιές που ακολουθούν παρατηρείται ύφεση και πτώση του ισοζυγίου πληρωμών, μέχρι το 2007 όπου σημειώνεται σημαντική αύξηση κυρίως στην ΕΕ27 της τάξης του 129%. Το 2008, τη χρονιά της χρηματοπιστωτικής κρίσης, το ισοζύγιο καταρρέει αγγίζοντας ποσοστά του -71% και -77% για την ΕΕ27 και την Ευρωζώνη αντίστοιχα σε σχέση με τις τιμές του 2007. Η συνέχεια όμως είναι πάλι ανατρεπτική καθώς το 2009 η αύξηση και βελτίωση των τιμών του ισοζυγίου πληρωμών είναι κατακόρυφη, για την Ευρωζώνη φτάνει το 376% και για την ΕΕ27 το 485% σε σύγκριση με το 2008. Από το 2008 μέχρι σήμερα το ισοζύγιο πληρωμών φαίνεται να καταγράφει μία ανοδική πορεία αν και στην Ευρωζώνη το 2011 σημείωσε μία μείωση της τάξης του 3%.

(Αναλυτικά οι τιμές του ισοζυγίου πληρωμών για τα κράτη-μέλη της ΕΕ27 τη δεκαετία 2002-2011 παρουσιάζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4)

4.5 Η αντίδραση της Ευρωζώνης στη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008 και οι μακροοικονομικές επιπτώσεις στην οικονομία των μελών της

Όπως αποτυπώθηκε και ανωτέρω οι μακροοικονομικές διακυμάνσεις που καταγράφηκαν την τελευταία δεκαετία επηρεάστηκαν τα μάλα από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008. Για το λόγο αυτό έχει μεγάλο ενδιαφέρον να εξετάσουμε κατά πόσο η Ευρωζώνη κατόρθωσε να ανακάμψει και σε ποιο βαθμό. Με γνώμονα την κρίσιμη τριετία 2008-2010 και με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα παρουσιάσουμε τις ενέργειες στις οποίες προέβει η Ευρωζώνη σε συνεργασία με τις υπόλοιπες μεγάλες οικονομίες του κόσμου ώστε να ανακάμψει από την οικονομική ύφεση στην οποία βρέθηκε η παγκόσμια οικονομία.

Το 2008 ήταν ένα ιδιαίτερο έτος, που χαρακτηρίστηκε από ασυνήθιστες οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις. Από τα μέσα Σεπτεμβρίου οι εντάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές αυξήθηκαν σημαντικά και μεταδίδονταν ολοένα περισσότερο στην πραγματική

οικονομία σε ολόκληρο τον κόσμο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την έντονη υποχώρηση των τιμών της ενέργειας και των άλλων βασικών εμπορευμάτων, οδήγησε σε υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων διεθνώς και στη ζώνη του ευρώ. Παράλληλα, η αβεβαιότητα αυξήθηκε σε ασυνήθιστα μεγάλο βαθμό, επηρεάζοντας τη ρευστότητα, τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων και τη διαμόρφωση των λογιστικών μεγεθών. Συνολικά, αυτές οι εξελίξεις συνεπάγονταν σημαντικά υψηλότερους κινδύνους οικονομικής επιβράδυνσης και αξιολογή αμβλυνση των πληθωριστικών πιέσεων μεσοπρόθεσμα.

Ενεργώντας συντονισμένα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες ανακοίνωσαν μειώσεις των επιτοκίων τους στις 8 Οκτωβρίου 2008. Συνολικά, από τον Οκτώβριο του 2008 έως το Μάρτιο του 2009, τα βασικά επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μειώθηκαν κατά 275 μονάδες βάσης. Ενώ σημειώθηκε επιβράδυνση των ρυθμών πληθωρισμού από το τέλος του πρώτου εξαμήνου και μετά, ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός, βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, το 2008 έφθασε στο 3,3%, το υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από την εισαγωγή του ευρώ, έναντι 2% περίπου ετησίως τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο, παρά τις απότομες διακυμάνσεις του καταγραμμένου πληθωρισμού, η νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατόρθωσε καθ' όλη τη διάρκεια του 2008 να διατηρήσει τις μεσομακροπρόθεσμες πληθωριστικές προσδοκίες σταθεροποιημένες σε επίπεδα γενικής συμβατά με τη σταθερότητα των τιμών.

Παράλληλα, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ υποχώρησε σε 0,8% το 2008, μετά από ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης 2,7% το 2007 και 3,0% το 2006. Σύμφωνα με την ενδιάμεση πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ιανουάριος 2009), το μέσο δημοσιονομικό έλλειμμα στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκε από 0,6% του ΑΕΠ το 2007 σε 1,7% το 2008. Το Δεκέμβριο του 2008 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Οικονομικής Ανάκαμψης, σκοπός του οποίου είναι να στηρίξει την οικονομική ανάκαμψη τονώνοντας τη συνολική ζήτηση και εντείνοντας τις προσπάθειες για την εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που προβλέπει η στρατηγική της Λισσαβόνας.

Σε διεθνές επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συμμετείχε στις διαβουλεύσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του Φόρουμ για τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα, καρπός των οποίων ήταν οι συστάσεις που διατυπώθηκαν προς τους υπουργούς οικονομικών και τους διοικητές κεντρικών τραπεζών των χωρών της Ομάδας των 7 (G7) τον Απρίλιο του 2008, οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση των εποπτικών απαιτήσεων, στη εφαρμογή διαφάνειας και στις μεθοδολογίες αποτίμησης, καθώς και στο να βελτιώσουν τη χρήση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων, την ικανότητα των αρχών να αντιδρούν στους κινδύνους και τους μηχανισμούς για την αντιμετώπιση των εντάσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Επίσης με τη Διακήρυξη των Παρισίων, την οποία υπέγραψαν οι χώρες της ζώνης του ευρώ στις 12 Οκτωβρίου, καθορίστηκε ένα σχέδιο δράσης μέσω συντονισμένων μέτρων για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και τη βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησης στην οικονομία. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν την παροχή κρατικών εγγυήσεων για την έκδοση χρεογράφων από τις τράπεζες και την ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών

4.5.1 Η δημιουργία και οι λειτουργίες του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ και η θέσπιση του αποκεντρωμένου συστήματος TARGET

Στο πλαίσιο της προώθησης της διαδικασίας ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής ενοποίησης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνέχισε να δρα ως καταλύτης σε συναφείς πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα διευκολύνοντας τη συλλογική δράση ενώ επιπλέον ανέλαβε την πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro

Payments Area, SEPA), τον Ιανουάριο του 2008, με την έναρξη της λειτουργίας του συστήματος μεταφοράς πιστώσεων και του πλαισίου για τις συναλλαγές μέσω καρτών. Έκτοτε, τα πρώτα οφέλη από τον SEPA έχουν γίνει ορατά για τις τράπεζες και, το σημαντικότερο, έχουν αρχίσει να φθάνουν στους τελικούς χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών.

Όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών κεντρικής τράπεζας οι οποίες επίσης προάγουν τη χρηματοπιστωτική ενοποίηση, το Μάιο του 2008 το αποκεντρωμένο σύστημα πρώτης γενεάς TARGET, που ήταν το σύστημα πληρωμών μεγάλης αξίας της Ευρωζώνης, αντικαταστάθηκε από το σύστημα δεύτερης γενεάς (TARGET2) που βασίζεται σε μια ενιαία πλατφόρμα. Το TARGET2 είναι η πρώτη πλήρως ενοποιημένη και εναρμονισμένη υποδομή της αγοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, τον Ιούλιο του 2008 το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε να δημιουργήσει μια νέα πλατφόρμα για το διακανονισμό τίτλων, το TARGET2-Securities (T2S). Χάρη στην παροχή εναρμονισμένων, υπερεθνικών και ουδέτερων υπηρεσιών διακανονισμού συναλλαγών σε ευρώ και άλλα νομίσματα, το T2S θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προς την επίτευξη μιας ενοποιημένης αγοράς τίτλων στην Ευρώπη.

4.5.2 Η κρίσιμη διετία 2009-2010 και η προσπάθεια ανάκαμψης από τη οικονομική ύφεση

Ζήτημα υψίστης ζωτικής σημασίας, τόσο για τις χώρες της Ευρωζώνης, όσο και για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ, αποτέλεσε η ανάκαμψη από την οικονομική ύφεση στην οποία περιήλθε η παγκόσμια οικονομία τη διετία 2007-2008. Ήταν κρίσιμο, για τις οικονομίες των χωρών, να δείξουν σημάδια ανάκαμψης, μία τάση αναστροφής του αρνητικού κλίματος που επικρατούσε στις αγορές, κάποια βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών τους. Μετά τη σοβαρή κλιμάκωση των εντάσεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές το φθινόπωρο του 2008, στις αρχές του 2009 σημειώθηκε ραγδαία και συγχρονισμένη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας παγκοσμίως. Ακολούθησε βραδεία ανάκαμψη στη διάρκεια του έτους, ενώ ο πληθωρισμός παρέμεινε πολύ χαμηλός.

Σε ότι αφορά στην Ευρωζώνη, συνολικά, το πραγματικό ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ συρρικνώθηκε κατά 4,0% το 2009 και ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός διαμορφώθηκε σε 0,3%. Παράλληλα, οι μεσο-μακροπρόθεσμες προσδοκίες για τον πληθωρισμό παρέμειναν σταθεροποιημένες σε επίπεδα συμβατά με την επιδίωξη του Διοικητικού Συμβουλίου να διατηρεί τους ρυθμούς πληθωρισμού κάτω αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα, γεγονός που αντικατοπτρίζει τον υψηλό βαθμό αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Στην προσπάθεια ενίσχυσης των αγορών η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατήρησε τα βασικά της επιτόκια αμετάβλητα στο υπόλοιπο του έτους, ενώ παράλληλα, προκειμένου να εξασφαλίσει τη σωστή μετάδοση των επιδράσεων της νομισματικής πολιτικής σε μια περίοδο σοβαρών δυσλειτουργιών του χρηματοπιστωτικού συστήματος, παρέτεινε τα μέτρα ενισχυμένης πιστωτικής στήριξης. Σκοπός των μέτρων αυτών ήταν να ενισχύσουν τις συνθήκες χρηματοδότησης και τη ροή των πιστώσεων προς την οικονομία πέρα από ό,τι θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της μείωσης των βασικών της επιτοκίων και μόνο. Τα μέτρα ήταν ειδικά προσαρμοσμένα στη χρηματοπιστωτική διάρθρωση της οικονομίας της ζώνης του ευρώ – όπου οι τράπεζες παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στη χρηματοδότηση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων – και βοήθησαν στη διατήρηση της ροής των πιστώσεων προς την οικονομία. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνέχισε να χορηγεί ρευστότητα μέσω δημοπρασιών σταθερού επιτοκίου με κατανομή ολόκληρου του ποσού για όλες τις πράξεις αναχρηματοδότησης και αύξησε περαιτέρω τη μέγιστη διάρκειά τους. Το 2009 διενήργησε τρεις πράξεις διάρκειας 12 μηνών. Ως εκ τούτου, οι συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ βελτιώθηκαν σημαντικά στη διάρκεια του έτους, όπως αυτό φαίνεται ειδικότερα από τη μείωση των διαφορών αποδόσεων της αγοράς χρήματος για τις διάφορες διάρκειες και από τη σημαντική

υποχώρηση της συνολικής μεταβλητότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Στη διάρκεια του 2009 πλήθαιναν οι ενδείξεις σταθεροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ και εκτός αυτής. Συγχρόνως, η ενισχυμένη πιστωτική στήριξη από πλευράς του Ευρωσυστήματος εξακολουθεί να εξασφαλίζει την παροχή ρευστότητας προς το τραπεζικό σύστημα της ζώνης του ευρώ, διευκολύνοντας έτσι τη χορήγηση πιστώσεων προς την οικονομία της ζώνης του ευρώ και στηρίζοντας περαιτέρω την ανάκαμψη.

Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, όπως και σε άλλες προηγμένες οικονομίες, οι δημοσιονομικές θέσεις των χωρών της ζώνης του ευρώ επιδεινώθηκαν πολύ σοβαρά το 2009, αντανakλώντας τη μεγάλη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και την επεκτατική κατεύθυνση της δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία περιλάμβανε δημοσιονομικά μέτρα τόνωσης της οικονομίας και μέτρα κρατικής ενίσχυσης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Νοεμβρίου 2009, ο μέσος λόγος του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκε από 2,0% του ΑΕΠ το 2008 σε 6,4% το 2009. Με αυτά τα δεδομένα, είναι εξαιρετικά σημαντικό το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σταθερότητας κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ να υποστηρίζεται από επακριβώς καθορισμένα διορθωτικά μέτρα που να είναι σύμφωνα με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και να περιγράφει με σαφήνεια τη στρατηγική εξόδου από τα επεκτατικά δημοσιονομικά μέτρα και τη στρατηγική δημοσιονομικής εξυγίανσης για την προσεχή περίοδο, με ιδιαίτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις στην πλευρά των δαπανών. Υγιείς ισολογισμοί, αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων και επιχειρηματικά μοντέλα χαρακτηριζόμενα από διαφάνεια και αξιοπιστία αποτελούν βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζών στις διαταραχές και θέτουν έτσι τα θεμέλια για διατηρήσιμη ανάπτυξη και χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Όσον αφορά τις αγορές προϊόντων, πρέπει να διαμορφωθούν πολιτικές που θα ενισχύουν την καινοτομία, ούτως ώστε να επιταχυνθούν η αναδιάρθρωση και οι επενδύσεις και να δημιουργηθούν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Στις αγορές εργασίας απαιτούνται μετριασθείς μισθολογικές συμφωνίες, αποτελεσματικά κίνητρα για εργασία και επαρκής ευελιξία, προκειμένου να αποφευχθεί η σημαντική άνοδος της διαρθρωτικής ανεργίας τα επόμενα έτη.

Το 2010 η νομισματική πολιτική λειτούργησε σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίστηκε αφενός από την οικονομική ανάκαμψη στη ζώνη του ευρώ και αφετέρου από επίμονες εντάσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Η ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας στη διάρκεια του 2010 αποδείχθηκε κάπως ισχυρότερη από ό,τι αναμενόταν. Αυτό συνδεόταν εν μέρει με την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά οι εγχώριες εξελίξεις συνέβαλαν και αυτές στην επικρατούσα θετική τάση. Συνολικά, το πραγματικό ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ αυξήθηκε κατά 1,7% περίπου το 2010, μετά από μείωση κατά 4,1% το 2009. Όσον αφορά τις τιμές, οι ρυθμοί πληθωρισμού επιταχύνθηκαν στη διάρκεια του 2010, αντανakλώντας κυρίως τις αυξήσεις στις τιμές των βασικών εμπορευμάτων στην παγκόσμια αγορά. Παράλληλα, οι υποκείμενες εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις παρέμειναν συγκρατημένες. Ως εκ τούτου, ο μέσος ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού αυξήθηκε σε 1,6% το 2010, από 0,3% το 2009. Σε αυτό το περιβάλλον, το 2010 και στις αρχές του 2011 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατήρησε αμετάβλητο το επιτόκιο των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο στο οποίο είχε διαμορφωθεί το Μάιο του 2009 (1%). Αυτή η επιλογή αντανakλούσε την εκτίμησή του ότι οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές για τον πληθωρισμό παρέμεναν το 2010 συμβατές με τη σταθερότητα των τιμών. Κατά συνέπεια, κρίθηκε ότι οι ευνοϊκότερες προσδοκίες για την ανάπτυξη και η βραχυχρόνια δυναμική του πληθωρισμού δεν απειλούν τη σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα. Οι νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις επιβεβαίωσαν την εκτίμηση ότι οι πληθωριστικές πιέσεις πέραν του βραχυπρόθεσμου ορίζοντα θα παραμείνουν συγκρατημένες. Οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό παρέμειναν σταθεροποιημένες σε επίπεδα συμβατά με την επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να διατηρεί τον πληθωρισμό κάτω αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα. Αυτό ενισχύει τον ήδη υψηλό βαθμό αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

4.5.3 Η Χρηματοπιστωτική μεταρρύθμιση στη ζώνη του Ευρώ

Σοβαρές χρηματοπιστωτικές εντάσεις επανεμφανίστηκαν το Μάιο, ως απόρροια της αυξανόμενης ανησυχίας των αγορών σχετικά με τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, ιδίως στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τις σαφείς ενδείξεις μετάδοσης των δυσμενών επιδράσεων στις αγορές κρατικών ομολόγων άλλων χωρών της ζώνης του ευρώ. Η ρευστότητα σ' αυτά τα τμήματα της δευτερογενούς αγοράς ομολόγων σε ευρώ εξαντλήθηκε, με αποτέλεσμα αιφνίδιες και έντονες μειώσεις της αξίας των διαθέσιμων εξασφαλίσεων των τραπεζών. Τελικά επηρεάστηκαν και οι αγορές ιδιωτικών συμφωνιών επαναγοράς, με αποτέλεσμα να αυξηθούν εκ νέου οι διαφορές επιτοκίων της αγοράς χρήματος, ενώ μειώθηκε ο όγκος των συναλλαγών με διάρκεια μίας ημέρας, διευρύνθηκαν οι διαφορές ζητούμενων-προσφερόμενων τιμών και επηρεάστηκαν οι αγορές καλυμμένων ομολογιών καθώς και οι αγορές εταιρικών ομολόγων. Για να αντιμετωπίσει αυτή την κατάσταση, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επανέφερε ορισμένα από τα μη συμβατικά μέτρα που είχαν ήδη αποσυρθεί ή είχε προγραμματιστεί η απόσυρσή τους. Ειδικότερα, αποφάσισε να διατηρήσει τη μέθοδο δημοπρασίας σταθερού επιτοκίου με πλήρη κατανομή στις τακτικές πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης διάρκειας τριών μηνών για την περίοδο από το τέλος Μαΐου έως το τέλος Δεκεμβρίου και ανακοίνωσε νέα πράξη αναχρηματοδότησης διάρκειας έξι μηνών με πλήρη κατανομή, η οποία διενεργήθηκε το Μάιο. Επιπλέον, επανενεργοποιήθηκαν οι προσωρινές συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ και εγκαινιάστηκε το Πρόγραμμα για τις Αγορές Τίτλων. Το πρόγραμμα αυτό έδωσε στη ζώνη του Ευρώ τη δυνατότητα να παρεμβαίνει στις αγορές ομολόγων και να συμβάλλει στην αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής σε περιπτώσεις δυσλειτουργίας ορισμένων τμημάτων της αγοράς. Οι επιδράσεις τις οποίες άσκησε στη ρευστότητα η αγοραστική δραστηριότητα εξουδετερώθηκαν πλήρως με εβδομαδιαίες πράξεις απορρόφησης ρευστότητας.

Το 2010 έλαβε χώρα η εφαρμογή της χρηματοπιστωτικής μεταρρύθμισης, όπου έγιναν σημαντικά βήματα για την αύξηση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο αποφάσισαν οι υπουργοί και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών της G-20 έδωσε την απαραίτητη ώθηση που επέτρεψε να επιτευχθούν μερικά από τα ορόσημα της μεταρρύθμισης. Η συμφωνία στην οποία κατέληξε η Επιτροπή της Βασιλείας και την οποία ενέκρινε η Ομάδα Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών και των Επικεφαλής των Αρχών Εποπτείας σχετικά με το πλαίσιο «Βασιλεία III» αυξάνει σημαντικά τις απαιτήσεις όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητα των τραπεζών, αποτελώντας ακρογωνιαίο λίθο του νέου πλαισίου προληπτικής εποπτείας. Ένας άλλος σημαντικός άξονας των προσπαθειών για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος ήταν το έργο που επιτέλεσε το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου που αποσκοπεί στη μείωση των κινδύνων και των αρνητικών εξωτερικών οικονομικών και δεν είναι άλλο από τη μεταρρύθμιση του πλαισίου για την πρόληψη, διαχείριση και επίλυση κρίσεων επιταχύνθηκε το 2010. Η μεταρρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην υλοποίηση ενός πλαισίου για το συντονισμό της πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και στην ενίσχυση του κανονιστικού πλαισίου στην ένωση.

Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) στις 16 Δεκεμβρίου 2010 αποτέλεσε ορόσημο από την άποψη ότι η Ευρώπη αξιοποίησε τα διδάγματα που αποκόμισε από την κρίση. Το ΕΣΣΚ ασκεί μακροπρόληπτική εποπτεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εντοπίζει, αξιολογεί και ιεραρχεί τους συστημικούς κινδύνους και απευθύνει προειδοποιήσεις και συστάσεις ως προς τις οποίες ισχύει η αρχή “act or explain”. Μαζί με τις νέες Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΕΑ) και τις αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές, το ΕΣΣΚ αποτελεί μέρος του νέου Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διασφαλίζει την παροχή γραμματείας και παρέχει στο ΕΣΣΚ αναλυτική, στατιστική, διοικητική και υλικοτεχνική υποστήριξη. Το έργο προετοιμασίας για το

ΕΣΣΚ στην ΕΚΤ ξεκίνησε με την ίδρυση της Προπαρασκευαστικής Γραμματείας του ΕΣΣΚ την 1η Μαρτίου 2010.

Όσον αφορά τον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA), το σχέδιο κανονισμού που καθορίζει καταληκτικές ημερομηνίες για τη μετάπτωση στον SEPA και βάσει του οποίου θα παύσουν να χρησιμοποιούνται τα εθνικά μέσα πληρωμής, διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην έγκαιρη και απρόσκοπτη υιοθέτηση του SEPA. Στον τομέα των υπηρεσιών κεντρικής τράπεζας, η Ευρωζώνη διαχειρίζεται το σύστημα πληρωμών μεγάλης αξίας TARGET2. Η ενιαία πλατφόρμα του TARGET2 διευκολύνει το διακανονισμό σε συνεχή χρόνο των συναλλαγών σε ευρώ και δίνει τη δυνατότητα σε 23 κεντρικές τράπεζες της ΕΕ και στις κοινότητες χρηστών στις αντίστοιχες χώρες να επωφελούνται από τις ίδιες ολοκληρωμένες και προηγμένες υπηρεσίες διακανονισμού. Καίρια θέματα πολιτικής προωθήθηκαν ή οριστικοποιήθηκαν, π.χ. με την απόφαση σχετικά με την πολιτική τιμολόγησης και την καθιέρωση ενός πλαισίου διακυβέρνησης το οποίο θα καθορίζει με ποιους τρόπους η Ευρωζώνη, οι κεντρικές τράπεζες εκτός της ζώνης του ευρώ, τα κεντρικά αποθετήρια αξιών και οι συμμετέχοντες στην αγορά θα μπορούν να συμπράττουν στη μελλοντική ανάπτυξη και λειτουργία του T2S. Επίσης προωθούνται οι ενέργειες για τη δημιουργία μιας ενιαίας κοινής πλατφόρμας (CCBM2) για τη σύσταση ενεχύρων στο πλαίσιο της Ευρωζώνης. Το σύστημα αυτό, που προγραμματίζεται να τεθεί σε λειτουργία το 2013, θα επιτρέπει στην Ευρωζώνη να παρέχει στους αντισυμβαλλομένους του αποτελεσματικές και οικονομικά συμφέρουσες υπηρεσίες διαχείρισης ενεχύρων και βελτιωμένες υπηρεσίες διαχείρισης ρευστότητας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, η παρούσα πτυχιακή εργασία παρουσίασε και μελέτησε τις μακροοικονομικές διακυμάνσεις που σημειώθηκαν στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωζώνης αλλά και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης τη δεκαετία 2002-2011, με γνώμονα τα δύο σημαντικά γεγονότα που τάραξαν το παγκόσμιο οικονομικό σκηνικό. Η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος (ευρώ) από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και η δημιουργία μίας τεράστιας ενιαίας κλόνησε τις ισορροπίες στην παγκόσμια αγορά και διαμόρφωσε νέες προοπτικές στις ροές εμπορίου τόσο στην Ευρωζώνη, όσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη. Επίσης, η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007-2008, η οποία ξεκίνησε μεν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής αλλά ως ντόμινο επηρέασε σχεδόν το σύνολο του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και τραπεζικού συστήματος, επιφέροντας οικονομική ύφεση, κλόνησε συθέμελα τόσο τις οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, όσο και αυτές των χωρών του ΟΟΣΑ.

Σε ότι αφορά την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος από την Ευρωζώνη είναι προφανές ότι η επιδίωξη των κρατών-μελών της Ευρωζώνης ήταν η προώθηση των κοινών συμφερόντων τους, η ανάπτυξη μίας ισχυρής οικονομικής οντότητας, ενός σημαντικού και κρίσιμου παίχτη στο παγκόσμιο οικονομικό σκηνικό. Η Ευρωζώνη, ως μία ενιαία αγορά, κατάφερε να αλλάξει ριζικά το ρόλο της και να αναδυθεί σε μία από τις μεγαλύτερες, ισχυρότερες και σημαντικότερες οικονομίες. Όπως μελετήθηκε σε προηγούμενα κεφάλαια η κυκλοφορία του Ευρώ ενθάρρυνε το εμπόριο μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βοήθησε στην οικονομική ανάπτυξη των κρατών-μελών, γεγονός που μεταφράζεται σε αύξηση του ΑΕΠ των χωρών και τόνωσε τις ροές εμπορίου στην Ευρώπη και τον ΟΟΣΑ. Οι χώρες που προχώρησαν στην υιοθέτηση του κοινού νομίσματος ευνοήθηκαν και σημείωσαν ανάπτυξη, ενώ τονώθηκε και το εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παράλληλα, αναφορικά με τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση αποτυπώθηκε με ύφεση και πτώση των τιμών των μακροοικονομικών δεικτών τόσο στην Ευρωζώνη και την ΕΕ27, όσο και στον ΟΟΣΑ, φαίνεται όμως πως οι οικονομίες των χωρών κατόρθωσαν να ανακάμψουν και συνεχίζουν με θετικό πρόσημο ήδη από το 2010.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

De Grauwe P. (2003), Economics of monetary integration. Oxford University Press.

Andrew B. Abel, Ben S. Bernanke (2001) Macroeconomics

De Grauwe P. and Mongelli F. (2005), Endogeneities of the Optimum Currency Areas: What brings countries sharing a common currency? ECB Working Paper No.468

Emerson M. Gross D. Italianer A. Pisani – Ferry J. and Reichenbach H. (1992), One market One money: An evaluation of the potential benefits and costs of forming an economic and monetary union. Oxford University Press.

Fleming J.M. (1971), On exchange rate unification. Economic Journal 81 p:467-488

McKinnon R. (1963), Optimum Currency Areas. American Economic Review 53 p:717-725

Mongelli F. (2002), New views of OCA theory: What is EMU telling us? ECB Working Paper 138

Mundell R. (1961), A theory of Optimum Currency Areas. American Economic Review 51 p:657-665

Rose A (2001), Currency Unions and Trade: the effect is large. Economic Policy 33 p:449-461

Rose A. (2000), One money, one market: The effect of common currencies on trade. Economic Policy 30 p:9-45.

Visser H. (2000), A guide to international monetary economics: exchange rate theories, systems and policies. Northampton Mass 2nd edition.

Von Hagen J. and Traistaru – Siedschiag J. (2006), Macroeconomic adjustment in the new EU member states. SUERF studies.

Αθηνά Π. Κώππη και Γεώργιος Χρ. Κώππη (2001), Μακροοικονομική θεωρία και πολιτική

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ 27

1992	Γερμανία	Ηνωμένο Βασίλειο	Πορτογαλία
	Γαλλία	Ιρλανδία	Ισπανία
	Ιταλία	Δανία	Ελλάδα
	Βέλγιο	Ολλανδία	Λουξεμβούργο
1994	Αυστρία	Φινλανδία	Σουηδία
2002	Πολωνία	Εσθονία	Λιθουανία
	Ουγγαρία	Λετονία	Σλοβακία
	Τσεχία	Σλοβενία	
2004	Κύπρος	Μάλτα	
2007	Βουλγαρία	Ρουμανία	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:

Η ΕΥΡΩΖΩΝΗ ΤΩΝ 17

1999	Αυστρία	Ιταλία	Ιρλανδία
	Βέλγιο	Λουξεμβούργο	Ισπανία
	Γαλλία	Ολλανδία	Φινλανδία
	Γερμανία	Πορτογαλία	
2001	Ελλάδα		
2007	Σλοβενία		
2008	Κύπρος	Μάλτα	
2009	Σλοβακία		
2011	Εσθονία		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:**Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν των κρατών-μελών της ΕΕ27 τη δεκαετία 2002-2011**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Germany	2.102.200,0	2.124.270,0	2.172.480,0	2.210.630,0	2.306.660,0	2.389.590,0	2.454.890,0	2.346.900,0	2.462.100,0	2.525.874,0
United Kingdom	1.677.611,9	1.758.454,4	1.695.661,8	1.811.060,2	1.885.081,9	2.000.834,6	1.991.903,1	1.628.433,5	1.475.121,8	1.557.686,0
France	1.509.445,5	1.556.806,3	1.628.310,2	1.685.810,3	1.760.429,6	1.839.205,8	1.885.270,1	1.880.422,9	1.917.190,9	1.951.164,8
Italy	1.254.317,6	1.295.006,5	1.355.809,0	1.400.656,8	1.458.583,9	1.507.394,1	1.525.717,9	1.485.964,4	1.539.395,6	1.565.143,7
Spain	699.085,0	751.785,0	808.506,0	871.440,0	945.313,0	1.019.465,0	1.062.596,0	1.047.618,0	1.052.399,0	1.060.420,8
Netherlands	448.073,0	466.775,0	487.612,0	501.236,0	530.833,0	561.396,0	582.088,0	573.456,0	580.795,0	591.981,1
Sweden	260.044,7	272.970,1	290.725,7	300.852,0	311.174,1	328.715,7	335.871,2	316.019,3	307.760,7	356.982,6
Austria	217.828,9	222.438,8	230.822,4	240.342,4	254.243,3	268.634,2	277.845,5	271.973,5	281.179,3	287.831,0
Poland	215.358,2	217.723,6	201.886,8	211.623,9	259.641,3	290.550,8	326.945,3	368.985,8	322.661,3	363.547,9
Denmark	180.061,1	185.452,5	192.829,2	201.888,6	214.406,6	222.210,9	224.982,3	221.318,7	226.293,8	230.179,8
Greece	151.463,6	165.923,4	179.962,2	189.490,3	204.883,2	220.341,8	229.396,2	232.074,1	224.513,7	215.671,5
Finland	141.843,0	146.537,0	151.534,0	156.706,0	164.373,0	174.609,0	181.598,0	170.378,0	179.580,0	186.245,5

Portugal	135.100,8	138.842,1	145.242,8	149.954,0	155.926,9	164.097,5	169.305,0	167.672,5	170.928,1	167.162,2
Ireland	125.059,3	136.799,2	147.336,7	158.599,8	172.144,1	187.536,9	184.287,9	167.400,4	159.906,4	160.937,3
Czech Republic	73.417,4	86.489,6	88.412,8	98.051,6	111.974,2	125.075,0	135.996,4	147.026,4	145.324,1	154.982,7
Hungary	61.516,4	73.174,9	77.427,3	85.370,2	92.224,8	89.695,8	100.319,5	98.369,5	92.552,5	96.753,7
Romania	47.659,6	51.160,7	57.040,4	63.600,3	86.086,1	103.926,1	133.894,5	130.574,4	115.969,7	118.475,3
Slovakia	24.653,2	27.211,9	30.980,7	36.257,0	41.760,1	49.255,1	58.102,4	61.484,6	65.586,3	67.885,6
Slovenia	23.701,8	25.317,8	26.955,7	28.318,5	30.411,5	33.183,9	35.802,9	34.294,2	35.797,7	36.491,1
Luxembourg	23.498,9	24.363,6	26.970,6	28.946,7	31.788,2	36.172,0	37.773,1	37.346,7	38.394,0	39.712,1
Bulgaria	16.275,5	17.964,3	19.614,4	21.684,2	24.769,9	28.184,0	32.677,4	33.490,2	34.985,3	35.964,6
Lithuania	14.577,8	16.688,0	17.797,7	19.666,2	22.606,5	26.465,6	29.575,8	27.644,8	27.003,5	28.346,9
Latvia	9.873,1	10.567,0	10.820,2	12.281,1	14.348,4	17.555,8	20.442,4	18.801,7	18.403,3	18.931,2
Estonia	7.428,2	8.380,2	9.271,9	10.542,8	12.310,8	14.394,0	15.479,5	13.979,6	14.152,8	14.839,5
Malta	4.497,9	4.577,9	4.478,0	4.758,7	4.910,7	5.299,8	5.741,9	5.642,1	6.397,3	6.527,6

[Πηγή: Eurostat]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:

Ισοζύγιο Πληρωμών των κρατών-μελών της ΕΕ27 τη δεκαετία 2002-2011

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	-1.342,6	-2.094,5	-2.339,5	-3.211,2	-4.898,7	-5.674,5	-6.541,3	-3.732,2	-1.282,0	-1.229,5
Czech Republic	-2.165,2	-961,5	661,1	4.179,9	5.244,3	2.735,2	4.749,6	4.873,9	6.989,1	9.273,3
Denmark	9.947,1	11.201,7	8.480,0	7.954,7	7.014,7	5.523,3	5.419,4	10.013,4	8.775,3	8.893,7
Germany	81.030,0	78.560,0	110.010,0	130.000,0	141.200,0	164.150,0	168.070,0	87.640,0	152.500,0	165.425,4
Estonia	-733,3	-825,5	-758,9	-831,9	-1.510,5	-1.720,1	-636,8	1.115,4	1.149,3	1.247,5
Ireland	21.627,1	24.636,4	23.159,1	19.236,1	18.041,7	19.170,5	19.397,6	22.476,6	30.782,1	36.049,4
Greece	-21.541,7	-21.862,1	-18.319,4	-16.708,3	-21.225,7	-26.467,7	-28.184,0	-25.579,8	-20.144,0	-8.836,0
Spain	-21.293,0	-21.526,0	-31.631,0	-47.507,0	-61.134,0	-71.034,0	-55.290,0	-33.535,0	-11.978,0	2.255,5
France	16.797,0	14.560,0	10.454,5	-4.705,5	-10.844,6	-35.253,7	-35.720,0	-44.560,6	-33.035,3	-35.411,6
Italy	6.728,0	1.915,7	9.993,9	6.785,0	-113,4	-9.679,2	-2.949,0	-30.329,7	-11.766,1	-5.652,8
Latvia	-899,4	-1.400,8	-1.778,4	-1.709,1	-3.063,9	-4.452,8	-2.617,1	-185,0	-323,7	-355,7
Lithuania	-894,2	-978,6	-2.058,7	-1.493,4	-1.857,2	-3.765,5	-4.021,1	320,4	-453,1	-645,6
Luxembourg	4.423,7	4.971,5	6.613,2	7.048,5	8.788,4	11.308,8	11.693,5	11.938,5	11.118,3	11.274,1
Hungary	-1.866,6	-2.813,9	-2.894,0	-864,6	149,8	581,1	1.097,7	4.321,7	6.063,2	7.020,0

Malta	110,6	-53,2	-120,7	-195,9	-177,2	-167,5	-27,2	63,9	519,6	537,5
Netherlands	27.988,0	30.008,0	38.228,0	40.157,0	42.056,0	47.161,0	46.798,0	45.050,0	43.826,0	48.914,2
Austria	9.190,5	7.714,6	8.955,1	10.589,8	13.572,8	16.672,2	18.028,7	13.148,8	14.482,5	16.960,4
Poland	-6.817,4	-5.217,0	-7.157,9	-2.559,6	-4.583,9	-10.569,6	-10.906,5	-4.471,1	-1.927,6	-3.493,0
Portugal	-12.466,8	-10.012,9	-11.896,6	-13.553,5	-13.687,1	-13.717,7	-15.191,6	-16.025,8	-11.556,3	-5.037,4
Romania	-3.154,7	-4.427,2	-6.261,5	-8.215,7	-13.169,1	-21.106,8	-18.555,0	-8.484,8	-7.431,0	-7.217,5
Slovenia	35,7	-171,6	-187,8	239,8	-64,5	-796,4	-804,4	-353,4	1.034,7	1.426,8
Slovakia	-1.837,0	-459,6	-822,6	-1.665,1	-1.191,2	-49,5	-604,9	170,5	351,4	1.703,1
Finland	13.539,0	10.716,0	11.096,0	8.382,0	9.767,0	9.247,0	8.774,0	1.153,0	3.826,0	4.992,2
Sweden	19.824,5	19.224,1	25.387,7	25.064,0	25.383,3	22.725,4	23.073,5	20.522,6	19.302,9	23.644,6
United Kingdom	-57.887,7	-47.038,9	-48.191,7	-47.662,6	-58.814,9	-70.402,4	-57.039,6	-34.441,3	-46.873,2	-30.520,1

[Πηγή: Eurostat]